

Atatürkorganize

İZMİR ATATÜRK ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ DERGİSİ

EYLÜL
2021

SAYI 189

OSB'LERDE GERİYE DÖNÜŞ İSTEMİYORUZ!

EKONOMİDE
YENİ
HEDEFLER
BELİRLENDİ

BÖKE VE
GÜMRÜKÇÜ'DEN
İAOSB'YE
ZİYARET

UĞURTAŞ:
TASLAKTAN
ZİYADESİYLE
RAHATSIZIZ

GİMAS

GİRGİN MAKİNA İMALAT MONTAJ & MÜHENDİSLİK SAN. TİC. A.Ş.

5 Şubat 1976 tarihinde çelik konstrüksiyon ve basınçlı kap imalatı yapma amaçlı kurulmuş olan GİMAS Girgin Makina İmalat Montaj ve Mühendislik San. Tic. A.Ş. bugün dünyadaki tüm lokasyonlara makine, maden, çimento, yenilenebilir enerji, termik ve nükleer sektörlerde yaptığı onlarca değişik parça ve nihai ürün ile ülkesine, bulunduğu bölgeye ve çalışanlarına sorumluluğunu en iyi şekilde yapan bir sanayi kuruluşu haline gelmiştir.

İlk olarak 4.000 m² alanda faaliyetlerini sürdürmeye başlayan firma, günümüze geldiğimizde ise: İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi'nde beş bina ve Menemen'de ki bir bina olmak üzere toplamda; 28.000 m² kapalı ve toplam alanı 52.000 m² olan Fabrika, fabrika dışında 18.000 m² depolama alanı ile GİMAS imalatlarına devam etmektedir.

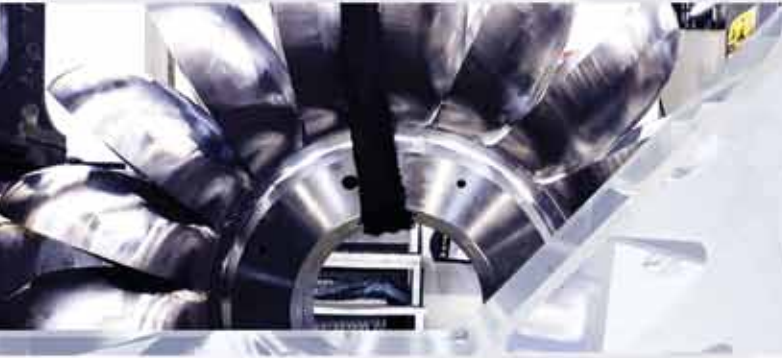

ÇİMENTO

Çimento endüstrisine ait Kırıcı, Apron Feeder, Fırın, Toz Toplama Üniteleri, Dik Değirmenler (Vertical Mills), Dinamik Seperatörler (Classifier), Filtreler gibi ekipmanları imalatında 40 yılı yakın bir deneyimi vardır.

ENERJİ

Rüzgar endüstrisinde jeneratör parçasına ait Rotor, Stator ve bağlantı kolları, hidro elektrik santrallerinde her bir tipe ait (Francis, Pelton, Kaplan) Emme borusu, Salyangoz, Jeneratör parçaları, Distribütör parçaları, Nozul, hareketli ve sabit kanatlar gibi her türlü parçaların imalatları ve montajları yapılmaktadır.

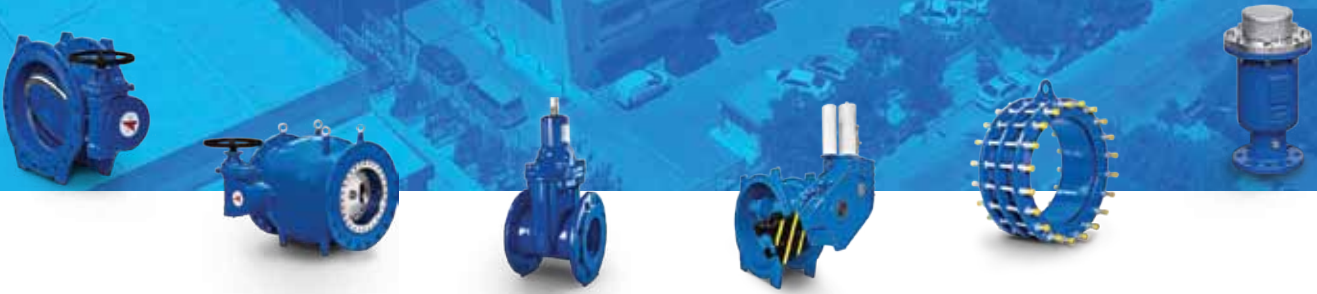
Çimento, Petrokimya, Enerji ve Maden Sektörlerine özgü üretilen parçaların zamanında, kaliteli ve rekabetçi fiyatlarla üretilmesini sağlamak Gimas Girgin Makina için ana stratejiyi oluşturmaktadır.

☎ 0 (232) 376 73 77 | ✉ info@gimas.gen.tr | 🌐 www.gimas.gen.tr

📍 Atatürk Organize San.Bölgesi, 10008. Sk. No:6 Çiğli / İzmir

VANA SEKTÖRÜNÜN ÖNCÜSÜ REKOR YATIRIMLA DAHA DA GÜÇLÜ

16 milyon Euro'luk yatırım ile imalat tesislerimizi bir araya getirecek Project Pearl, üretim kapasitemizi %100 arttıracak, yenilenen makine parkuru ile üretimde verimlilik ve kaliteyi üst seviyeye çıkaracak.

su kadar güçlü

www.oz-kan.com.tr
Hawle Avusturya Grubu kuruluşudur.

Sanayiciler kendi kendilerini yönetecek kadar bilinçlidir

**Hilmi
UĞURTAŞ**

İzmir Atatürk
Organize Sanayi
Bölgesi Yönetim
Kurulu Başkanı

Değerli dostlarım; Ülkemiz sanayicisi başta pandemi- nin etkileri nedeniyle zor günler geçirdi. Bugün halen devam eden bu etkilerin yanında, normalleşme çabaları içinde enflasyon, faiz, döviz kuru, dış ticaret gibi alanlarda zor günler geçiriyor. Geleceğe baktığınızda ise uluslararası açıklamalarda ve öngörülerde 2022 yılı dahil olmak üzere zorlu ve mücadele dolu gözüken günler bizi bekliyor. Tüm bu gergin şartlar altında sanayimizi Yeşil Mutabakat gibi AB standartlarında üretime getirmeye çalışıyoruz. Pandemi sonrası ticaret ve finans alanlarında değişen akımlara adapte etmeye çalışıyoruz. Değişen uluslararası ilişkiler ve küresel dengelere göre yapı-

landırmaya çalışıyoruz. Bizler Organize Sanayi Bölgeleri olarak; dün, bugün ve yarın yaşanan ve yaşanılacak zorluklara karşı sanayimizin arkasında durabilmek için projeler yapıyor, yatırımlar planlıyoruz.

Peki, Türkiye’de ne oluyor? Düne kadar kapalı kapılar ardında, fısıltı gazetesi ile kulağımıza gelen Organize Sanayi Bölgeleri’nin fişini çekme operasyonu, bir yazılı basın organı tarafından kamuoyuna açıklanıyor. Duyduğumuz zamanlarda, inanmak istemediğimiz bir operasyon, OSB’ler üzerinde uygulama aşamasına gelmiş... Bırakın OSB’lerin özel yapısını, tüm dünyada kamuya hizmetin merkezîyetçilikten ve bürokrasiden arındırılmaya çalışıldığı bir dönemde OSB’lerin kamuya teslim edilmesi düşünülüyor.

Bakıyoruz, İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi olarak 18 yıldır Genel Kurul’umuzun seçimi ile oluşturulan yapılanma içinde sanayiciler tarafından yönetilen, sanayiciler tarafından denetlenen, kendi OSB’sine kendi sahip çıkan, sanayicinin egemen olduğu bir yapı ile Bölgemizi nereden nereye getirmiş, gelişmenin, yatırımın, sanayici memnuniyetinin üst düzeye vardığı bir yerde bu sistem neden değiştirilmek isteniyor anlamak mümkün değil. Ülkemiz OSB’lerine baktığımızda da en güçlü gelişimi kaydeden, fark yaratan OSB’lerimizin çoğunun kendi sanayicilerinin oluşturduğu Genel Kurulları ile yönetildiğini görmekteyiz.

Merakımız şudur: Hangi ihtiyaç görülmüştür ki, kamu Valilerimiz aracılığı ile OSB’leri yönetmeye karar vermiştir? Son yıllarda OSB’lerdeki bazı yetkilerin yavaş, yavaş OSB’lerin elinden alınarak Bakanlığa devredilmeye başlaması demek bugünün habercisiymiş. Mesele değerli Valilerimizin

yetkinliğini ve güvenilirliklerini tartışmak değildir. Mesele OSB'leri yönetmek Valilik makamı ile özdeşleşecek bir görev midir, sorusunun cevabıdır. Kamu ile birlikte oluşturulacak bu mekanizma hangi hızda, hangi verimlilikte çalışabilecek, bölge sanayicisine ne kadar dokunabilecektir.

Türkiye'de OSB'lerin tarihi 1960'lardan gelmektedir. O günden itibaren, sanayi yatırımlarının özel sektör zihniyeti ile, bürokrasiden arındırılarak gerçekleşmesi ve kolaylaştırılması hedeflenmiştir. 4562 sayılı OSB kanunu yapılırken de OSB'lere Özel Hukuk Tüzel Kişiliği verilmiştir. Özel hukuk ile OSB'ler bazı kamu hizmetlerini verdikleri için, bazı muafiyet ve istisnalara sahip olmuş, ancak tüzel kişilik kavramı ile Anonim Şirket yönetir gibi bir yapının çalışması hedeflenmiştir. Buradaki tek keskin nokta; OSB'lerin kar hedefi gütmemesidir.

Bugün OSB'lerin 7 gün 24 saat yaşayan büyük bir organizasyon olarak elektrik, su, doğalgaz, iletişim, lojistik imkanlar ve atık yönetimi dışında pek çok üst yapı ve başta eğitim olmak üzere diğer toplumsal alanlarda da hizmet vermesi beklenmektedir. Peki bu hizmetleri hangi kaynak ile vermektedirler?

OSB'lerin elinde sadece satılan arsalardan elde edilen gelir ve aidat gelirleri vardır. Bu iki gelirin paylarına baktığınızda aidat gelirlerinin çok az yer kapladığını kolayca görürsünüz. 'Neden' derseniz, yapılan yatırımların maliyetlerini sanayicilerinizden aidat olarak almaya kalkarsanız, ortaya çıkacak rakamlar nedeniyle hiçbir sanayici OSB içine gelip yatırım yapmaz da ondan... Peki gelirlerin ana kalemi olan arsalar bitince ne olacaktır? OSB'lere yeni gelir kaynakları yaratılmadığı süre içinde OSB'ler günden güne finansal olarak eriyecek ve değişen dünya koşullarında rekabet etmek zorunda kalan sanayicisine beklenen nitelik ve nicelikte hizmet veremeyecektir.

Bizler gerek İAOSB olarak gerekse

OSBDER çatısı altında uzun yıllardır, OSB'lerin kamuya ürettiği katma değer için çok az bir kısmından da olsa pay almalarını istiyoruz. Bugün sürekli yenilenme ve revizyon isteyen elektrik, su, doğalgaz, iletişim gibi hizmetlerde dahi OSB'ler alınan fiyatın üzerine sadece işletme masraflarını ekleyerek satabilmektedir. Elbette OSB'lerde kar zihniyetinin hakim olmasını kimse istememektedir, ancak makul ölçüler içinde OSB'lerin yaşamlarını ve verdikleri hizmetleri aynı kalite ve verimlilikte sürdürebilmeleri güvence altına alınmalıdır.

Bizler OSB'ler için bu konularda mücadele verirken neden ve kimin tarafından talep edildiği belli olmayan bir taslak çalışması ile karşı karşıya kaldık. Taslağa sadece kamu gözetiminin sağlanması açısından bakamayız. Kaldı ki, zaten OSB'lerimiz Bakanlığımızın güçlü ve yetkin denetim sistemi içinde denetlenmektedir. Ayrıca sanayici kendi oluşturduğu kurullarla sahibi olduğu OSB'yi denetlemekte, bunun yanında da Yeminli Mali Müşavirlik yapılanması içinde hizmet almaktadır.

Taslak, hak sahibi, katılımcı sanayicilerin oluşturduğu Genel Kurul'ların içinin boşaltılarak, OSB'lerin sembolik seçilecek bir müteşebbis heyet ile yönetilmesini hedeflemektedir.

2017 yılında kaldırılan KOSGEB Payı, yanına TÜBİTAK Payını da alarak geri döndürülmeye çalışılmaktadır. Oysa, çok değerli kurumlarımız olan bu kurumların yıllık programlarına göre kamu bütçesi içinde payları vardır ve bu pay ile çok başarılı hizmetler üretebilmektedirler. Küçük gibi görülen bu pay aktarımı toplamda önemli rakamlara gelmektedir.

Yine aynı taslakta OSB organlarına seçilmenin 2 dönem ile kısıtlanması yer almaktadır. Bu tür girişimler geçmişte TOBB ve TESK bünyesinde de denenmiş ancak Anayasa Mahkemesi kararları ile iptal edilmiştir.

Taslak içinde arsa tahsis ve/veya satışının yapılması gibi Ticaret Kanunu içinde şekillenen olaylarda, şirketlerin hisse ve pay devirlerinde, birleşmelerinde Bakanlığın onay makamı haline getirilmesi hedeflenmektedir. Oysa bu hususlarda şu an uygulanan kanuna göre hazırlanan taahhütnameler OSB'lerimiz tarafından alınmakta, aykırı girişimlere ise izin verilmemekte, gerektiğinde yaptırımlar kanunun emrettiği şekilde uygulanmaktadır.

Bizler sanayimizin değişen ve gelişen dünya şartları içinde rekabet gücünü korumaları için yapmamız gereken işlere nasıl kaynak bulacağımızı düşünürken, taslakta OSB'ler yatırım kararlarına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi Bakanlık tarafında çıkarılacak yönetmeliğe bağlanmaktadır. Ankara bu bölgede hangi yatırıma ihtiyaç olup, olmadığına kendi karar vermek istemektedir.

OSB'lerin yapılan denetimler neticesinde devamının uygun olup olmadığı ve terkin edilmesi için gereken kamu yararı bulunmadığının tespiti de Bakanlığa verilmektedir. Ankara burada da subjektif olarak değerlendirilebilecek kararlar ile istediği OSB'yi terkin edebilecektir.

Masumiyet karinesine aykırı olarak, görevlerinden dolayı hakkında inceleme, soruşturma ve kovuşturma yapılan üyeler geçici değil, sürekli görevden uzaklaştırılabilmektedir. Bu bir cezalandırmadır. Organ üyelerinin görevden alınması ise iyice kolaylaştırılmaktadır.

Taslaktaki kamu yapılanmasının en çarpıcı örneklerinden biri de; kaymakam ve kamu görevlisi hariç OSB organlarında görev

yapan üyelere 10 bin ile 100 bin TL para ceza gelmesidir. Yönetmek beraber ama cezalar sadece kamu görevlisi olmayanlara uygulanacaktır...

Bu taslak bizleri ziyadesiyle rahatsız edip üzerken, arsa satışlarında maliyet üzerine en fazla yüzde 25 konularak satış yapılması hususunun kaldırılması başlığı olumlu olmuştur. Bu da bir sınırlamayla kaldırılmıştır.

Sadece Türkiye değil tüm dünya hem ekonomik hem de sosyo-kültürel düzlemlerde büyük değişimler yaşamakta ve yenileri de beklenmektedir. Yaşam kaynağımız olan doğa, insanoğlunun yaptığı yanlışlara karşı harekete geçmiştir. Bir yandan büyüme, enflasyon, döviz kuru, faiz derken, dünya bizi sellerle, kuraklıkla, açlıkla, depremlerle, yangınlarla sınamaktadır. Küresel salgın ise bir türlü yakamızdan düşmemiş, işitilen günlük hasta ve kayıp rakamları kanıksanır hale gelmiştir.

Böylesine bir ortamda sanayimiz OSB çatıları altında bugün var olma, gelecekte ise lider olmanın planlarını yaparken, Ankara'da OSB'lerin sahip olduğu katılımcı demokratik gücü ve bu gücün yarattığı sinerjiyi hırpalayacak taslaklar geliştirilmektedir.

Gelin OSB'lerde, OSB'lerin sahipleri olan sanayicilere güvenin. Onlar kendileri için doğru olanı en iyi bilenlerdir. Onlar sahip oldukları değerleri en iyi koruyanlardır.

Dileriz, bu taslakta yer alan yanlışlar ortadan kaldırılarak, sanayiciye güven duyularak ve iş yapma yetkileri korunarak, OSB'lerde üretim sevinci ve aşkı tekrar alevlenir.

SAHİBİ
İAOSB Yönetim Kurulu Başkanı
Hilmi UĞURTAŞ

SORUMLU MÜDÜR
Meryem Fulya YAZICIOĞLU

YAYIN İCRA KOMİTESİ
Hilmi UĞURTAŞ - Enver OLGUNSOY
Nedim ATILLA - Hüseyin DOĞAN

Muhabir
Bestenigar PEKER

YÖNETİM YERİ
İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi
M. Kemal Atatürk Bulv. No:42 - 35620
Çiğli / İZMİR
Tel: (0232) 376 71 76 Fax: (0232) 376 71 00
E-mail: iaosb@iaosb.org.tr
Web: www.iaosb.org.tr

BASKI:
Hürriyet Matbaası
5501 Sokak No: 6 Kat: 1 Tuna Mah. Çamdibi - İzmir
Telefon: (0232) 435 69 69
Faks: (0232) 462 31 62
www.hurriyetmatbaa.com
Atatürk Organize Haber, İAOSB'nin aylık yayın organıdır. Dergide yayınlanan yazılar kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Yayınlanan yazılar aksi belirtilmedikçe İAOSB'nin resmi görüşünü yansıtmaz. İmzalı yazılarda belirtilen görüşler sadece yazarlarına aittir.

İAOSB VAKFI

İZMİR ATATÜRK ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ

Sanayici ve İşadamları Sağlık ve Eğitim Vakfı

BİR ADIM DAHA İLERİYE HEP BİRLİKTE

Sizleri Vakfımıza Davet Ediyoruz...

Bilgi ve Katılım: Hüseyin DOĞAN Tel: 0232 376 71 76 / 226 www.iaosb.org.tr hdogan@iaosb.org.tr

- 10 İşte ekonomide yeni hedefler
- 14 Ekonomik göstergeler
- 18 Ekonomideki gelişmeler nasıl yorumlandı?
- 22 Böke ve Gümrükçü
İAOSB Yönetimi'ni ziyaret etti
- 23 Çiğli Rotary'nin eğitim projesine destek
- 24 Kenya Büyükelçisi'nden işbirliği daveti
- 25 Uğurtaş, Vergi Dairesi Başkanı
Alanlı'yı ağırladı
- 26 İAOSB'nin duayen sanayicilerine veda
- 27 İzmir'in yeni serbest bölgesi BASBAŞ
- 28 Eczaneden dünya markasına: MEDİTERA
- 33 Evrensel çip krizi büyürken...
- 36 Yabancıların Türkiye'de
istihdamı ve çalışma izni süreci

- 38 GİFED kadının iş gücünü artırarak
dünyanın gücüne güç katacak
- 44 Duygunun her kıvrımını kelimelerle
anlatan şair: Aşkın Tuna
- 49 İzmir'de caz esintileri
- 50 Şıpsevdi koleksiyoner:
Ali Esad Göksel
- 54 Bereket tanesi: Çörek otu
- 56 Orman yangını ve afetlerde
biz neredeyiz?
- 60 Karbon emisyonunu azaltmak...
- 62 Vigeland Parkı
- 66 Basında İAOSB
- 68 Ege Mutfağı'nı dünyaya
tanıtan şef: Aydın Demir
- 71 Sağlık için sağlıklı beslenme

2022-2024 Dönemi Orta Vadeli Program yayımlandı

İŞTE YENİ HEDEFLER

Ekonominin 3 yıllık yol haritasını oluşturan Orta Vadeli Program (2022-2024), 5 Eylül 2021 tarihli Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında yayımlandı. 2021'de yüzde 9 büyüme tahminine

yer verilen Programda, 2022'de yüzde 5, 2023 ve 2024'te ise yüzde 5,5 büyüme öngörülüyor. 2021 için yüzde 12,6 olarak tahmin edilen işsizlikte hedef; 2022'de yüzde 12, 2023'te yüzde 11,4, 2024'te ise yüzde 10,9. Enflasyonda ise; 2021'de yüzde 16,2, 2022'de yüzde 9,8, 2023'te yüzde 8, 2024'te yüzde 7,6 hedefleniyor.

Mali disiplin sürecektir

Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından hazırlanan ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip

Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından hazırlanan Orta Vadeli Program'ın temel amacı, kamu açığının azaltılması ve mali disiplinin sürdürülmesi olacaktır.

Erdoğan'ın onayı ile yayımlanan Orta Vadeli Program'ın (OVP) temel amacı, kamu açığının azaltılması ve mali disiplinin sürdürülmesi olacaktır.

2022-2024 yılları için büyüme, dış ticaret, işsizlik, enflasyon başlıklarında iddialı

hedeflere yer verilen OVP'den bazı hedefler şöyle:

BÜYÜME: 2021'de yüzde 9 büyüme tahminine yer verilen Programa göre, Türkiye ekonomisinin 2022'de yüzde 5, 2023 ve 2024'te yüzde 5,5 büyümesi öngörülüyor.

İŞSİZLİK: İşsizlik 2021'de yüzde 12,6 olarak tahmin edilirken, işsizliğin 2022'de yüzde 12, 2023'te yüzde 11,4, 2024'te yüzde 10,9'a çekilmesi hedefleniyor. 3 yılda 3 milyon 511 bin kişiye iş bulunacak.

ENFLASYON: Programda 2021 için enflasyon tahmini yüzde 16,2 iken, enflasyonun

2022'de yüzde 9,8, 2023'te yüzde 8, 2024'te yüzde 7,6 olması hedefleniyor.

Enflasyon hedeflemesi uygulamasına devam edilecek. Baz etkisi, kurun gerilemesi ve gıda fiyatlarındaki düzeltme etkisiyle enflasyon azalacak.

DIŞ TİCARET: 2021'de 211 milyar dolar olacak ihracatta hedef; 2022'de 230,9 milyar dolar, 2023'te 242 milyar dolar, 2024'te 255 milyar dolar.

2021 yılını 258 milyar dolarla kapatması hedeflenen ithalat, 2022'de 282,7 milyar dolara, 2023'te 294 milyar dolara, 2024'te 309 milyar dolara çıkacak.

CARİ AÇIK VE BÜTÇE AÇIĞI HEDEFLERİ: 2021'de 21 milyar dolar olacak cari açığı; 2022'de 18,6 milyar dolara, 2023'te 13,5 milyar dolara, 2024'te 10 milyar dolara düşürmek hedefleniyor. Bütçe açığı 2021'de 230 milyar TL olacak. Yıllar itibariyle hedef; 2022 için 278,4 milyar TL, 2023 için 290,2 milyar TL, 2024 için 294 milyar TL.

Bakanlıkların bütçeleri

Orta Vadeli Programda bakanlıkların ödenek tavanları yayınlandı. Bütçesi en çok artırılan Bakanlık yüzde 44,3 ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı oldu. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın bütçe tavanı 720 milyar liraya yükseltilirken, bunun dışındaki en büyük bütçe 189 milyar 10 milyon lira ile Milli Eğitim Bakanlığı'nın oldu.

Resmi Gazete'de yayımlanan Orta Vadeli

Program'da bakanlıkların ödenek tavanları da yer aldı. Enflasyonun bu yıl yüzde 16,2, önümüzdeki yıl ise yüzde 9,8 olarak tahmin edildiği OVP'de, genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin ödenek teklif tavanlarında yüzde 30,08'lik artış dikkat çekti. Ödenek teklif tavanları toplamı 1 trilyon 223 milyar liradan, 1 trilyon 591 milyar liraya yükseltildi. Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin ödenek tavanları, öngörülen enflasyonun üzerinde artırıldı. Genel bütçe kapsamındaki 40 kamu idaresi içinde yer alan bakanlıkların ödenek tavanları yüzde 15,2 ile yüzde 44,3 lira arasında değişti. Hazine ve Maliye Bakanlığı ödenek bütçesi yüzde 36,4 artarak 720 milyar 206 milyon liranın üzerine çıktı. Milli Eğitim Bakanlığı bütçesi yüzde 28,6 artarak 189 milyar liraya yükseldi.

Sağlık Bakanlığı bütçesi 110 milyar liranın üzerinde

Büyük kısmı pandemi gölgesinde geçen 2021 yılında ödenek teklif tavanı 77 milyar 389 milyon lira olarak belirlenen Sağlık Bakanlığı için, 2022 yılında öngörülen ödenek yüzde 43,7 oranında artırılarak 111 milyar 222 milyon liraya çıkarıldı. Oransal olarak en yüksek ödenek artışı ise yüzde 44,3 ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bütçesinde gerçekleşti ve bütçe 4 milyar 873 milyon liranın üzerine çıktı. Adalet Bakanlığı bütçe tavanı yüzde 40,3 artarak 32 milyar liraya yükseltildi. Yangınla mücadele yöntemi çok tartışılan Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ödenek teklif tavanı yüzde 19,4'lük artışla 38 milyar 391 milyon liraya çıkarılırken, İçişleri Bakanlığı bütçesi de yüzde 38,2'lik artışla 14 milyar 734 milyon liraya yükseltildi. 2021 yılı bütçesi hazırlanırken birlikte olan Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın 155 milyar 11 milyon lira olan bütçe ödenek tavanı, önümüzdeki yıl bütçeleri ayrılacak olan bakanlıkların ödenek toplamalarının üzerinde kaldı. 2022 yılı için Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ödenek tavanı 66 milyar 131 milyon lira, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tavanı ise 88 milyar 365 milyon lira

Orta Vadeli Program'da dikkat çeken konulardan biri de kayıt dışı ekonomiyle mücadelede rutin uygulamaların dışında, daha planlı ve kapsamlı bir çalışmanın işaretleri görülüyor.

olarak belirlendi.

OVP'lerde yer alan ödenek tavanları, ilgili yılın bütçe kanunlarında genellikle değiştirilmeden yer alıyor. Ancak yıl içinde gelişmelere bağlı olarak, başlangıç ödeneklerinden farklı miktarda harcama yapılabildiği gibi, ödenekler arası aktarım da gerçekleştirilebiliyor.

Cumhurbaşkanlığı bütçesi önceki yıla göre 149 milyon liralık azalışla 4 milyar 39 milyon liradan, 3 milyar 890 milyon liraya geriledi. Yıl içinde afetlerle uğraşan AFAD'ın ödenek tavanı yüzde 16,1 artarak 2 milyar 421 milyar liraya çıkarken, Suriye ve Afgan sığınmacılarla iş hacmi oldukça artan Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün ödenek tavanı ise yüzde 50,6 artarak 4 milyar 493 milyon liraya çıktı.

OVP'de vergi düzenlemeleri

VERGİ POLİTİKASI

Orta Vadeli Program'da, genel vergi politikasıyla ilgili olarak; vergilemede adalet, eşitlik, öngörülebilirlik ve şeffaflık ilkeleri temelinde verginin tabana yayılması ve gönüllü uyumun artırılmasına yönelik çalışmaların sürdürülmesi hedefi belirlendi.

İSTİSNA VE MUAFİYETLERİN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ

Programda, vergisel teşvikler ile istisna ve muafiyetlerin etkinlik prensibi gözetilerek gözden geçirilmesi çalışmalarının sürdürüleceği belirtiliyor.

Son zamanlarda sıkça dile ge-

tirilen ancak uygulaması bir o kadar kolay olmayan bir hedef. Vergi istisna ve muafıqlarının belli bir stratejiden yoksun, iyi planlanmamış, etkinliğinin son derece tartışmalı olduğu konusunda herkes hemfikir. Ancak sistemin gözden geçirilmesi ve gereksiz olanların kaldırılması söz konusu olunca, bu çok da kolay değil.

Programda hangi istisna ve muafıqların kaldırılacağına ilişkin bir belirleme yok. Muhtemelen vergi kanunlarında yer alan istisna ve muafıqlar listelenip bir analizlerinin yapılması ve bir kısmının kaldırılması amaçlanıyor.

VERGİ MEVZUATINDA DÜZELTMELER YAPILMASI

Vergi mevzuatı sıkça değişen bir mevzuat. Günün gereksinimleri, vergi dışı politikalarla uyum, mevzuatın sadeleştirilmesi gibi nedenlerle mevzuat gerektikçe değiştiriliyor. Reform nitelikli düzenlemelerden bahsetmiyorum.

Programdan bu tür düzenlemelere devam edeceği anlaşıldı.

Programda bu çerçevede şu eylemler yer alıyor:

■ Vergi mevzuatının güncel gereksinimleri karşılayan, anlaşılır, kolay uygulanabilir ve sade bir yapıya kavuşturulması hedefi çerçevesinde vergi kanunlarının gözden geçirilmesi çalışmalarına devam edilmesi.

■ Dijital ekonominin sağlıklı ve tam olarak kavranması ve vergilendirilmesine yönelik çalışmalara devam edilmesi.

DENETİM VE TAHSİLATTA ETKİNLİK

Orta Vadeli Program'da;

■ Vergi denetiminde risk odaklı ve uzaktan denetim sistemlerinin uygulamaya alınması,

■ Kamu gelirlerine yönelik tahsilat performansının artırılması hedefleri yer aldı.

KAYIT DIŞI EKONOMİYLE MÜCADELE

Dikkat çeken konu, programda kayıt dışı ekonomiyle mücadelede kapsamlı bir programın uygulamaya konulmasının hedeflenmiş olması. Kayıt dışı ekonomiyle mücadelede rutin uygulamaların dışında, daha planlı ve kapsamlı uygulamaların sinyali görülüyor.

Programda ayrıca, kayıt dışı istihdam ve kayıt dışı ücretle mücadele edilerek prim tabanının genişletilmesi hedefi de yer alıyor.

TEŞVİKLERİN SADELEŞTİRİLMESİ

Orta Vadeli Program'da;

■ Yatırım teşvik sisteminde sadeleştirme sürecine devam ettirilmesi ve

■ İstihdam teşviklerine ilişkin etki değerlendirilmesi yapılarak teşviklerin sade ve etkin bir yapıya kavuşturulması, makro-ekonomik hedefler ve bütçe ile uyumunun sağlanması hedeflerine yer verildi.

YATIRIM TEŞVİKLERİNDE DİĞER KONULAR

Programda, yatırım teşviklerinde sadeleştirme çalışmalarının devam ettirilmesi yanında aşağıdaki hedefler de belirlendi:

■ Yenilikçi ve katma değerli üretime yönelik, özsermaye ağırlıklı gerçekleştirilen, küresel değer zincirinin bir parçası olan ve bölgesel kümelenme öncelikleriyle uyumlu yatırımlara münhasıran destek sağlanması.

■ Hazine taşınmazlarının tahsis süreçlerine ilişkin gerekli yasal ve idari prosedürlerin tamamlanarak yatırımcıların kullanımına sunulması, bölgesel koşullar göz önünde bulundurularak belirlenecek sektörlerde yatırım teşvik uygulamalarının değerlendirilmesine ve ekonomiye kazandırılmasına yönelik politikaların hayata geçirilmesi.

MÜKELLEF HİZMETLERİ

Programda, mükellef hizmetleri konusunda önemli somut bir eylem planı yok denebilir.

Sadece mükellef hizmetlerinin geliştirilmesi ve mükellef hizmetleri yönetiminin etkin, güncel ve hızlı bir şekilde merkezi olarak yönetilebilmesi için yeni nesil iletişim kanalları kullanılarak mükelleflere sürekli hizmet sunumu yapılmasının sağlanması hedefine yer verilmiş.

Mevcut mükellef hizmetlerinin geliştirilmesi de önemli bir adım olabilir.

DİĞER HEDEFLER

■ Daha detaylı ve açıklayıcı vergi istatistiklerinin düzenli olarak kamuoyuyla paylaşılması.

■ Başta e-ihracat olmak üzere hizmet ihracına yönelik desteklerin etkinleştirilmesi ve yeni destek mekanizmalarının geliştirilmesi.

■ Ülkemizde faaliyet gösteren uluslararası firmaların Ar-Ge ve Tasarım Merkezi yatırımlarının özendirilmesi.

Sanayi üretiminden Temmuz'da kötü haber

Takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretim endeksi, Temmuz'da yıllık bazda yüzde 8,7 artarken, aylık bazda ise yüzde 4,2 azaldı. Sanayinin alt sektörleri (2015=100 referans yılı) incelendiğinde, bir önceki yılın aynı ayına göre madencilik ve taşocakçılığı yüzde 15,2, imalat sanayi yüzde 7,9 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı yüzde 11,7 arttı. Aylık bazda ise; madencilik ve taşocakçılığı yüzde 1,8 ve imalat sanayi yüzde 5,0 azalırken, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü endeksi yüzde 4,5 arttı.

İmalat sanayinde toparlanma işaretleri

Ekonomik büyümenin öncü göstergesi olan imalat sanayi performansında referans kabul edilen İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat PMI, Ağustos'ta 54,1'e yükselerek imalat sektörünün performansında iyileşmeye işaret etti. Müşteri talebindeki iyileşme ve yakın zamanda Covid-19 kısıtlamalarının gevşetilmesi, yeni siparişlerdeki artışın Ağustos ayında da devam etmesini sağladı. Özellikle yeni ihracat siparişlerinde keskin büyüme kaydedildi. Takip edilen 10 sektörden biri hariç tamamı Ağustos'ta üretim artışı gerçekleştirdi.

Temmuz'da işsizlik yüzde 12'ye çıktı

Türkiye genelinde 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde işsiz sayısı, Temmuz'da bir önceki aya göre 506 bin kişi artarak 3 milyon 902 bin kişiye yükseldi. İşsizlik oranı ise 1,4 puanlık artış ile yüzde 12 seviyesinde gerçekleşti. İşsizlik oranı geçen yılın aynı ayına göre ise 2,4 puan azaldı. Tarım dışı işsizlik oranı Temmuz'da bir önceki aya göre 1,6 puan artarak yüzde 13,9 olarak hesaplandı. 15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta işsizlik oranı bir önceki aya göre değişim göstermeyerek yüzde 23,1, istihdam oranı 0,3 puanlık azalışla yüzde 31,3 oldu.

Hizmet sektöründe rekor maliyet artışı

Pandemi nedeniyle yaşanan kısıtlamalar ve maliyetlerdeki artışla yükselişe geçen hizmet sektörü endeksi, Temmuz'da yüzde 37,99 ile rekor seviyeye çıktı. Gayrimenkul hizmetlerindeki yüzde 164'lük artış yaşandı. Bir önceki aya göre, ulaştırma ve depolama hizmetlerinde yüzde 3,27, konaklama ve yiyecek hizmetlerinde yüzde 8,28, bilgi ve iletişim hizmetlerinde yüzde 3,16, gayrimenkul hizmetlerinde yüzde 51,10, mesleki, bilimsel ve teknik hizmetlerde yüzde 1,72, idari ve destek hizmetlerinde yüzde 8,13 artış gerçekleşti.

Merkez faizi düşürdü döviz kurları çıktı

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) politika faizini 100 baz puan indirerek yüzde 18 seviyesine çekti. Böylelikle 1,5 yıl aradan sonra ilk faiz indirim kararı gelmiş oldu.

Beklenti, faizlerin yüzde 19 seviyesinde tutulacağı yönündeydi. Nitekim karar açıklandıktan sonra borsa endeksi düştü, dolar 8,80 TL'yi, Euro 10,40 TL'yi aştı. TCMB Para Politikası Kurulu karar metninde çekirdek enflasyon gelişmelerinin değerlendirildiği ifade edildi. Faizin enflasyon üzerinde belirleneceği ve sıkı duruş taahhüdü veren ifadeler çıkarıldı.

245,8 milyarlık yapılandırma

Türkiye Bankalar Birliği (TBB) verilerine göre Haziran 2021 itibarıyla bankaların kendi inisiyatifleriyle yapılandırdıkları kredi miktarı 245,8 milyar liraya ulaştı. Bir önceki

çeyrekte 216,6 milyar liralık kredi yapılandırıldığı açıklanmıştı. Böylece bir çeyrekte 29,2 milyar liralık borç daha yapılandırılmış oldu.

Temmuz'da 3 şirketle 3,5 milyar liralık anlaşma daha imzalandı. Büyük Ölçekli Uygulama kapsamında 217 firma ile Finansal Yeniden Yapılandırma Sözleşmesi imzalanırken, en fazla yapılandırma 49 firma ile imalatada oldu.

Tüketici kredilerinde vadeler kısaldı

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nca tüketici kredilerine ilişkin genel vade sınırının, tutarı 50 bin TL'nin üzerinde olan krediler için 36 aydan 24 aya indirilmesine karar verildi. Bankalar ile finansal kiralama ve faktöring şirketleri ile ilgili yönetmeliklerin ele alındığı toplantıda,

düzenleme yapılmadan önce kullandırılan bu kapsamdaki kredilerin ise borç bakiyeleri 50 bin liranın üzerinde olsa dahi, borçlu tarafından talep edilmesi durumunda en fazla 36 ay ile sınırlı olmak üzere yeniden yapılandırılabilmesi kararlaştırıldı.

Enflasyonda beklentiler bir türlü tutmuyor

Temmuz'da yıllık yüzde 18,95 gibi yüksek bir seviyede gerçekleşen enflasyon için yüzde 0,65 olan Ağustos ayı beklentisi tutmadı. Tüketici fiyat endeksi (TÜFE)

Ağustos'ta bir önceki aya göre yüzde 1,12 artarken, yıllık enflasyon yüzde 19,25'e yükseldi. TÜFE'de (2003=100)

2021 yılı Ağustos ayında bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 11,65, ve 12 aylık ortalamalara göre yüzde 15,78 artış gerçekleşti. TÜİK'in açıkladığı enflasyon oranlarıyla, tüketici fiyatları piyasa beklentilerinin üzerinde artmış oldu.

Temmuz'da cari açık 683 milyon dolar

Cari işlemler hesabı, Temmuz'da piyasa beklentilerinin üzerinde 683 milyon dolar açık verdi.

Veri güncellemesi sonrası açıklanan ilk ödemeler dengesi istatistiklerine göre Temmuz'da cari açık geçen yılın aynı ayına göre 1 milyar 306 milyon dolar azalmış oldu. Yöntem değişikliği sonrası geri doğru yapılan revizyonla geçen aylardaki cari açık verilerinde de iyileşme görüldü. 12 aylık cari açık 27 milyar 832 milyon dolara geriledi. Hizmetler dengesi kaleminin 2 milyar 948 milyon dolar fazla vermesi etkili oldu.

Dış ticaret açığı Ağustos'ta 4,3 milyar dolar

Türkiye ekonomisi, Ağustos ayında geçen yılın aynı ayına göre yüzde 52'lik artışla 18,9 milyar dolar ihracat ile tüm zamanların en yüksek aylık değerine ulaştı. İthalat

ise Ağustos'ta geçen yılın aynı ayına göre yüzde 23,8 artış ile 23,2 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Böylelikle dış ticaret

açığı 4,3 milyar dolar oldu. Ticaret Bakanı Mehmet Muş, son 12 aylık ihracat değerinin 207,5 milyar dolar ile yeni bir rekor kırdığını bildirdi. Ocak-Ağustos dönemi ithalatı ise 2020'nin aynı dönemine göre yüzde 25,5 artışla 170 milyar dolar oldu.

Kısa vadeli borç 125 milyar doları aştı

Türkiye'nin kısa vadeli dış borç stoku Temmuz'da bir önceki aya göre 6,1 milyar dolar artarak 125,3 milyar dolara çıktı. Dış borç yıllık bazda ise yüzde 10 arttı. TCMB verilerine göre;

Temmuz'da bankalar kaynaklı kısa vadeli dış borç stoku yıllık 58,9 milyar dolara, diğer sektörlerin kısa vadeli dış borç stoku 39,4 milyar dolara ulaştı. Özel sektörün kısa vadeli dış borcu da yüzde 4,6 yükselerek 72,9 milyar dolara geldi. Orijinal vadesine bakılmaksızın vadesine 1 yıl veya daha az kalmış dış borç ise 168,7 milyar dolar düzeyinde.

Döviz mevduatları rekor kırıyor

Son dönemde dolar/TL kuru bir düşüş bir yükseliş gösterirken, bankalardaki döviz mevduatlarındaki hızlı artış dikkat çekiyor. Merkez Bankası (TCMB) verilerine göre, 27

Ağustos haftasında yurt içi yerleşiklerin bankalardaki yabancı para mevduatları 4 milyar dolarlık artışla 236,2

milyar dolara ulaştı ve rekor kırdı. Bu dönemde yabancı para mevduat gerçek kişilerde 1,2 milyar dolar, tüzel kişilerde 2,7 milyar dolar arttı. Bu paranın 207,6 milyar doları mevduat bankalarında, 28,6 milyar doları ise katılım bankalarında yer aldı.

Yerli yatırımcılar Eurobond'a yöneldi

Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği'nin verileri, Ağustos 2020 ve Ağustos 2021'i kapsayan bir yıllık bazda Türkiye'de yerleşik kurumsal, tüzel ve bireysel yatırımcıların finansal varlıklarının yüzde 19,4 artarak, 4 trilyon 977 milyar liradan 5 trilyon 940 milyar liraya çıktığını gösterdi. Son

1 yılda yerli yatırımcıların finansal varlıkları içerisinde yıllık bazda en yüksek artış, özel sektör Eurobond varlıklarında yaşandı ve döviz kurundaki artışın da etkisiyle son bir yılda yüzde 63 oranında artarak 111 milyar lira oldu.

Ekonomiye güven 3 yılın zirvesinde

Ekonomik Güven Endeksi, Eylül ayında son 3 yılın zirvesi haline gelen 102,4 seviyesine yükseldi. Bir önceki ayda endeks 100,8 değerindeydi. Türkiye İstatistik

Kurumu'ndan (TÜİK) yapılan açıklamaya göre, Ekonomik Güven Endeksi'ndeki artış tüketici, reel kesim (imalat sanayi), hizmet ve

perakende ticaret sektörü güven endekslerindeki artıştan kaynaklandı. Tüketici Güven Endeksi bir önceki aya göre Eylül'de 79,7, Reel Kesim Güven Endeksi 113,3, Hizmet Sektörü Güven Endeksi 117,8, Perakende Ticaret Güven Endeksi 115,6 değerini aldı.

Büyüme tahminlerine revizyon geldi

TÜİK'in açıkladığı ikinci çeyrek GSYH büyüme verilerinin ardından dünyanın önde gelen yatırım bankaları da Türkiye için 2021 yılı GSYH büyüme tahminlerini yukarı yönlü revize etti.

JPMorgan, 2021 yılı GSYH büyüme tahminini yüzde 6,8'den yüzde 8,4'e, Goldman Sachs yüzde 7,5'ten

yüzde 9,5'e çıkardı. Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings, Türkiye için bu yılki büyüme beklentisini yüzde 7,9'dan yüzde 9,2'ye yükseltti. Moody's, ikinci çeyrek büyüme açıklanmadan önce, yüzde 5'ten yüzde 6'ya çıkarmıştı.

Ağustos'ta bütçe fazla verdi

Ağustos ayında bütçe gelirleri, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 35 artarak 146 milyar 539 milyon liraya, bütçe giderleri yüzde 31,6 artışla 105 milyar 703 milyon

liraya ulaştı. Ocak-Ağustos döneminde ise bütçe gelirleri, geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 34,1 yükselişle

872 milyar 635 milyon liraya, bütçe giderleri yüzde 19,5 yükselişle 910 milyar 142 milyon liraya çıktı. Merkezi yönetim bütçesi Ağustos'ta 40 milyar 837 milyon lira fazla, Ocak-Ağustos döneminde ise 37 milyar 507 milyon lira açık verdi.

Ekonomideki gelişmeler nasıl yorumlandı?

Türkiye ekonomisinin büyüme, enflasyon ve diğer makroekonomik göstergelerini değerlendiren ekonomistler, üretimin desteklenmesi ve güven ortamının oluşturulması gerektiğini savundu.

**1. viteste 217 km
süratle gitmek**

Şeref Oğuz

Çift haneli büyüme... Kulağa da göze de ne hoş geliyor... Hele ki G20 ülkeleri içinde İngiltere'nin yüzde 22,2'lik ikinci çeyrek büyümesi ardından ikinci yüksek büyüme, salgın yorgunu ülkemiz için sevindirici haber. Özellikle yüzde 18,95'lik enflasyon, yüzde 19'luk faiz ve yüzde çift haneli işsizlik varken...

Türkiye'nin yüzde 21,7'lik oranı, 1999'dan bu yana en yüksek büyüme... İkinci çeyrekte düşük baz yardımıyla sanayi üretiminden yakalanan ortalama yıllık yüzde 40,3'lük yükselişten kaynaklandığı için azımsanacak bir büyüme değil.

Cari fiyatlarla GSYH, 2020 ikinci çeyrekte 188 milyar 566 milyon dolar. Bu veriler yüzde 21,7'lik büyüme ile sağlanmış olmasına rağmen 2020'nin 4'ncü çeyreğindeki 208 milyar 303

milyon doların altında. Ancak yıllık bazda 2020 yılsonu GSYH 716 milyar 902 milyon dolar, son 4 çeyrekte ise 765 milyar dolar. 2019 GSYH rakamının 5 milyar dolar üzerine çıkıldı, pandemi öncesi seviyeye gelindi. Büyüme nasıl gerçekleşti? 1- Faiz indirimleri tüketimi artırdı, 2- Devletin sanayiye desteği etkisini gösterdi, 3- Kredi teşvikleri ve pandemi desteklerinin etkisi hissedildi.

Büyüme sürdürülebilir hale 5 adımda getirebiliriz. Bunlar: 1- Sözde değil özde yapısal reformlar, 2- Cari fazla verecek üretim yapısını kurmak, 3- Katma değerli alanlara yönelmek, 4- Hukuk üzerinden güveni tesis edecek adımlar atmak ve 5- Dış politika ve diplomaside atağa kalkmak.

Büyümenin kalbinde üretim olmalıdır. Tüketerek büyüme, rakamların büyüdüğü ve tüketecek şey kalmadığında büyü bozulur. Faiz, finansman maliyeti ve erişimi için önemlidir. Yatırım iklimi için faiz hayati önem kazanır. Büyüme dediğimizde anlamamız gereken, katma değerli üretimdir. Ancak yapısal reformlar ile büyüme; kalkınmaya dönüşür. Eğitim ve kültür yatırımları ile de gelişme sağlanır.

Başlıktaki soruyu yineleyelim; birinci viteste 217 km süratle ne kadar gidebiliriz? Gidemeyiz; ya vites yükseltecek (yapısal reform) ya da hız kesmek zorundayız. Yoksa motor ısısı (yüksek enflasyon) bizi yolda bırakacaktır.

Sonbahara girerken bir yandan büyüme şampiyonlukları ilan edilip ihracat patlaması destanları yazılırken, diğer yandan sade yurttaşların yaşamına yansıyan hiçbir olumlu gelişme gözlenemiyor. Ekonomi yönetiminin kredi genişlemesine, dolayısıyla borçlandırmaya dayanan büyüme stratejisinde, bütçede kesenin ağzını açmaktan uzak durması, neoliberalizmin köşe taşlarından "mali disipline" sadık kalması dikkat çekiyor. Başta ABD gibi ülkeler yüzde 10'ları aşan bütçe açıklarıyla Covid-19 fırtınasını atlattırmaya çalışırken, Türkiye'nin faiz dışı harcamalarını kısıtması görülüyor. Yükselen faizler nedeniyle 2021'in Ocak-Temmuz döneminde faiz harcamaları yüzde 43,6 sıçrarken, faiz dışı

**Sonbahar başında
ülke ekonomisi**

Hayri Kozanoğlu

harcamalardaki yüzde 14,7 artışın enflasyonun gerisinde kaldığı fark ediliyor. İşsizlik Sigorta Fonu'ndan ödenen kısa çalışma ödeneği ve nakdi ücret desteğinin de Haziran sonunda kesilmesiyle, pandemi sürecinde emek kesimine sağlanan hemen hemen hiçbir destek kalmamış oluyor.

Sonbahara girilirken; bir yandan büyüme şampiyonlukları ilan edilir, ihracat patlaması destanları yazılırken, diğer yandan sade yurttaşların yaşamına yansıyan hiçbir olumlu gelişme gözlenemiyor. Tam aksine yüksek işsizlik, endişe verici bir artış gösteren bireysel borçlar, satın alma gücünü gittikçe eriten enflasyon altında ezilen geniş halk kesimlerinin geçim koşulları her geçen gün kötüleşiyor.

Enflasyon koptu gidiyor! Çığ gibi, önüne ne gelirse yok ederek... Ne zaman yavaşlayacak ve nerede duracak, belli değil... Hani TÜİK yıllık TÜFE artışının yüzde 19'u geçmemesi için "gereken ne varsa" yapacaktı! Ne yani TÜİK ile TCMB anlaşamadı mı, bir anlaşma durumu var idiyse...

Üretici fiyatlarındaki artışın Ağustos'ta özellikle dövizdeki gerileme sayesinde hız keseceği ve yıllık oranın yönünü aşağı çevireceği sanıldı, olmadı. Tüketici fiyatlarındaki artışın otomobildeki ÖTV düzenlemesi sayesinde düşük kalacağı, hatta yüzde 19'luk yıllık oranı aşmamak adına "her şeyin" yapılacağı düşünüldü, o da olmadı.

Üretici fiyatları Ağustos ayında yüzde 2,77

**Enflasyon
nereye gidiyor?**

Alaattin Aktaş

daha arttı, 8 aylık artış yüzde 28,51'i buldu. Yıllık artış da yüzde 45,52'ye ulaştı. Bu rakam Yi-ÜFE'de şimdiye kadar gerçekleşen en yüksek ikinci yıllık artışa işaret ediyor. Rekor, yüzde 46,15 ile 2018'in Eylül'ünde; meşhur rahip krizi ve kurun tırmandığı dönemde yaşanmıştı.

TÜFE'de yıllık oranın ne yapıp edilip yüzde 19'u aşmamasının sağlanacağı görüşü çok ağır basıyordu ama aylık yüzde 1,12'lik artışla yüzde 19,25'e ulaşıldı. TÜFE'de 8 aylık artış da yüzde 11,65 oldu. Yi-ÜFE'de yıllık artış yüzde 45,52, TÜFE'deki artış yüzde 19,25 ve iki oran arasında 26,27 puanlık (yüzde değil) fark var. Nereye kadar gidecek bu fark? Nerede duracak, nerede kapanmaya başlayacak?

Ekonominin, 2021 yılının ikinci çeyreğinde yıllık olarak (2020 ikinci çeyrekte 2021 ikinci çeyreğe) yüzde 21,7, bu yılın ilk çeyreğine göre de yüzde 0,9 büyüdüğü açıklandı. Bu konuda bazı noktalara değinmekte yarar var.

İlk olarak belirtilmesi gereken mesele, bu büyüme oranının Cumhuriyet tarihinin en yüksek büyüme oranı olmadığıdır. Geçmişte GSYH üçer aylık değil, yıllık ölçülüp açıklanırdı. Rekor yıllık yüzde 31,9 ile 1946 yılında kırılmıştır. Bu yılın ikinci çeyrek oranı olan yüzde 21,7 çok yüksek bir orandır ama iş yıllık olarak hesaplamaya gelince bunun yarısı kadar olması büyük başarı olacaktır. Geçmişte en yüksek yıllık büyüme oranları Tablo 1’de gösterilmiştir:

Bu yüksek büyüme oranlarının çoğu bir

Tablo 1: Büyüme

Yıllar	Büyüme Oranı (%)
1924	14,9
1926	18,2
1929	21,6
1933	15,8
1936	23,2
1946	31,9

önceki yılda yaşanan küçülme ya da çok düşük büyümelerden sonra gerçekleşmiştir. Ekonomi literatüründe buna baz etkisi deniyor. Baz etkisi; karşılaştırmaya konu olan iki dönemden ilkinde ortaya çıkan aşırı bir düşüş veya yükselişin karşılaştırılan dönem üzerinde yarattığı yanıltıcı etkidir. Günümüzden bir örnekle açıklayalım: Geçen yılın ikinci çeyreğinde Covid-19 salgınının yarattığı etkiyle insanlar evlerine kapandığı, işyerleri kapalı kaldığı, birçok ekonomik aktivite yapılamadığı için GSYH büyümesinin eksi yüzde 10 olarak gerçekleştiğini düşünelim. Aradan geçen süre içinde salgının etkisi azalmış, aşı olan insanlar evlerinden çıkıp alışverişe başlamış, işyerleri açılmış ve ekonomik aktivite canlanmış olsun. Bu durumda bu yılın ikinci çeyreğinde

**Baz etkisiyle
büyüme**

Mahfi Eğilmez

geçen yılın ikinci çeyreğine göre büyük bir canlanma ve dolayısıyla GSYH büyümesinde yüksek bir artış ortaya çıkacak demektir. İşte buna baz etkisi diyoruz. Geçen yılın ikinci çeyreğinde salgın etkisi olmasa, işler normal gitse ve mesela yüzde 5 büyüme sağlansaydı bu yılın ikinci çeyreğinde de böyle bir canlanma görülme-yecekti. Bu yılın ilk çeyreğine göre ikinci çeyrekte büyümenin yüzde 0,9’da kalması bu nedenledir.

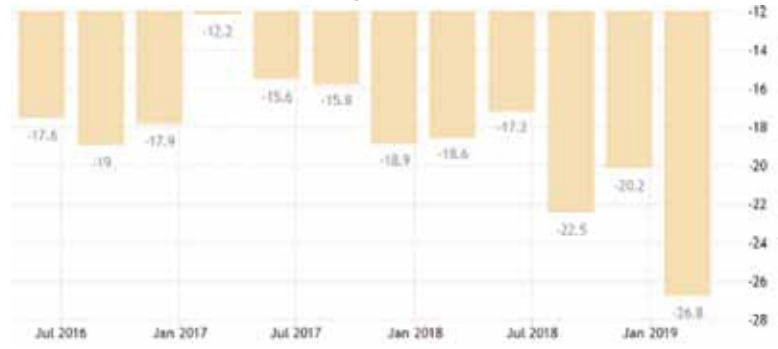
Baz etkisinin yarattığı sonuçları daha net gösterebilmek için bazı ekonomilerdeki bu yıla ait ikinci çeyrek büyü-

me oranlarını geçen yılın ikinci çeyrek büyüme oranlarıyla karşılaştırmalı olarak Tablo 2’de gösterelim:

Tablo 2’den görülebileceği gibi, geçen yılın ikinci çeyreğinde küçülme yaşamış olan ülkeler bu yılın ikinci çeyreğinde ciddi oranda büyüme sağlamışlardır. Çin için ilk çeyrek büyüme oranlarını almamızın nedeni Çin’de salgının etkisinin 2020 yılının ilk çeyreğinde ortaya çıkmış olmasındandır. Tabloda dikkati çeken noktalara

Tablo 2: Karşılaştırmalı Büyüme Oranları

Ülke	2020 II. Ç.	2021 II. Ç.
Azerbaycan	-2,7	35,5
Birleşik Krallık	-21,4	22,2
Türkiye	-10,4	21,7
Hindistan	-24,4	20,1
İspanya	-21,6	19,8
Fransa	-18,6	18,8
Şili	-14,2	18,1
İtalya	-18,2	17,3
Tunus	-19,8	16,2
Malezya	-17,2	16,1
Brezilya	-10,9	12,4
Belçika	-14,0	14,9
ABD	-9,1	12,2
Japonya	-10,1	7,5
Çin (I. Çeyrekler)	-6,8	18,3

Tablo 3: Venezuela'nın Büyüme Oranları

değerlim: (1) Bazı ekonomiler salgının 2020 ikinci çeyreğinde yarattığı küçülmeye bu yılın ikinci çeyreğinde daha düşük bir büyümeyle karşılık vermişler (Hindistan, Tunus, Japonya.) (2) Bazı ülkeler küçülmeye denk bir büyüme gerçekleştirmişler (Birleşik Krallık, Fransa, İspanya, İtalya, Malezya, Belçika.) (3) Bazı ekonomiler ise küçülmenin üzerinde bir büyüme gerçekleştirerek kayıplarını fazlasıyla karşılamışlar (Azerbaycan, Türkiye, Şili, ABD, Çin.) (4) Salgının yarattığı küçülmeden dolayı ortaya çıkan baz etkisi öylesine güçlü oldu ki gelişmiş ekonomiler (Birleşik Krallık, İspanya, Fransa, İtalya, Belçika, ABD ve Japonya) çok uzun zamandır görmedikleri (ve büyük olasılıkla bir daha da göremeyecekleri) kadar yüksek büyüme oranları gerçekleştirdiler.

Buna karşılık baz etkisi öyle her yerde her dönemde mutlaka gerçekleşen bir olgu değildir. Her konu gibi bunun da istisnaları vardır. Tablo 3'te bir örnek olarak Venezuela'nın

büyüme (küçülme) oranları yer alıyor. Venezuela 2016-2019 yılları arasında sürekli küçülme yaşamış, baz etkisi ortaya çıkmamıştır. Burada ekonomi dışı etkilerin katkısının olduğu kesindir.

Türkiye için asıl olan, yüzde 5 dolayında bir büyüme oranını sürdürülebilir kılmak ve ondan da önemlisi ekonomik büyümeyi demokrasiyi geliştirmek, hukukun üstünlüğünü geçerli kılabilmek ve çok daha iyi ve kaliteli bir eğitimi sağlamak gibi gelişme parametreleriyle destekleyebilmektir.

Büyüyen ama gelişemeyen bir ekonomi er ya da geç kazanımlarını yitirmek gerçeğiyle karşılaşır.

Piyasaların beklediği faiz kararı açıklandı. Beklentilerin aksine 1,5 yıl aradan sonra 100 baz puan indirim yapılarak politika faizi yüzde 18'e düşürüldü. Piyasalar böyle bir indirim beklemiyordu. Zira beklentiler, rasyonel fiyatlamalar, enflasyonist yayılımlar oldukça bozulmuştu.

Karar ekonomik değil, tamamen siyasi. Bilindiği üzere Sayın Cumhurbaşkanı, daha önce üç kez faizlerin düşmesi gerektiğini ifade etmişti. Haftalardır yazıyoruz. Erken yapılacak faiz indirimi, kronik enflasyon sorununun çözümünde başarısız olan ekonomi yönetimine daha önce de olduğu gibi büyük sorunlar yaratacak, kırılganlığımız artacak, gelişmekte olan ülkeler arasında negatif ayrışmaya

**Faiz indirimi
siyasi bir karar**

Saim Uysal

devam edeceğiz, hane halkı da enflasyonun altında daha da ezilmeye devam edecek. Artık öyle bir noktaya geliyoruz ki para politikası araçları etkisiz eleman haline geliyor.

Ancak bu politikanın da uzun vadede çıkışı yok. Bedeli, yüksek enflasyon oluyor. Döviz kurları artışları da enflasyonist gelişmeyi kalıcı hale getiriyor, istikrar ve sürdürülebilir büyüme sağlanamıyor. Döviz kurunda istikrar yaratmadan enflasyonda başarılı adımlar sergilenemeyecek, fiyat istikrarı tesis edilemeyecek ve dolayısıyla büyümede de sürdürülebilirlik sağlanamayacak.

Demokrasi endeksinde 104'üncü, yolsuzluk endeksinde 94'üncü olan ülkemizin acil çözülmesi gereken yapısal sorunları artıyor.

Böke ve Gümrükçü İAOSB Yönetimi'ni ziyaret etti

Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Genel Sekreteri ve İzmir Milletvekili Doç. Dr. Selin Sayek Böke öncülüğünde; Çiğli Belediye Başkanı Utku Gümrükçü ve CHP Çiğli İlçe Başkanı Mete Özcan'ın da aralarında bulunduğu heyet, İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu ile bir araya geldi. Organize sanayi bölgelerinin ve sanayicilerin sürdürülebilir üretime ilişkin beklentilerinin gündeme taşındığı görüşmede, İAOSB'nin okulu Özel İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Nedim Uysal Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nin başarılarına dikkat çekilirken, eğitim alanında rol model olan İAOSB'nin tecrübelerini aktaracağı platformların oluşturulması konusu da dile getirildi.

Üretim ve eğitim

Sanayicilerin, özellikle pandeminin ardından mevcut sıkıntılara eklenen yeni sorunlarla birlikte daha zorlu bir süreç girdiğine dikkat çeken İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu Başkanı Hilmi Uğurtaş, her şeye rağmen üretim sevdasından vazgeçmediklerini söyledi. Ekonominin can damarları olan OSB'lerin,

varlıklarını sürdürebilmeleri için mali kaynağa ihtiyaç duyduklarını hatırlatan Uğurtaş, bu noktada OSB'lerin tek gelir kalemleri olan arsa satış maliyetleri üzerindeki en fazla yüzde 25'lik artış oranı zorunluluğunun, kanaat önderlerince yeniden gözden geçirilmesini istediklerini bildirdi.

CHP Genel Sekreteri ve İzmir Milletvekili Doç. Dr. Selin Sayek Böke de 'OSB'lerde eğitim' konusunda sanayicilerin ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın işbirliği ile çalışmalar yapılmasını istediklerini söyledi. Bu kapsamda Özel İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Nedim Uysal Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nin başarısını takip ettiklerini bildiren Böke, İAOSB'nin başarılı tecrübelerinden yararlanacakları ortak bir platformda buluşmak istediklerini dile getirdi.

Başarılı eğitim sistemi ile yetiştirilecek 'nitelikli çalışanlar' sayesinde sanayinin ve ekonominin güçlenebileceğine dikkat çeken Uğurtaş da meslek liselerinin Türk sanayisindeki yeri ve önemine vurgu yaparak, söz konusu talebe memnuniyetle destek verebileceklerini bildirdi.

Çiğli Rotary'nin eğitim projesine destek

Çiğli Rotary Kulübü Başkanı Hasan Göncü öncülüğünde, Bölge katılımcılarından Bülent Talay, Faruk Oral ve Mehmet Atıcı'nın yanı sıra Çiğli Rotary Hukuki İşler Komite Başkanı Şeyda Yücebaş'ın aralarında yer aldığı heyet, İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi (İAOSB) Yönetim Kurulu Başkanı Hilmi Uğurtaş'ı ziyaret etti.

Çiğli Rotary Kulübü Başkanı Hasan Göncü, nitelikli eleman yetiştirilmesi konusunda yürütmeye hazırlandıkları proje hakkında İAOSB Başkanı Uğurtaş'a bilgi vererek, çalışmalarına destek istedi.

Göncü, Türkiye'nin çözmesi gereken en önemli gündem maddesinin eğitim olduğuna dikkat çekerek, Çiğli Rotary Kulübü olarak, İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi ve Çiğli Kaymakamlığı iş birliği ile hazırlamak istedikleri 'meslek edindirme kursları'na ilişkin düzenleyecekleri çalışma hakkında bilgi verdi.

Rotary Meslek Lisesi mezunları başta olmak üzere ara elemanlara mesleki yeterlilik kazandırarak sanayinin 'nitelikli eleman' arayışına katkıda bulunmak istediklerini dile getiren Göncü, konuyla ilgili şunları söyledi:

"Dünyanın da ülkemizin de gündemi eğitim. Biz de bu başlığı Çiğli özeline taşımak istedik. Bölgemizin ve ülkemizin ekonomi

öncülerinden İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi'ndeki fabrikaların gücüne güç katacak, hem sanayiye hem de ülke ekonomisini kalkındıracak ara elemanların, nitelikli çalışanlar olarak iş dünyasında varlık göstermelerini istiyoruz. Bu bağlamda sanayinin ihtiyaç duyduğu alanları belirleyerek, bu bölümlere yönelik İAOSB ve Çiğli Kaymakamlığı öncülüğünde meslek kursu açıp, sertifikalandırdığımız nitelikli iş gücü ile üretimin ve ekonominin gücüne güç katmak istiyoruz."

Domino etkisi

Aynı zamanda Özel İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Nedim Uysal Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nin de Kurucu Başkanı olan İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu Başkanı Hilmi Uğurtaş da eğitime destek vermeye her zaman hazır olduklarını söyledi. Uğurtaş, "İnsana yapılan yatırımların; zaman, yer, öğretmen ve güç olarak arkasındayız. Eğitime yapılan yatırım domino etkisi yaratır. Bugün mesleki yetkinliğine değer katan her bir birey, yarın sanayinin gücüne güç katacak, ülke ekonomisi de ancak bu şekilde şahlanacaktır. Bu nedenle projenizi geliştirip tamamlayın, biz de İAOSB olarak elimizi taşın altına koyar, sizlere destek olur, bu yolda birlikte yürürüz" diye konuştu.

Kenya Büyükelçisi'nden iş birliği daveti

Kenya Büyükelçisi Johnson Mogo K. Ondieki, Petrofer Yönetim kurulu Başkanı Tamer Taşkın'ın öncülüğünde İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi'ni ziyaret etti. Bölge'de yürütülen çalışmalar hakkında bilgi veren Bölge Müdür Yardımcısı Pınar Çakmakoğlu, 7 milyon metrekare alan üzerine kurulu olan İAOSB'nin, Türkiye'nin alan bakımından en büyük olmasa da alt-üst yapı hizmetleri ve üretim hacmi ile Türkiye'nin önde gelen OSB'leri arasında yer aldığını söyledi.

50 bin kişinin istihdam edildiği Bölgenin yılda 8 milyar dolarlık ticaret hacmine sahip olduğunu vurgulayan Çakmakoğlu, Bölge'de faaliyet gösteren 22 sektöre ilişkin bilgilen-dirmelerde bulundu.

Kenya Büyükelçisi Johnson Mogo K. Ondieki, iki ülke arasındaki iş birliğinin kendileri için çok kıymetli olduğuna dikkat çekerek, ülkelerinde; sağlık, ilaç, hastane yatırımları, sürdürülebilir gıda ve gıda teknolojileri, toplu konut, imalat

sanayi alanlarını geliştirmek üzere hedef koyduklarını bildirdi.

Petrofer Yönetim kurulu Başkanı Tamer Taşkın da, Türkiye ile Kenya arasındaki ticaret hacminin geliştirilmesi gerektiğini söyledi.

Taşkın, Afrika Kıtası'nın 54 ülkesiyle iş insanlarına ihracat ve ithalatta önemli yatırım fırsatları sunduğuna dikkat çekerek, "Bu konuları çok iyi değerlendirmeliyiz, çok iyi organize olmalıyız. 50 milyon nüfusu ile Kenya Doğu Afrika'da ana hedeflerimizden biridir. Kenya Büyükelçiliği'ndeki Ticaret Ataşesini İzmir'e getirip organize sanayi bölgelerini gezdirelim, neyi pazarlayacaklarını gösterelim. Büyükelçimiz yazıyı organize edip bize yollatsın, Kenya'nın liman şehri Mombasa ile İzmir'imizi kardeş şehir yaptıralım" diye konuştu.

Tamer Taşkın, özellikle Kenya'daki enerji sorununa dikkat çekerek, ülkenin enerji maliyetlerinin yüksekliği sorununa karşılık geliştireceği çözümler ile ticari anlamda çok daha büyük yollar kat edebileceklerini dile getirdi.

Kenya'nın avantajları

- 50 milyonu aşkın nüfusu ile büyük bir pazar.
- Toplamda 180 milyon nüfusa yakın ve altı ülkenin oluşturduğu Doğu Afrika Birliği'nin önemli bir üyesi.
- Denize kıyısı olmayan ülkeler nedeniyle Doğu Afrika'nın kapısı konumunda bir ülke.
- Global ve uluslararası şirketler Afrika ya da Doğu Afrika merkezleri için Kenya'yı tercih ediyorlar. Bu sebeple ülke çok sayıda yabancı çalışana da ev sahipliği yapıyor. Güçlü ve stabil politik ve ekonomik yapısı var.
- Uluslararası banka ve finans kuruluşlarına da ev sahipliği yapıyor.
- Özellikle turizm alanında yetişmiş işgücünü barındırıyor.
- Ülke yaygın ve uygun fiyatlı mobil

network ağı ve mobil ödeme sistemlerine sahip.

- Kenya tüketicileri oldukça bilinçli ve para-değer dengesine önem veren tüketicilerden oluşuyor.
- Profesyonel, uluslararası iş yapmada deneyimli yerel ortaklar da ülkenin avantajları arasında.

Dezavantajları:

1. Limanda uzun bekleme süreleri.
2. Denize kıyısı olmayan ülkelere kara nakliye ücretlerinin yüksekliği.
3. Üretim için enerji kaynaklı sorunlar. Stabil enerjiye erişim çok nadir ve enerji maliyetleri oldukça yüksek seviyelerde bulunuyor.

Uğurtaş, Vergi Dairesi Başkanı Alanlı'yı ağırladı

İzmir Vergi Dairesi Başkanı Ömer Alanlı, İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu Başkanı Hilmi Uğurtaş'a nezaket ziyaretinde bulundu.

Görüşmede, pandeminin ardından yaşanan süreç değerlendirildi. İAOSB'de yürütülen başarılı çalışmalara tanıklık ettiklerini dile getiren Alanlı, sorumluluk ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi konusunda da Bölge'nin örnek olduğunu söyledi.

Alanlı'nın ziyaretinden duyduğu memnuniyeti dile getirerek sözlerine başlayan Uğurtaş ise ülkemizde vaka sayısının baş gösterdiği 2020 yılı Mart ayından bu yana yaşanan

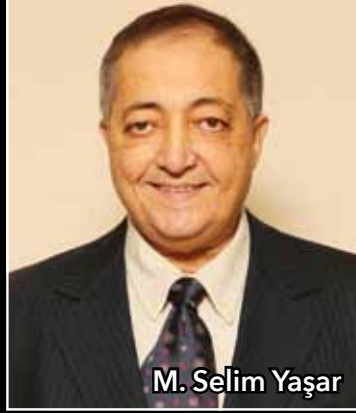

zorluklara rağmen sanayicilerin sorumluluklerini yerine getirerek çalışmalarını sürdürdüklerini vurguladı.

İAOSB'nin duayen sanayicilerine veda

İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi olarak 1995-1997 yılları arasında Bölgemizin Müteşebbis Teşekkül Başkanlığı görevini üstlenen, DYO Boya Fabrikaları Yönetim Kurulu Başkanı M. Selim Yaşar ile GİMAS Girgin Makine firmasının kurucusu Şamil Girgin'i kaybetmenin üzüntüsünü yaşıyoruz.

Üretim sevdası ile Bölgemize, ülkemize katkıda bulunan değerli iki isme Allah'tan rahmet, kederli ailelerine sabır ve başsağlığı diliyoruz. Bölgemizde de üstlendiği yöneticilik görevlerinin yanı sıra ulusal ölçekli yapılanması ile Türk sanayinin can damarlarından olan Yaşar Holding'in

M. Selim Yaşar

Şamil Girgin

Yönetim Kurulu Başkanı M. Selim Yaşar; sabrı, hoşgörüsü, adı gibi iyimser bakış açısıyla hepimizin gönlünü kazanan başarılı bir isimdi. Beyefendi duruşu, babacan tavırları, mesleki disiplini ile sanayi camiasına örnek olan GİMAS Girgin Makine firmasının kurucusu duayen sanayici Şamil Girgin de ithalatı durduran üretimi ile ülke ekonomisine yaptığı katkılarla öncü bir rol üstlenmişti. Her iki değerli ismi kaybetmenin üzüntüsünü yaşıyor, Yaşar ve Girgin Aileleri ile sanayi camiamıza bir kez daha başsağlığı diliyoruz.

İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu

İzmir'in yeni serbest bölgesi BASBAŞ

İzmir'in Bergama ilçesinde Batı Anadolu Serbest Bölgesi (BASBAŞ) kurulmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararı 08 Eylül 2021 tarihli Resmi Gazete'de yayımlandı. Bergama'nın Aşağıkırklar yöresinde 2,3 milyon metrekare alan üzerinde yer alacak serbest bölge, Batı Anadolu Serbest Bölge Kurucu ve İşleticisi A.Ş. (BASBAŞ) tarafından kurulacak ve 30 yıl süreyle işletilecek.

BASBAŞ Yönetim Kurulu Başkan Vekili ve Yürütme Kurulu Başkan Faruk Güler, Türkiye'nin 19. serbest bölgesi olacak Batı Anadolu Serbest Bölgesi'nin, İzmir'de yeni bir yatırım hamlesi başlatacağını ve Kuzey Ege'nin talihini değiştireceğini söyledi.

Güler, "Batı Anadolu Serbest Bölgesi, tüm beklentileri karşılayacak şekilde hızla hayata geçirilecek ve sağlayacağı ekonomik fayda ile Kuzey Ege'deki işsizliği bitirerek ekonomik refahı yükseltecektir" dedi.

2022 yılı başında bölgeyi yatırımcılar için hazırlamaya başlayacaklarını anlatan Faruk Güler, bölgenin tam kapasiteye ulaştığında 20 bin kişiye doğrudan istihdam sağlayacağını dile getirdi.

Lojistik açıdan İzmir'in en avantajlı yeri olan Kuzey Ege'de kurulacak Batı Anadolu Serbest Bölgesi'nin yıllık 4 milyar doların üzerinde ticaret hacmi ve 2 milyar doların üzerinde ihracat

sağ-

layacağını anlatan

Güler, Ege Serbest Bölgesi'nde olduğu gibi Bergama'ya da katma değerli üretim yapan ve yüksek istihdam kapasitesi olan firmaları çekmeye önem vereceklerini belirtti.

İzmir'de ilk serbest bölge Ege Serbest Bölgesi oldu. Bunu ağırlıklı olarak deri sanayicilerinin yer aldığı İzmir Serbest Bölgesi (İZBAŞ) izledi. BASBAŞ, İzmir'in yeni serbest bölgesi olacak. Bu arada Aliağa'da da yenilenebilir enerji üzerine bir serbest bölgenin kurulacağına ilişkin kararname de 2015 yılında çıkmış, protokolü dönemin

Ekonomi Bakanı

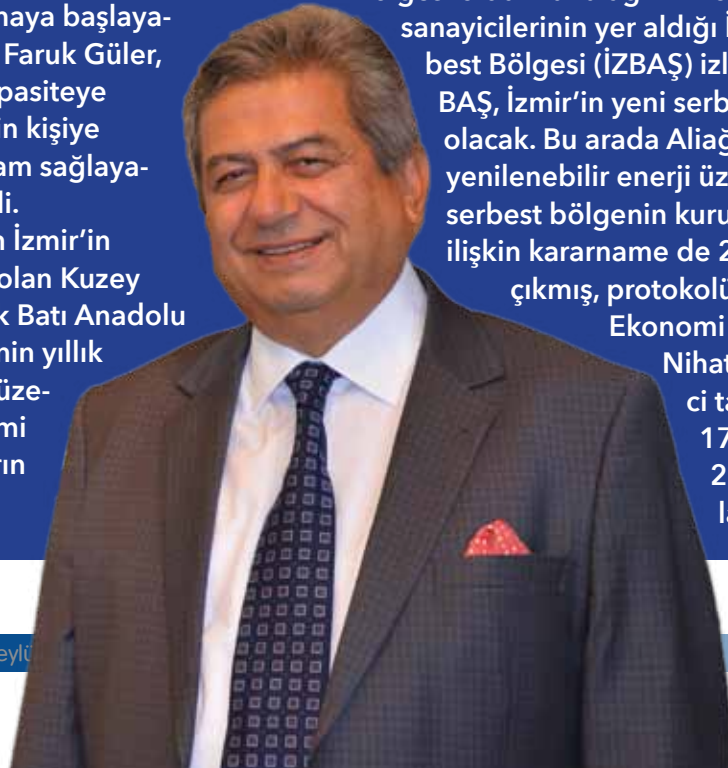
Nihat Zeybek-

ci tarafından

17 Ağustos

2015'te imza-

lanmıştı.

Meryem Fulya YAZICIOĞLU

Eczaneden dünya markasına: MEDITERA

1 977 yılında Eczacılık Fakültesi'nden mezun olduktan sonra yaptığı başarılı inovatif girişimle bir yandan yarattığı markasını geliştirirken diğer yandan yüklendiği roller ile eğitimden sağlığa onlarca başarılı projeye imza atan Atilla Sevinçli ile keyifli bir sohbet gerçekleştirdik.

Halen Ege Bölgesi Sanayi Odası Yönetim Kurulu Üyeliği görevini sürdüren Sevinçli, aynı zamanda İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Teknopark İzmir'de de Yönetim Kurulu Üyesi olarak çalışmalarını sürdürüyor. Deyim yerindeyse 'İzmir için elini taşın altına koyanlardan' olan Sevinçli, İzmir Ekonomi Üniversitesi'nin

kuruluşunda da önemli rol alarak o dönemde İZTO Vakıf Başkanlığı görevini üstlendi.

Meditera'nın 2 Temmuz 2021 tarihinde Borsa İstanbul'da halka arz işlemi gerçekleştirdikten sonra

ana hedeflerinden birinin 10 yıl içerisinde Nasdaq'a açılmak olduğunu ifade eden Sevinçli, ABD'nin dünya tıbbi malzeme pazarının yaklaşık yüzde 50'sine hükmettiğini söyledi. Sevinçli ile keyifli sohbetimize davetlisiniz...

Atilla Sevinçli: "Bugün infüzyon sistemleri, yoğun bakım ve anestezi devreleri, onkoloji ilaç hazırlama sistemleri ve sarf malzemeleri üretimlerini, yazılımlarını yapıyoruz. Alanında da öncü markalardan biriyiz."

• **Sizi tanıyabilir miyiz?**

1954 yılında doğdum, İzmirliyim. Ege Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nden 1977 yılında mezun oldum. Bir oğlum var. Tıbbi malzeme üretimi ile uğraşıyorum. Daha önce hastane ve eczane eczacılığı yaptım. Eşim de eczacı. Kendisi 20 yıl kadar eczane eczacılığı yaptı.

Tıbbi malzeme üretimine başlamadan önce uzun süre anestezi yoğun bakımında kullanılan ilaçların ithalatını ve satışını yaptım. İlaç sektöründeki kar marjları ve fiyatlandırma politikası nedeni ile ilaç işini tamamen bıraktım ve tıbbi malzeme üretimine daha çok yoğunluk verdim. Bugün, infüzyon sistemleri, yoğun bakım ve anestezi devreleri, onkoloji ilaç hazırlama sistemleri ve sarf malzemeleri üretimlerini, yazılımlarını yapıyoruz. Alanında da öncü markalardan biriyiz.

• **Sektöre nasıl girdiniz?**

Firmamı kurmadan önce, hastane karşısındaki eczanemde tıbbi malzeme ihtiyaçlarına cevap veriyorduk. O zamanlar bu sektör, azınlıkların elindeydi. Türkiye'de dövizin

Mediterra 1 kişi ile kuruldu, bugün 800 kişi ile yolumuza devam ediyoruz. Bunun yanı sıra laboratuvar sarfları üreten Disera adında bir firmamız daha var. Orada da 300'e yakın arkadaşımız görev alıyor.

sıkıntılı olduğu bir dönemde ithalata bağımlı ilerleyen bu sektörde, enternasyonal boyutta aile bağları ve uluslararası ticaretteki uzmanlıklarıyla Museviler ön plandaydı. Pazar onların bilgisi dahilindeydi. Sonra çocukları İsrail veya

ABD'ye gittiler ve sektörde ciddi bir boşluk oluştu.

• **Ciddi bir risk alarak girdiğiniz bu yeni iş alanında neler yaşadınız?**

İlk 10 yıl çok zor geçti. Hastanenin ihalesine giriyorsunuz, büyük taahhütler var, teminat mektupları ve hukuk sistemi devreye giriyor, bilgimiz az... Çok çaba gerektiren bir dönemdi. Çok zorlandım diyebilirim.

Eskiden Japon yöneticiler, bir üst seviyeye geçirecekleri çalışanlarına pazarlamanın ayıp bir şey olmadığını göstermek için pazarlarda bağırarak mal sattırırlarmış. Ben de oğlumu böyle yetiştirdim. Babam deniz subayıydı. Heybeliada'da yaşıyorduk. Heybeliada'da büyük bahçelerin içinde evleri olan Musevi ilkokul arkadaşlarım vardı. Çok zengin olmalarına karşın bu arkadaşlarımı yazlık sinemada gazoz satarken

görüldüm. Ben de arkadaşlarım gibi gazoz satmak isterdim ancak annem karşı çıkardı. Onlar bana ders oldu herhalde. Ben de oğlumu 14 yaşından itibaren benim iş yerimin de yer aldığı Kemeraltı'nda önce işportada daha sonra da uygun yerlerde yaz tatillerinde çalıştırdım.

Bugün çok başarılı bir iş insanı haline geldi... Namusunuzla çalışıyorsanız yaptığınız işten ve paranızı istemekten utanmamalısınız.

● **Türkiye'de ithalatını yaptığınız ürünleri firmanızda üretmeye başladınız...**

Evet, önce ABD firmalarının distribütörlüğünü yaptım. Onlar da eczacılık eğitimi almış kişilerin pazara girmesinden çok mutlu oldular. O yıllardaki Mortgage krizini hatırlarsınız... Bu kriz sadece gayrimenkul sektöründe olmadı. Tüm sektörlerde ABD borsasında köpürmeler olmuştu. Firmalar birbirleri ile evleniyor ya da bölünüyor, çok hızlı bir şekilde borsa hisse değerlerini artıyor ancak üretim ve pazarlaması kötüye gidiyordu. ABD pazarı bir illüzyon yaşıyordu ve sonunda bir gün patladı... Bu dönem Türkiye'deki distribütörlük sistemini derinden etkiledi. O dönemde içinde bulunduğumuz konjonktür, beni üretime yönlendirdi. Ben de 1999 yılında üretime girmeye karar verdim.

● **Meditera kaç kişi ile başladı, bugün çalışan sayınız nedir? Çalışmalarınız hakkında bilgi verir misiniz?**

Meditera 1 kişi ile kuruldu, bugün 800 kişi ile yolumuza devam ediyoruz. Bunun yanı sıra laboratuvar sarfları üreten Disera adında bir firmamız da var. Orada da 300'e yakın arkadaşımız görev alıyor. Disera'yı da Borsa İstanbul'da gelecek sene halka arz etmeyi planlıyoruz. Ayrıca, Meksika'da Meditera'nın

Tıbbi malzeme sektöründe her geçen gün kendimizi geliştirmeyi sürdürüyoruz. Uzun yıllardır dünyanın öncü markaları ile çalıştığım için işin nasıl yapılacağını onlardan öğrendim diyebilirim.

ortak olduğu bir üretim firması da açtık. ABD ve Latin Amerika pazarı ağırlıklı çalışıyor.

● **Sektörünüzün pazar hakimi kim, siz bu pazarda neredesiniz?**

Tıbbi malzeme sektöründe sadece ABD'nin tüketimi dünya pazarının

yaklaşık yüzde 50'sine denk düşüyor. Ayrıca burası inovasyon ve paranın olduğu ülke... Eğer bir tıbbi malzeme üreticisi iseniz ve ABD pazarında yoksanız dünyada varlığınız ve firma değeriniz artmaz. Mutlaka markanın, ABD pazarında tanınıyor olması gerekir. Biz de bu anlamda rüşünü ispatlama yolunda emin adımlarla ilerleyen bir firmayız.

Avrupa'nın nüfusu günden güne yaşılanıyor. Dolayısıyla genç, nitelikli iş gücünde sıkıntılı günler Avrupa'yı bekliyor. Aynı zamanda haftalık çalışma saatlerinin sürekli düşme eğiliminde olması, Avrupa'yı bu zorlu yarışın içinden uzaklaştırıyor. ABD, Kore, İsrail, Singapur ve Çin Ar-Ge konusunda Avrupa'nın çok önüne geçtiler.

● **Türkiye'de de ne yazık ki şirket ömürleri çok uzun soluklu değil. 40 yıla dayanan firmanızı bu başarıya götüren temel sebep nedir?**

Türkiye'de eczane eczacılığı yeterli doygunluğa ulaştı. Kozmetikten tıbbi malzemeye, ilaç üretiminden dağıtımına birçok farklı alana hitap etmesi gereken eczacılık mesleğini, eczane içine sıkıştırmak yerine, farklı alanlara açılmamız gerektiğini görerek, tıbbi malzeme sektörüne girdim. Her geçen gün kendimizi geliştirmeyi sürdürüyoruz. Bu bağlamda, Tel Aviv'deki embriyo şirketlerle, start-up'larla stratejik ortaklık bazında da iş birliklerimiz sürüyor. Uzun yıllardır dünyanın öncü markaları ile çalıştığım için işin nasıl yapılacağını onlardan öğrendim diyebilirim.

● **İzmir iş dünyasının SWOT analizini yapar mısınız?**

İzmirli olmayı, İzmir’de yaşamayı seviyorum. İzmir’in naif ruhu her kademedede hissediliyor. Genelde İzmir, orta ölçekli aile firmalarının olduğu bir yer. İzmirli sanayici ihtiraslı, saldırgan, agresif değil. Daha oturaklı, analitik düşünen, entelektüel, aydın, hepsi kapitalizmin standartlarına göre çalışmasına rağmen sosyal duyguları gelişmiş kişiler.

Bu çok güzel bir yapı bence. Bunların içinde dünya markası oluşturmuş isimler de var. Bu kişilerin İzmir iş dünyasına daha çok koçluk yapmasını isterim. Odalarımızın, tecrübelerin paylaşılarak artırılması gereken yerler olması gerektiği kanısındayım. Çünkü, olumlu veya olumsuz örnekleriyle bilginin devredilmesi lazım. Daha fazla duayen ismi odalarda görmek ve dinlemek isterdim.

● **Arz rakamınızın üstünde talep aldığınız Meditera’nın halka arz sürecine nasıl karar verdiniz?**

Uzun yıllardır fonlar firmamızı ziyaret ediyordu. Ancak söz konusu yurtdışı ve yurtiçi fonlar, 6-7 yıl sonra hisselerini satarak çıkmak niyetindeydiler ya da sizin 6-7 yıl sonra bırakmanızı istiyorlardı, sistemleri bu herhalde. Bunun bana uygun bir model olmadığını düşündüm. Bu nedenle borsaya açılmaya karar verdim. Borsaya girmenin; kurumsallaşmak ve firmanın piyasa değerinin oluşturulması adına doğru ve yerinde bir atılım olduğunu düşünüyorum. Borsada

yabancı iştahının gerilediği bir dönemde halka arz olmamıza rağmen, 15 katın üzerinde bir taleple karşılaştık. Unutulmamalıdır ki ister fona satış, isterse borsaya açılma olsun, üstelik reytinginiz ne kadar iyi olursa olsun, ülke reytinginin üzerine çıkamıyorsunuz.

● **İzmir’de halka açılan firma sayısının azlığını nasıl değerlendiriyorsunuz?**

Sanayicimizin sermaye eksikliği, kurumsal yapılanma problemleri olabilir. Yeni projeler için paraya ihtiyaçları da olabilir. Firmanın gelecek nesilleri bu işi yapmak istemeyebilir. Şirketlerin mevcut bilgi birikimlerinin çöp olmaması için borsaya açılmalarını tavsiye ederim. Firmaların bir Türk markası olarak uzun yıllar yaşamasının hem ülkemiz için hem de İzmir’imiz için çok önemli olduğunu düşünüyorum.

● **Sağlık hata kabul etmeyen ilk sektör... Bunun üretici açısından avantajı ve dezavantajı nedir?**

Evet, tıp diğer sektörlerle benzemez. Tıp sektöründe alıcının elastikiyeti sıfırdır. Diğer sektörlerin hiçbirinde böyle değildir. Herhangi bir ürünü almaya karar vermek sizin elinizdedir, sağlığınıza ile ilgili alacağınız ürüne karar verme yetkisi ise sizde değildir. Bu, üretici için avantajlı bir durum. Bir ihtiyaca yönelik başarılı bir ürün yaparsanız vazgeçilmez hale gelebilirsiniz.

Dezavantajı ne? ‘Bugün işe başlamaya karar versem, inovatif bir ürün geliştirecek olsam, hemen üretime geçeyim’ desem

3-4 yıldan önce, ilaçta ise 8-10 yıldan önce piyasaya giremem. Çünkü yaptığınız ürünün "pardon"u insan hayatıdır. Sıfır hata ile çalışmanız, insan hayatını riske atmamanız gerekir.

● **Bu noktada siz ne gibi yenilikler geliştiriyorsunuz?**

Bu sektöre 40 yılımı verdim. Tasarımların çoğu bana ait. Dünya çapında patentlerimiz var. Kendi sektörümle ilgili duayen hekimlerle devamlı toplantılar yapıyorum ve bundan keyif alıyorum. Teknolojik altyapıyı gerek içerde gerekse dışarda uzmanlarla çözebilirsiniz. Önemli olan fikrin geliştirilmesi ve iş modeli yaratılmasıdır. Bu yüzden üniversite-sanayi iş birliğinin peşinin bırakılmaması gerekiyor.

● **Doğru fikir için doğru adresi nasıl tespit etmek gerekir?**

Bir vaka nerede çoksa o konunun tıbbi çözümü en iyi orada gelişir. En çok yanık vakasının olduğu ülkelerde yanıkla ilgili bilgi ve ürün gelişir. Tıp böyle bir şey. Bunu Türkiye'de çoğaltabiliriz. Moleküler genetikteki mutasyonlar, genetik dünyasındaki en gelişmiş cihazlar ABD'de yapılıyor olabilir, ancak Akdeniz anemisi Akdeniz hastalığıdır... Moleküler genetik ve mutasyonlar geleceğin dünyasında önemli yer alacaktır kanısındayım.

● **İzmir Ekonomi Üniversitesi'nin kurulmasında aldığınız rol üzerinden devam etmek isterim. Eğitim alanında başka çalışmalar planlıyor musunuz?**

Halen İzmir Ekonomi Üniversitesi'nde Mütevelli Heyet Üyeliğimi sürdürüyorum. Bu nedenle ihtiyaçları daha net görebiliyorum. İzmir, tarihinde hiç olmadığı kadar sanayi-ticaret

odaları, borsa ve STK'larıyla uyum içinde çalışıyor. O kadar güzel bir hava yakalandı ki kurumlar arasında, eğitim alanında da ortak çalışmalar yürütülebilir. Ayrıca İzmir'de ve Türkiye'de uzmanlık networkü envanterinin olmadığını düşünüyorum. Sanayicilerin ve

üniversitelerdeki bilim adamlarının uzmanlık alanlarının yer aldığı envanterin oluşturulması gerekir. Teknoparkların desteği ile birlikte böyle bir enstitünün kurulmasının ülkemize çok faydalı olacağını düşünüyorum. Ekonomi Üniversitesi'nin Narlıdere'deki yeni

İzmir, orta ölçekli aile firmalarının olduğu bir yer. İzmirli sanayiciler; ihtiraslı, saldırgan, agresif değil. Analitik düşünen, entelektüel, aydın, sosyal duyguları gelişmiş, daha oturaklı kişiler.

kampüsünün, İYTE'nin yeni silikon vadisi oluşumunun İzmir'in geleceğinde yeni bir sayfa açacağına inanıyorum. Dünyadaki ilk teknopark girişimi Türkiye'de olmuş, Güney Kore ve İsrail'de teknoparklar daha sonra kurulmuştur. İki ülkenin bu alanda nerelerde geldiğini, bizim ise hala emekleme döneminde olduğumuzu unutmayalım ve üniversite-sanayi iş birliği çalışmalarımıza hızla devam edelim. Bilim insanının uzmanlaşmış sanayiciye, sanayicinin de uzmanlaşmış bilim insanına ihtiyacı var.

● **Yeni dönem planlarınız neler?**

Sağlık sektörünün çitası gün geçtikçe yükseltiliyor. MDR gibi (Avrupa'nın Tıbbi Cihaz Kuralları) yeni şartların getirilmesi ve bu kurallara uyum sağlanamaması dolayısıyla Avrupa'da küçük ölçekli birçok satılık aile firması ortaya çıktı. Bizim de Avrupa'da inovatif, kadrosu kalabalık olmayan, bir tıbbi malzeme firması satın alma hedefimiz var.

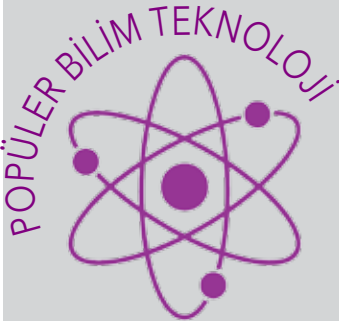
Bir de vakumlu kan alma tüpleri üretimi yaptığımız firmamız Disera'yı halka arz ettikten sonra üretim kapasitemizi iki katına çıkartmayı düşünüyoruz. Yurtdışındaki start-up ve Ar-Ge firmaları ile iş birliğimiz de devam edecek.

Gökhan SEZER

Evrensel çip krizi büyürken

ABD'deki aşırı soğuklar, Tayvan'daki kuraklık çip üretimini olumsuz yönde etkiledi. Bazı fabrikalar yandı. ABD ile Çin arasındaki ticaret savaşı da çip tedarikini zora soktu.

Geçen aylarda yazdığımız evrensel çip krizi ile ilgili yazımızın daha mürekkebi kurumadan öyle gelişmeler oldu ki bu konuya bir daha değinmek gerekliliği doğdu. Yeniden çip krizini ele alacağımız bu yazımızda ayrıca krize sebep olan ve daha önce yer veremediğimiz başka faktörlerin neler olduğuna da değineceğiz.

Pandemi ile değişen insan ihtiyaçlarına paralel olarak çip ihtiyacındaki ani ve keskin değişimler çip krizini tetiklemişti. Özellikle otomotiv sektörü çok etkilenmiş ve bu kriz çok büyük üretim kayıplarına yol açmıştı. Diğer taraftan bu dalgalanma elektronik sektörünün tamamına yayılmış ve işin içinden çıkılmaz boyutlara ulaşmıştı.

Bu kriz ortamını tetikleyen tek unsur pandemide ihtiyaçların değişkenlik göstermesi değildi kuşkusuz. İlk defa bu krizde çevresel faktörler de çok etkili oldu.

Bilindiği gibi son yıllarda özellikle

iklim krizinden de bahsedilir olmuştuk. Buzulların erimeye başlaması, sıcaklıkların aşırı artmasıyla orman yangınlarının tetiklenmesi, bazı bölgelerde aşırı soğukların oluşması, bazı bölgelerde kuraklıkların ilk defa görülmesi, seller, tayfunlar gibi durumlarla sık sık karşılaştık.

Üretim aksadı

Pandeminin başlangıcında, Şubat 2020'de ABD'nin Texas eyaletinde kümelenen çip üreticileri tarihlerinde ilk defa aşırı soğuklardan üretimi durdurmak zorunda kaldılar. Texas

eyaletinde çip fabrikaları bulunan Samsung, NXP, Infineon gibi uluslararası şirketler de bu durumdan etkilendi. Bir çip tesisinin basit anlamda birkaç günlük plansız kapanması ile tekrar açıldığında aynı üretim döngüsüne ulaşması için 2-3 aylık süre gerekiyor. İşte bu sürede üretim aksaması çip krizini tetikleyen etkenlerden birisiydi.

Diğer taraftan kriz başladığında çip sektörünün en büyük üreticisi konumunda olan Taiwan firması TSMC de kendisini aşırı yoğun çalışmanın ortasında buldu. Öyle ki devlet başkanları düzeyinde araçlar kendi ülkelerindeki şirketlerin çip ihtiyacı için Tayvan hükümeti nezdinde baskılar yapmak zorunda kaldılar. Böylesi gergin ortamda Tayvan'da 2020'de görülen kuraklık da aşırı çip üretiminde etkisini gösterdi ve tarihinde ilk defa TSMC'nin üretimini su kıtlığı nedeniyle aksattı. Öyle ki her gün yüzlerce tankerle su getirtmek zorunda kalındı. Taşıma su ile değirmen döndürmek sözü burada gerçek oldu.

Teknolojik olarak en ileri teknolojiyi kullanan TSMC firmasının yeni teknolojileri devreye almasında ihtiyacı olan su Tayvan'da tartışmalara yol açtı. Yeni kurulacak ve 2024'te devreye alınacak 2nm üretim teknolojisine sahip tesisin ihtiyacı olacak 120 bin tonluk günlük ihtiyaç kapasitesini Tayvan hükümeti kabul etmedi ve bu rakamı 38 bin tonu geri dönüşüm olmak kaydıyla 98 bin tona indirdi. Bu durumda çip üretiminde çevresel faktörlerin ileride çok daha büyük etkilerinin olacağının habercisi oldu.

Bu çevresel faktörlerin yanında "yok artık bu kadar da denk gelmez" denilecek talih-sizlikler de yaşandı.

20 Ekim 2020'de Japon çip üreticisi Asahi Kasei Mikro'nun fabrikasında yangın çıktı. Analog dijital dönüştürücüler ve benzeri çiplerin üretimleri konusunda uzman olan firma üretimi tamamen durdurmak zorunda

ASML'in ürettiği litografi cihazı çip üretiminin en temel bileşeni

Japonya'daki analog dijital çiplerin üreticisi AKM'nin fabrikası Ekim 2020'de henüz belirlenemeyen bir nedenle yandı

kaldı. Bu yangınla birçok firmanın çipleri üretilemez duruma geldi.

Daha bu yangının sıkıntıları çözülmemişken bu sefer de Mart 2021'de Japonya'nın en büyük çip üreticisi ve otomotiv elektroniğinin en önemli çipi mikro denetleyicilerin yüzde 40'ını üreten Renesas firmasında büyük bir yangın çıktı ve bu firma da üretim yapamaz hale geldi. Buradaki kayıpların olabileceğini öngören Japon firmaları Japon hükümetini de arkasına alarak Taiwan'lı TSMC'nin kapısını çaldılar. Çaldılar ama TSMC de işte yukarıda bahsettiğimiz aşırı yoğun talep, uluslararası baskılar ve susuzluk problemiyle can çekişiyordu.

Teknoloji savaşı

Tabii tarihi bir kriz olunca bunun siyasi boyutu da eksik kalmazdı. Pandemiden önce ABD hükümeti Çin'in gelişen teknolojik üstünlüğüne karşı Çin teknoloji firmalarına ambargo uygulama kararı alacağı

AUKUS Paketi gerçeğinde Avustralya en az 8 nükleer denizaltı üretecek

ambargosu ile karşılaştı ve sekteye uğradı. Çip üretim tesisi için gerekli olan üretimin can damarı EUV Litografi cihazlarını bir Hollanda firması olan ASML üretiyor.

Ancak bu cihazlarda kullanılan önemli parçalardan bazılarını Amerikan şirketleri üretiyor. Ve Amerikan hükümeti bu parçaların kullanıldığı cihazların Çin'e satışını Mayıs 2020'de yasakladı. Hollanda firması bu

yüzden Çin'in oldukça yüklü siparişlerini veremiyor. Oldukça yüklü sipariş diyorum çünkü Çin hükümetinin bu çip krizini uzun vadede yenmek için ayırdığı bütçe 1 trilyon dolar. Konunun uzmanları bu paranın uzun vadede dengeleri alt üst edecek gelişmelere yol açabileceğini belirtiyorlar.

Ortalığı darmadağın eden bu çip krizi daha başımıza ne çoraplar öreceğimize görecek. ABD, İngiltere ve Avustralya'nın pasifikte oluşturduğu yeni askeri oluşum AUKUS paktının da bu gelişmelere paralel takip edilmesinde fayda var. Bu paktın çalışmaları doğrultusunda Avustralya Amerikan teknolojiyle en az 8 adet nükleer yakıtla çalışan denizaltı üretecek. Bu gelişmelerin Çin'in Tayvan üzerine baskılarıyla doğrudan bağlı olduğu görüşü hakim. Teknoloji savaşının bir sıcak savaşı tetiklemesi durumu artık yoğun bir şekilde dillendiriliyor...

dillendiriliyordu. Burada en büyük payı teknoloji devi Huawei firmasının alacağı konuşuluyordu. Ambargonun içinde çip tedariği de söz konusu olduğu için yaklaşan ambargoyu gören Huawei ve Çin teknoloji şirketleri, ihtiyacı olan çipleri stok yapmak için 2020'nin yaz aylarında çok büyük miktarlarda siparişler geçtiler. Bu süreçte zaten çip üreticileri Çin sayesinde tam kapasite çalışır duruma girmişlerdi. Yani bir bakıma Amerikan hükümetinin aldığı bu karar da bu krizi tetikledi.

Bütün bunların hepsi son 1-2 yıl içinde oldu. Çip krizinde pandeminin insan ihtiyaçlarını olağanüstü değiştirdiği şartların sonuçlarının yanında işte böyle arka arkaya gelen damlacıklar bardağı taşırdı ve bu krizin 2 yıl daha sürebileceği net biçimde konuşulmaya başlandı.

Krizin nasıl bir seyir alacağı ise kestirilemiyor ancak şimdiden birçok otomotiv firması bazı üretim tesislerini kapatmış, pek çoğunda da üretimi yavaşlatmış durumdadır. Satışlar da bu yüzden minimuma inmiş durumda. Neredeyse sipariş usulü araç satışına başlamak zorunda kaldılar.

Birbirlerine bağlılar

Kriz ortalığı cayır cayır yakarken, ABD Hükümeti 51 milyar doları Amerikan çip üreticilerinin kullanımına sundu. Diğer taraftan Çin yeni çip üretim tesisleri kurmak için çalışmalar yapıyor. Ancak bu çalışmalar Amerikan

Teksas'taki çip fabrikaları Şubat 2020'de aşırı soğuklar nedeniyle üretimlerini durdurmak zorunda kaldı

Abdurrahman
ŞENOL

Yabancıların Türkiye’de istihdamı ve çalışma izni süreci

**Yabancınnn eği-
tim düzeyi,
mesleki de-
neyimi, bilim
ve teknolojiye
katkısı veya
Türkiye’deki
faaliyetinin
ekonomiye
etkisi gibi hu-
suslar değ-
lendirilecek.**

Yabancıların Türkiye’de çalışması hakkında güncel mevzuat 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu ve Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği’dir. (Makalenin bundan sonraki kısımlarında Kanun ve Yönetmelik olarak anılacaktır.) En önemli çalışma izni türleri süreli çalışma izni, süresiz çalışma izni, bağımsız çalışma izni ve istisnai çalışma izni olarak sınıflandırılmaktadır.

Kanunun 10/1. maddesinde çalışma izni başvurusunun ilgili Bakanlıkça olumlu değerlendirilmesi halinde yabancıya iş ya da hizmet sözleşmesinin süresini aşmamak ve yabancınnn gerçek veya tüzel kişi yahut kamu kurum veya kuruluşuna ait belirli bir işyerinde veya bunların aynı işkolundaki işyerlerinde çalışması kaydıyla ilk başvuruda en çok 1 yıllığına süreli çalışma izni verileceği düzenlenmektedir.

Ayrıca yabancı, ilk süreli çalışma izni başvurusunda belirttiği işverene bağlı olması şartıyla uzatma başvurusunda bulunabilmektedir. Çalışana ilk uzat-

ma başvurusunda en çok 2 yıl, sonraki uzatma başvurularında ise en çok 3 yıla kadar çalışma izni verilebilir. Farklı işveren nezdinde yapılacak başvurular uzatma başvurusu olarak kabul edilmiyip, ilk kez yapılan yeni bir çalışma izni başvurusu olarak değerlendirilecek ve Çalışma Bakanlığı’nca ilk başvuruda en çok bir yıla kadar çalışma izni verilecektir.

Süresiz çalışma izni türü Kanunun 10. maddesinin 3 ve 4. fıkralarında düzenlenmiş olup, ilgili Kanun maddeleri uyarınca ancak uzun dönem ikamet izni veya en az 8 yıl kanuni çalışma izni olan yabancılar süresiz çalışma iznine başvurabilecektir. Ne var ki çalışanın işbu koşulları sağlıyor olması süresiz çalışma iznine mutlak olarak hak kazanacağı anlamına gelmemekle beraber Çalışma Bakanlığı’nın yabancınnn süresiz çalışma izni talebini onaylaması veya talebi geri çevirmesi konusunda takdir yetkisi bulunmaktadır.

Bu arada, süresiz çalışma iznine sahip olan yabancı, uzun dönem ikamet izninin sağladığı tüm haklara sahiptir. Bu kişiler için Türkiye’deki seyahat,

çalışma, ticari faaliyet, miras, ikamet, yatırım, menkul ve gayrimenkul satın alma ile ilgili işlemleri, ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından Türk vatandaşlarına uygulanan mevzuata göre yürütülmekle birlikte süresiz çalışma izni alan yabancıların seçme, seçilme ve kamu görevi ifa etme hakkı olmadığı gibi askerlik yapma yükümlülüğü bulunmamaktadır.

Kanunun 10/6. maddesinde profesyonel meslek mensubu yabancılara, diğer kanunlarda belirtilen özel şartların sağlanması kaydıyla bağımsız çalışma izni verilebileceği düzenlenmiş, devamında Bakanlığın bağımsız çalışma izni verilmesi kapsamındaki değerlendirme kriterleri sayılmıştır. Her ne kadar Kanunda profesyonel meslek mensubu yabancıların tanımı yapılmamış olsa da bu iznin uluslararası işgücü politikası doğrultusunda değerlendirilmesinde yabancıların eğitim düzeyi, mesleki deneyimi, bilim ve teknolojiye katkısı ve Türkiye'deki faaliyetinin yahut yatırımının ekonomiye etkisi gibi hususların Bakanlıkça dikkate alınacağı belirtilmiştir. Ayrıca bağımsız çalışma izninin aynı maddede yer alan süre sınırlamalarına tabi olmaksızın süreli olarak düzenleneceği belirtilmiştir.

Öte yandan, Yönetmeliğin 36. maddesinde bağımsız çalışma izninin yabancıların, Türkiye'de en az 5 yıl kanuni ve kesintisiz olarak ikamet etmiş olmaları, çalışmalarının,

ekonomik kalkınma açısından katma değer yaratması ve istihdam üzerinde olumlu etki yapacak olması koşuluyla verilebileceği düzenlenmiştir.

İstisnai çalışma iznine başvurabilecek yabancılar Kanundaki çalışma izni başvurusu, değerlendirilmesi, kabulü ve reddine ilişkin hükümlerden istisnai olarak muaf tutulabilmektedir. İstisnai çalışma izninden yararlanabilecek yabancılar Kanunun 16. maddesinde açıkça sayılmıştır. Buna göre; eğitim düzeyi, ücreti, mesleki deneyimi, bilim ve teknolojiye katkısı ve benzeri özellikleri itibarıyla Bakanlıkça nitelikli işgücü olarak değerlendirilen; bilim ve teknolojiye katkısı, yatırım veya ihracat düzeyi, sağlayacağı istihdamın büyüklüğü ve benzeri özellikleri itibarıyla nitelikli yatırımcı olarak değerlendirilen; belirli bir süre için işvereni tarafından Türkiye'de gerçekleştirilen bir projede istihdam edilen; İçişleri Bakanlığı veya Dışişleri Bakanlığı tarafından Türk soylu olduğu bildirilen; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti vatandaşı olan; Avrupa Birliği üyesi ülke vatandaşı olan; 6458 sayılı Kanun uyarınca uluslararası koruma başvurusu sahibi, şartlı mülteci, geçici koruma sağlanan veya vatansız ya da mağdur destek sürecinden yararlanan insan ticareti mağduru sıfatını haiz olan; bir Türk vatandaşı ile evli ve eşiyle Türkiye'de evlilik birliği içinde yaşayan; yabancı devletlerin ve uluslararası kuruluşların Türkiye'deki temsilciliklerinde diplomatik dokunulmazlığı olmadan çalışan; alanındaki başarısı ile uluslararası düzeyde temayüz etmiş olarak bilimsel, kültürel, sanatsal veya sportif amaçla Türkiye'ye gelen; sınır ötesi hizmet sunucusu olan yabancılar istisnai çalışma iznine başvurabileceklerdir.

Yukarıda sayılan durumlara ek olarak Yönetmeliğin 50. maddesi bağlamında Avrupa Birliği üyesi ülke vatandaşları ile bunların Avrupa Birliği üyesi ülkelerin vatandaşı olmayan eş ve çocuklarının çalışma izni talebinde bulunmaları halinde, çalışma izinleri istisnai olarak verilebilir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, çalışma izni başvurularını değerlendirirken uluslararası işgücü politikasına göre karar verecektir.

GİFED

kadın iş gücünü artırarak dünyanın gücüne güç katmaya hazırlanıyor

Türkiye'nin ilk iş kadını dernekleri federasyonunu kurarak 8 derneği çatısı altında toplayan Girişimci İş Kadınları Federasyonu (GİFED) Başkanı Huriye Serter ile kadının iş hayatındaki rolü ve önemine ilişkin keyifli bir sohbet gerçekleştirdik.

Serter'in verilere dayalı yaptığı açıklamalarda kadının iş hayatındaki varlığının yeterince değerlendirilmemesinin ne gibi kayıplara yol açtığından ülkemizdeki genç kadınların işsizlik oranlarına, kadınların iş hayatındaki en temel sorunlarından bu döngüleri nasıl kırabileceğine ilişkin soruların yanıtlarını aldık.

Serter, ülkemizin cinsiyet eşitsizliği konusunda ne yazık ki dünyada en geri sıralarda yer aldığına dikkat çekerken, her geçen yıl mevcut sıralamanın da altına düştüğümüzü söyledi. Kadının iş gücündeki rolünün önemine de vurgu yapan Serter, dünyadaki kadın ve erkek girişimci oranının eşitlenmesi durumunda küresel gayri safi milli hasılanın yüzde 3-6 arası oranın-

Girişimci İş Kadınları Federasyonu (GİFED) Başkanı Huriye Serter, Türkiye'nin batıya açılan çağdaş yüzü İzmir'den yola çıkıp, bütün Anadolu'nun zenginliği olma yolunda ilerleyecekleri mesajını verdi.

da (2,5-5 trilyon dolar) artacağını vurguladı.

Ve genç işsizlik rakamları...

15-24 yaş aralığındaki her 10 genç kadından 3'ünün ne eğitim alabildiğine ne de iş gücü olarak hizmet verebildiğine dikkat çeken Serter ile gerçekleştirdiğimiz

söyleşiye davetlisiniz.

• Öncelikle sizi tanıyabilir miyiz?

Tüm kadınların ekonomiye katılarak güçlenmelerini isteyen ve bunun için çaba gösteren, uzun zamandır kadın hareketinin içinde olan bir iş insanıyım. Dörtüyl doğumluyum. Dokuz Eylül Üniversitesi Müzik Eğitimi Şan Bölümü mezunuyum. Okulunu okuduğum mesleğimi yapmak yerine 1988 yılından bu yana ofis mobilyaları ve inşaat sektörlerindeki şirketlerimizin kurucu ortağı ve yöneticisiyim. Fakat aldığım müzik eğitiminin kişisel gelişimime çok şey kattığına inanıyorum.

Sivil toplumun gücüne ve yaptırımına inanan biri olarak aynı zamanda bugüne kadar pek

çok sivil toplum örgütünde çalışmalarımı sürdürdüm. Özellikle “kadın” konusunda etkin projelerde görev aldım ve bizzat yönettim. Şu an, İzmir İş Kadınları Derneği (İZİKAD) başkanlığım sırasında seçildiğim İzmir Kadın Kuruluşları Birliği’nin (İKKB) Başkanlığını yürütmekteyim.

Aynı zamanda henüz çok yeni kurduğumuz Türkiye çapında bir oluşum olan Girişimci İş Kadınları Federasyonu Başkanlığını da büyük bir heyecanla yürütmekteyim.

● **İlk kez iş kadınlarının bir çatı altında örgütlendikleri GİFED’in oluşma fikri ne zaman nasıl ortaya çıktı?**

Yönetim Kurulumuzla birlikte henüz İzmir İş Kadınları Derneği (İZİKAD) yönetimine yeni geldiğimizde İZİKAD’ın stratejik planlarını yaparken ‘kendimize bir de uzak hedef koyabilir miyiz’ diyerek arkadaşlarımla Federasyon kurma fikrimi paylaştığımda hepsi de heyecanla karşılaştılar. Önce sadece Ege Bölgesi ile sınırlı düşünsük de Sivil Toplumla İlişkiler Müdürümüz Sayın Turgay Esen’in ‘neden Türkiye çapında düşünmüyorsunuz’ diyerek bize yeni bir vizyon göstermesiyle GİFED’in temelleri Türkiye çapında atılmış oldu. Daha sonra İZİKAD Genel Kurulumuzun oy birliği ile aldığı kararla tüm üyelerimizle birlikte sürecin uygulayıcısı ve takipçisi olduk. Tüm derneklerimizle tek tek gidip görüşerek Federasyon üyeliklerini oluşturduk. Ve 2016 yılında başladığımız bu yolculuğu 2021 yılında GİFED’i kurarak taçlandırdık.

● **8 farklı şehirdeki kadın derneklerini bir araya toplayarak yapacağı çalışmaların ateşini Güzel İzmir’de yakan GİFED’in hedef projeleri neler? Ne gibi çalışmalar yürütüyorsunuz?**

GİFED bir Anadolu Kadın Hareketidir. Vizyonu M.Ö. 13. yüzyılda Anadolu’da yaşamış ve ülkesini yönetmiş bir kadın kahraman olan Puduhepa’nın yaşam öyküsünde gizlidir. Logosu da ülkesinin karar mekanizmalarında daha o yıllarda yerini alan Hitit kraliçesi Puduhepa’nın mühründen yola çıkılarak dizayn edilmiştir. Puduhepa tarihteki en önemli

GİFED bir Anadolu kadın hareketidir. Vizyonu, Mıllattan Önce 13. yüzyılda Anadolu’da yaşamış ve ülkesini yönetmiş Puduhepa’nın öyküsünde gizlidir.

barış anlaşmalarından biri olarak bilinen Kadeş Barış Anlaşmasında kralla birlikte mührü olan ve kralla eş değer yetki ve güce sahip tek kraliçedir.

Bu vizyon doğrultusunda, Anadolu’nun harmanlanmış tarihi ile modern Türkiye’nin batıya açılan çağdaş yüzü olan İzmir’den yola çıkan GİFED, Anadolu’daki diğer kadim şehirlerimizdeki çok başarılı iş kadını üyelerden oluşan girişimci ve iş kadını dernekleri ile birlikte artık tüm Anadolu’nun zenginliği olma yolunda ilerleyecektir. Bundan sonraki yolculuğunda da titizlikle dahil olacak başka derneklerle büyümeye, gelişmeye devam edecektir.

GİFED Türkiye çapında kurulmuş ilk iş kadını dernekleri federasyonudur. Bu açıdan

da diğer kurulması olası iş kadını dernekleri federasyonları için bir rol modelidir. Bu sorumlulukla çalışmalarımızı büyük bir heyecanla ve disiplinle sürdüreceğiz. Kadının ekonomide var olması, istihdamda yer almasının ötesinde yükselebilmesi ve karar mekanizmalarında yer alması için hem çalışacağız hem de politikalar üretip hayata geçirilmesi adına sesimizin daha gür çıkmasını sağlamak üzere güçlerimizi birleştireceğiz.

Dünyaya barış gelecekse kadınlar da erkekler kadar eşit haklara sahip olduğunda gelecektir. Bunun için tüm paydaşlarımızı harekete geçireceğiz. Dünya Ekonomik Forumu 2020 Cinsiyet Eşitsizliği Raporu'na göre ülkemiz 156 ülke arasında 133. sıradadır. 2019 yılında 130. sıradaydık. Yani gittikçe geriliyoruz. Yerel yönetimler, kamu, özel sektör, üniversiteler, STK'lar, basın, kadınlar ve erkekler hep birlikte bir plan dahilinde hareket etmezsek maalesef toplumsal cinsiyet eşitliğini yakalamamız çok uzun yıllar alacaktır.

GİFED hem ulusal hem de uluslararası alanda "ekonomide kadın" algısına daha fazla dikkat çekecek ve bu alanda başarı hikayelerini daha fazla görünür kılacaktır. Ve genç kadınlara da bu konuda rol model olarak başka güçlü kadınların yetişmesi için çalışacaktır.

Yapılan araştırmalar, dünyadaki kadın ve erkek girişimci oranının eşitlenmesinin küresel gayri safi milli hasılanın yüzde 3-6 arası oranında, yani 2,5-5 trilyon dolar civarında artmasına

neden olacağını gösteriyor. Yani ekonomik büyümede kadına ihtiyaç var!

Tüm kurumlar ve insanlar, hepimiz bunu görmeli ve buna göre stratejiler geliştirmeliyiz. Bizim GİFED olarak bir misyonumuz da ekosistemin tüm paydaşlarına bunu gösterebilmek ve ortak çalışmalar yapabilmektir.

● **Türkiye'de kadınların iş hayatında karşılaştıkları en temel sorunlar neler? Kadınlar neden geri planda kalıyor?**

Öncelikle ataerkil aile yaşamında kadınlara yüklenen sorumluluklar, çalışıp çalışmama arasında tercih yapmalarına neden olmakla birlikte kariyer gelişimlerini de olumsuz yönde etkilemektedir. Bu açıdan bakıldığında; kadınların işgücüne katılıp, iş ve aile yaşamını dengede tutabilmeleri için, ev işleri ve çocuk bakımı gibi yükümlülüklerini eşleriyle birlikte paylaşmaları, gerek devletin gerekse özel sektörün bu alanda çalışan kadına yönelik desteği çok önemlidir.

Erkek ve kadın arasında meydana gelen cinsiyet ayrımcılığı, kadını ev ve özel yaşam ile sınırlandırmakta, erkeği ise ailenin maddi sorumluluklarını üstlenen, alınacak kararlarda ilk söz sahibi olan bir güç olarak belirlemektedir. Kadınların çalışma yaşamında karşılaştıkları pek çok sorun olmakla beraber en önemlilerinden bir tanesi cinsiyet ayrımcılığına maruz kalmalarıdır.

Kadın olma özelliklerinden dolayı

yükselmelerine set çekilmesi, eşit işe eşit ücret alamamaları, iş başı eğitimlerinin daha çok erkeklerle verilmesi ve kadınların doğurganlıklarının da işe sekte vuracağı düşüncesi ile, kadınlar aynı

yerde sayarken erkeklerin yükselebilmelerinin önünün açılması gibi sıkıntılar, kadınların iş yaşamında karşılaştıkları en önemli sorunları teşkil etmektedir. Psikolojik (mobbing) ve cinsel şiddet ise kadınları iş yaşamından uzaklaştıran çok önemli etkenlerdir. Ayrıca, maddi kazanç sağlama zorunluluğunda olan kadınlar formal sektörde iş bulamayınca mecburiyetten enformel sektöre yönelmektedir. İşverenler de enformel sektörde çoğunlukla kadınları tercih etmektedir. Çünkü kadınlar, nispeten daha eğitimsiz bırakıldıkları için mecburen düşük ücretlerle çalışmayı kabul etmektedirler.

Bunların yanı sıra kadınlar daha çalışma yaşamına girmeden önce iş ilanlarından itibaren ayrımcı tutum ve davranışlara maruz kalabilmektedirler. Bütün bu olumsuz faktörler, kadınların iş yaşamında geri planda kalmalarına sebep olmaktadır.

GİFED hem ulusal hem de uluslararası alanda “ekonomide kadın” algısına daha fazla dikkat çekecek ve bu alandaki başarı hikayelerini daha görünür kılacak. Genç kadınlara rol model olacak.

● **Kadınların iş gücündeki yerini nasıl değerlendiriyorsunuz?**

TÜİK verilerine göre Türkiye’de toplam nüfusun yüzde 50,2’sini erkekler yüzde 49,8’ini ise kadınlar oluşturuyor. Bu nüfus göz önüne alındığında iş gü-

cüne katılım oranı kadınlar arasında yaklaşık yüzde 32 iken erkeklerde yüzde 68,2. Her yıl açıklanan rapora göre OECD ülkeleri ortalaması yüzde 54,6.

Türkiye bu ülkeler arasında en sonlarda yer alıyor. İzlanda ise yüzde 77,3 ile en başta yer alan ülke.

İstihdam oranlarına bakınca erkeklerde yüzde 58,9 iken kadınlarda yalnızca yüzde 26,3. İşsizlik oranlarında ise ortalama olarak kadınlar yüzde 14,5 iken erkeklerde yüzde 12,9 olarak karşımıza çıkıyor. Ve DİSK-AR’ın raporuna göre erkekler kadınlara göre yüzde 31,4 daha fazla gelir elde ediyorlar.

Geleceğimiz gençlere baktığımızda ise (15-24 yaş aralığı) her 10 genç kadından 3’ü ne eğitimde ne de istihdamda yer alıyor.

Bütün bu verilerden de görüldüğü üzere ekonomide müthiş bir kadın-erkek adaletsizliği var.

● **Değerlendirilemeyen kadın potansiyeline ivme kazandırmak için ne gibi çalışmalar planlıyorsunuz?**

Bizim de ülke olarak üyesi olduğumuz BM ülkeleri tarafından 2016 yılında imzalanan Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları

çerçevesinde 2030 yılına kadar yoksulluğu ortadan kaldırmak, dünyayı korumak ve tüm insanların barış ve refah içinde yaşamasını sağlamak amacıyla ortaya koyulan 17 maddeden 5'incisi 'Toplumsal Cinsiyet Eşitliği'dir.

Bu hedef doğrultusunda gerek iş dünyasının gerekse devletin ekonomide kadın potansiyelini değerlendirmek üzere harekete geçmeye ihtiyacı vardır. Her ne kadar iş dünyasına bu konuda büyük görevler ve sorumluluklar düşse de devlet politikalarına ve yaptırımlarına da çok ve acil ihtiyaç vardır. Bu yüzden bu konuda farkındalık projelerini, kampanyaları ve kurumlar arası iletişimi ve iş birliğini çok önemsiyoruz.

Farklı bölgelerdeki konuya dair çok donanımlı ve başarılı 8 derneğimiz ve bundan sonra aramıza katılacak derneklerimizle birlikte ülke çapında bu konularla ilgili farkındalık yaratacak çalışmalara imza atacağız. Çalışmalarımızın önemli bir bölümü bu yönde olacaktır.

Elbette kuruluş amacımız ve gelecek hayalimiz düşünüldüğünde kadınlarımızın hem istihdama erişimini kolaylaştıracak hem de eriştiği istihdamın niteliğini arttıracak çalışmaların yanı sıra kadınlarımıza vazgeçmemeleri konusunda rol model olacağız. Kredilere ve desteklere yani finansa erişim gibi konularda girişimcilik yönünde de kadınlarımızı güçlendirecek projelere GİFED olarak odaklanacağız.

Kız çocuklarına mesleklerin cinsiyeti olmadığını anlatacağız, liderlik potansiyellerini ortaya çıkarmaları için özgüven çalışmaları yapacağız ve aileleri bu yönde teşvik edeceğiz.

Henüz çok yeni, üstelik pandemi sürecinde kurulmuş bir federasyonuz. Şimdi yapacağımız

Huriye Serter: "Kız çocuklarına mesleklerin cinsiyeti olmadığını anlatacağız, liderlik potansiyellerini ortaya çıkarmaları için özgüven çalışmaları yapacağız ve aileleri bu yönde teşvik edeceğiz."

en önemli iş, bir çalıştayda derneklerimizle bir araya gelmek ve GİFED'in yol hartası ile 5 yıllık stratejik planını hep birlikte belirlemek olacaktır.

Kadın ve ekonomi konusu sadece bizim ülkemizin değil dünyanın sorunudur ve biz GİFED olarak

uluslararası alanda da konuyu gündemde tutmak ve global çözümler üretebilmek adına çalışmalar yapacağız.

● **Gerek üretim gerekse hizmet kollarında kadınların baskın oldukları ancak geri planda kaldıkları iş kolları neler?**

Kadınların yoğunlukla oldukları sektörler arasında tarım, imalat, perakende sektörleri başı çekiyor. Bu üç sektöre baktığımızda, şu verilerle karşılaşıyoruz:

Tarımda ücretsiz çalıştırılan işçilerin yüzde 80'ini kadınlar oluşturuyor. Tarımda ücretsiz çalıştırılan kadınlar, aynı durumdaki erkeklerden farklı olarak ev ve bakım işlerini de üstleniyorlar. Ve emek yoğun çalışmalarına rağmen araştırmalar tarım sektöründe söz sahibi olanların kadınlar olmadığını ortaya koyuyor. Çiftçilik unvanının dağılımı üzerinden sektöre bakıldığında, kadınların tarımdaki "resmi" varlığının toprağa ve aileye sarf ettikleri çabayla ters orantılı olduğu görülüyor. Tarımda arazi mülkiyeti ise erkeklerin elinde.

İmalat sektörüne baktığımızda aynı işi yapmalarına rağmen kadın ve erkeklerin ücretleri arasında kadınlar aleyhine açık bir fark olduğu görüyoruz. Bu sektörde stres, depresyon gibi sorunları kadınlar erkeklere göre daha fazla yaşıyor ve yükselememe sorunuyla daha yoğun karşılaşıyorlar.

Sendika kısmına baktığımızda "sendikacılık erkek işidir" yargısına sadece yüzde 14'lük bir kesimin katıldığını, kadınların sendikanın her kademesinde görev alması fikrine katılanların oranının ise yüzde 70 olduğunu görüyoruz.

Türkiye’de perakende sektöründe çalışan kadın oranı yüzde 23 civarında. Ancak bu sektörde de kadınların üst yönetimde yer alma oranları bunun çok altında. Tüketim harcama kararlarının yüzde 70’inin kadınlar tarafından verildiği göz önüne alınacak olursa, perakendenin kadınlara üst yönetimde daha çok yer açması gerekir. Yani kadınlar yoğun olarak bulundukları sektörlerde dahi maalesef liderlik yapamıyorlar.

● **Kadın, gücünün farkında olmalı diyorunuz. Kadınlara liderlik becerilerini geliştirebilmeleri için ne önerirsiniz?**

İnsanların kişisel özellikleri onu lider yapar. Öncelikle kendilerini iyi tanımalılar. Kendini bilmek, sonrasında ne yapacağına da doğru karar vermek demektir. Kapasitelerini keşfedip, güçlü yönlerine odaklanıp zayıf yönlerini de güçlendirmek için çalışmalılar. Nereye gideceklerini bilerek hareket etmelidir.

İnanırları bir gelecek hayalleri olmalı ve o hayalin peşinden başkalarını da sürükleyecek bir motivasyon güçleri olmalı.

İletişim kurma biçimi liderliğin en can alıcı kısmıdır. Bu yönde kendilerini geliştirsinsinler.

Kendilerine örnek aldıkları liderlik ve yönetim özelliklerine sahip bir rol modelleri

olsun ama aynı zamanda orijinal, yani kendileri gibi olsunlar.

Dünyaya açık, teknolojiyle barışık olmak her zaman onları bir adım öne taşıyacaktır.

Hepsinden önemlisi “talip olmalılar” ... Mutlaka istekli olmalılar. Zorluklar, sıkıntılı zamanlar hep olacaktır, “vazgeçmemeliler”.

Sürekli eğitim çok önemli... ve artık bilgiye erişim çok kolay. Her yerden her zaman öğrenmeyi bilmeliler. İyi bir öğrenci olmalılar. Kendilerini yenilemeliler. Var olan yetkinliklerini geliştirip yeni yetkinlikler edinmeliler, takım yönetmek, organizasyon yapabilmek, konuşma gibi konularda yeniliklere açık ve esnek olabilmeliler ve hepsinden önemlisi her koşulda takımın bir parçası gibi hareket etmeli, alçak gönüllü, hoş görülü ve insan odaklı olabilmeliler.

● **Sivil Toplum Kuruluşlarında başarının sırrı nedir sizce?**

Sivil Toplum demek gönüllülük demektir. Gönüllüleri yönetmek ise ayrı bir beceri ve yetkinlik gerektirir. Özellikle iş insanları derneklerinde başkanlara, “liderlere liderlik etmek” gibi çok önemli bir misyon da yüklenmiştir. Bir derneğin başarısının en büyük sırrının insan kaynağı olduğunu ben İZİKAD

başkanlığımda çok daha yakından gördüm ve yaşadım. Eğer nitelikli, ne istediğini, nereye gitmek istediğini bilen ve hayal ortaklığı yapabilen üyeleriniz varsa zaten sizin başkan olarak çok da fazla bir şey yapmanıza inanın gerek kalmıyor. Eğer hedefleri bir arada hep birlikte koyuyorsanız, aidiyet duygusu gelişmiş ve motivasyon tam ise, üyeler her şeyden haberdar oluyorsa, kapalı kapılar ardında konuşulanlar yoksa, iletişim açık ve net ise ve en önemlisi her üye tek tek kendini orada iyi hissedebiliyorsa derneğinizin başarılı olmaması için hiçbir sebep yoktur. Her zaman şunu söylerim, ‘önce dostluk’, sonra projeler zaten gelir.

**Duygunun
her kıvrımını
kelimelerle
anlatan şair:**

AŞKIN TUNA

Her birimizin muhakkak ki bir kaç şarkısını ezbere bildiğimiz, kelimeleri duygu ile yoğurup, yüreğimizi doyuran kalemin sahibi-ni, değerli şair, söz yazarı Aşkın Tuna'yı konuk ediyoruz bu sayımızda. Umutsuzluğun sonundaki umudu ilmek ilmek işleyen sözleri ile Rüyalarda Buluşuruz mu dersiniz, sevdiğine olan aşkı için her fedakarlığı 'karşılıksız' yapmaya hazır olduğunu vurguladığı 'Gülü Susuz Seni Aşksız Bırakmamı'mı, yoksa buram buram özlem kokan 'Kutupta Yaz' gibi mi? Hangisi?

Devlerin Aşkı
Büyük Olur mu,
Fırtınalar mı, Üzülmeye
mi yoksa Ben Adam
Olmam mı?

Neydi bu denli Tuna'nın sözlerini farklı kılan, neydi her hit şarkının altında adını görme sebebimiz?

Şarkıların heykeltraşydı Tuna... Aşkın da özlemin de öfkenin de ayrılığında tüm kıvrımlarını bize hissettirdi en ince detayına kadar... Gerçek bir sanat adamı ile dolu dolu bir soh-bete hazırsanız başlayalım:

**Nasıl evlatlar arasında
ayırım yapılmazsa ben
de eserlerim arasında
ayırım yapamıyorum
açıkçası. İnsanlar şarkınızı
sevdiyse ona daha başka
bakıyorsunuz. Birçok şar-
kımı özel hissediyorum.**

• **Kelimelerle
kalplere giren ve
dahası silinmeyen,
yer edinen kalemin
sahibi Aşkın Tuna'yı
öncelikle tanıyabilir
miyiz?**

1957 yılında
İstanbul'da doğdum.
İstanbul'daki ilk-orta
ve lise eğitim-öğ-
retimimin ardından

Meryem Fulya YAZICIOĞLU

yüksek öğrenimimi yapmak için Ankara'ya gittim. Orada ünlü bestekarımız Erol Sayan ile tanıştım. Bu tanışma, aslında hayatımın dönüm noktasıydı. Sayan, şarkı sözü yazmam konusunda bana destek verdi. Bu ivme ile başladığım söz yazarlığı serüvenimin ilk basamağı 1978 yılında 'Sen Bendeki Her Şeysin' sözlerimin Fethi Karamahmutoğlu tarafından bestelenmesi oldu. Albüme ilk giren şarkım ise Emel Sayın tarafından seslendirilen 'Böyle Kutlanırmış Hep Ayrılıklar' adlı eserimdi. Bu parça aynı zamanda ilk ödülümü de beraberinde getirdi. Yine Emel Sayın'ın aynı albümünde 'Seni Sevdik Gönüm, Yine Sevecek' de yer almıştı. Sanat hayatım böyle başlamış oldu.

● **Duygularınızın kağıda dökümü nasıl başladı?**

İlkokuldan bu yana hep şiir yazardım. Ümit Yaşar Özkan'ın çok güzel bir lafı var, 'Şair olunmaz, şair doğulur' diye. Herhalde ben de öyleydim. İlkokuldayken şiir yazardım. Ortaokul-lise çağlarında radyoda çalan parçaları dinlerken şarkıcının seslendirdiği satırın ardından gelecek cümleyi hatta kafiye tahmin edebiliyordum. Bu da bana cesaret verdi ve kağıda bu şekilde duygularım dökülmeye başladı.

● **Birbirinden değerli sanatçılar, sizin şarkı sözlerinizle kulaklara pelesenk olmuş yüzlerce şarkıya ses verdi. Aşkın Tuna'nın ses getiren ilk parçası ne idi ve kim seslendirdi? Siz, bu çıkışın ardından neler hissettiniz?**

İlk şarkımı okuyarak bana aynı zamanda ilk ödülümü de getiren sanatçımız Emel Sayın oldu. Hemen ardından Zeki Müren 'Kutupta Yaz Gibi' şarkımı okudu. Zeki Müren bana ulaşmaz, erişilmez geliyordu. Şarkımı

seslendirmesi büyük bir onur ve mutluluktan benim için. Yavaş yavaş camiada ismim yayılmaya başladı. Ardından Cengiz Kurtoğlu'na 'Dün Gece Resmini Öptüm de Yattım' parçamı verdim. Bir anda kendimi piyasanın içinde buldum. Şarkı istekleri çoğalmaya başladı. Peş peşe hit olan şarkılar geldi. İnsan, güzel birşeylere imza atınca, bu süreci devam ettirme mecburiyetinde hissediyor. Nitekim bende de öyle oldu ve neredeyse yarım asırdır da sürüyor.

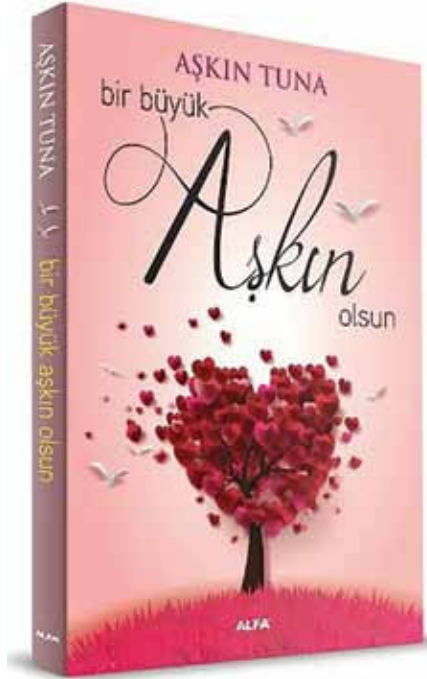
● **Bugüne kadar 1500'ün üzerinde birbirinden kıymetli esere imza attınız. Kaleme alırken her biri, bir başka diyara götürmüştür duygularınızı elbette, ancak 'işte bu benim için çok özel' dediğiniz eseriniz hangisi?**

Nasıl evlatlar arasında ayırım yapılmazsa ben de eserlerim arasında ayırım yapamıyorum açıkçası. Ama tabi üst üste dinlemekten keyif aldığım, çok sevdiğim şarkılarım var. Bunların başında 'Devlerin Aşkı' gelir. Eşime duyduğum derin aşkı anlattığım şarkı 'Gülü Soldurmam' bir diğer göz bebeğimdir.

İnsanlar şarkınızı sevdiyse o şarkınıza daha bir başka gözle bakıyorsunuz. Onun için birçok şarkımda bazı şeyleri çok daha özel hissediyorum ve mutlu oluyorum. İnşallah yine öyle şarkılar yazmaya devam edeceğim.

● **Son şarkınızı kim için yazdınız?**

Son şarkım olan 'Fena Karıştım'ı oğlum Tunacan'ın seslendirmesi için yazdım. 'Fena Karıştım' da benim için çok özel. Çünkü bu dünyadaki en kıymetli eserim olan evladım seslendirdi. Yolu, bahtı açık olsun dilerim...

Oğlum Tunacan, aşk ve sevgi adamı. Bu duygu beni gençleştiriyor.

● **Bir şarkı sözünü yazdıktan sonra seslendirmesini istediğiniz sanatçı gönlünüzden geçiyor mu?**

Zaten sanatçıyı ele alıp ona göre çalışıyoruz. Şöyle düşünelim, bir mankene nasıl elbiseyi özel olarak diker ve onda sergilersiniz elbisenizi, bizler de söz yazarı, besteci, danışman olarak her şeyi sanatçıları en iyi noktaya taşımak için yaparız. Tasarımcının mankende hangi tarz kıyafetin göz dolduracağını hesaplaması gibi bizler de sanatçımızla neyin uyumlu olacağını hissedip, ona göre eser üretiriz ya da 'bu şarkının ruhu böyle, şu sanatçının okuması güzel olur' deriz, yazdığımız eseri, uyumlu bulduğumuz sanatçıya veririz ve o şarkı çok sevilir hale gelir.

● **Türk müziğinin birçok alanında Aşkın Tuna imzalı şarkılar dinledik, dinliyoruz. Yayınlanan kliplerin altında beliren Aşkın Tuna imzası olmayan hit parça sayısı yok denecek kadar azdı. Nasıl bir duygu aktarımı ki bu denli başarılı oldu sözleriniz? Deyim yerindeyse hisleri tam 12'den nasıl vuruyor Aşkın Tuna?**

Yaşanmayan hiçbir şey kaleme alınmaz. İsmi Aşkın olan adam da herhalde aşkı gerçekten çok ve iyi yaşamış, aşka mahkum birisidir. Ben şarkılarımın dillere düşmesini o şarkıların yazılışındaki samimiyete bağlıyorum. Çünkü o şarkıların her birindeki duyguların yüzde 90'ı yaşanmış ve sözler öyle yazılmıştır. Ümit Yaşar hoca'nın çok güzel bir sözü var, 'Şairler antenleri açık kişilerdir, her şeyi alır, algılar, ona göre ortaya çıkartırlar' diyor, çevrede olan aşkları gözetleyerek de yazdığımız şarkılar oluyor. Ben şarkılarımın bu denli hissedilip benimsenmesini samimiyete ve kalbi duygu aktarımına bağlıyorum.

● **Eserlerinizde aşk, kalp kırıklığı, heyecan, coşku gibi birbirinden farklı hislerin tınısı yer alıyor. Ancak özellikle "umut"... Tüm bu hislerin ortak noktası olarak karşımıza çıkıyor. "Yandı, bitti, kül oldu" sizin eserlerinizde neredeyse yok... Zeki Müren'in seslendir-**

diği 'Rüyalarda Buluşuruz'dan tutun da "Gülü Susuz Seni Aşksız Bırakmam'a kadar birçok eserinizde, iletmek istediğiniz en derin acıda bile, "hadi bakalım, kaldığımız yerden devam" dedirtiyorsunuz. Bu pozitif enerjiyi son olarak müzik dünyasına başarılı bir giriş yapan oğlunuz Tunacan Tuna ile sözlerini birlikte yazdığınız 'Fena Karışım'da da hissediyorsunuz. Sesi, güzel enerjisi ve beden dili ile müziğimize yeni bir soluk getiren Tunacan'ı bir üstat olarak, siz nasıl değerlendiriyorsunuz?

Hangi alanda, hangi dalda olursa olsun insanlar bir şeye emek veriyor ve hassasiyetle çalışıyorsa başarılı olmamaları imkansızdır. Ben çalışmanın yanı sıra bir de insanların özel olması gerektiğini savunuyorum. İnsanlar özel olmalıdır. Başkaları gibi yapan herkes taklit olur. Eğer farklı bir şeyler yapabiliyorsanız, o zaman başarı gelecektir.

Ben Tunacan'ın bu işe verdiği emeği görüyorum. Tabii ki yürüyecek daha çok yolu var. Çok emek vermesi gerekiyor. Planlı, programlı ve nereye gittiğini bilir şekilde Tunacan'ı yola çıkarttık. Yol ortalanmaya başladı. İnşallah istediği noktaya gelecek, yolu, bahtı, şansı açık olsun.

• **Tunacan'ın gerek müzik tarzında gerekse kliplerinde 90'ların ruhu hissediliyor. Bireysellikten uzak, daha derin ve daha sarmalayıcı... Bunda hepimizi etkileyen**

Hangi alanda, hangi dalda olursa olsun, insanlar bir şeye emek veriyor ve hassasiyetle çalışıyorsa başarılı olmamaları imkansızdır. Çalışmanın yanı sıra insanların da özel olmasını savunuyorum.

müzik ruhunuzun rolü büyük olsa gerek. Bununla birlikte taze kan olan Tunacan, sizi nasıl besliyor, nasıl destekliyor?

Her şeyde olduğu gibi şarkılar da zamanını yaşatır aslında. Bizler de 90'larda aşklarımızı

daha farklı yaşadık. Kız arkadaşımızın elini tutmak için en az 2-3 ay uğraşırdık. Zamanımızda aşklar da çok hızlı yaşanmaya başladı. Duygusal insanların ortak bir özelliği var; aşklarını hala kana kana ve doyararak yaşıyor. Tunacan da aşk ve sevgi adamı. Tunacan'ın yaşam tarzında bunu görüyorum, işte bu duygu beni gençleştiriyor.

Şunu da iddia ediyorum; romantizm asla ölmez, Tunacan da romantik bir adam ve şarkılarındaki

o romantizm, samimiyet hissediliyor.

• **Nostaljik şarkılara özlem duyulan bir süreçteyiz. Türk müziğinin bugün geldiği noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz?**

Bizim dönemimizin aşkları özel, yaşanan, hissedilen, yürekleri hem yakan hem mutluluk ve huzur veren aşklardı. Şarkılara da o duygular yansıdığı için o şarkılar ölümsüz oluyordu. İşte belki de bu yüzden nostalji dönemine ihtiyaç duyuluyor. Şimdilerde her şey hızlı yaşanıyor. Yavaş yavaş, sindire sindire yaşadığımız aşkları ve onları hissettiren şarkıları daha çok özleyeceğiz. Şimdiki şarkılarda herkes kendi şarkısını lanse etmeye çalışıyor. Eskiden 1 şarkıyı 30-40 kişi okuyordu. Mesela 'Rüyalarda Buluşuruz'u tüm devler

okudu; Zeki Müren, Sibel Can, Bülent Ersoy, Müslüm Gürses, Muazzez Ersoy... Bu isimlerin yanı sıra daha birçok kıymetli sanatçımız da seslendirdi. Şarkı, ister istemez hafızalarda yer edindi. Bir kalemle aynı yeri 30 kere çizin, sildikten sonra bile izinin kaldığını görürsünüz ama 1 kere çizin, silin, izi kalmaz. Bizim şarkılarımız her zaman yaşayacak. Bu dönemde de çok güzel şarkılar var ama şarkılar çok çabuk parlayıp çok çabuk unutuluyor.

● **Onlarca yıldır sözleri milyonların dilinde dolaşan Türk müziğine damga vuran bir isim olarak, sizce Aşkın Tuna hak ettiği özeni gördü mü, görüyor mu? Bu köşemizde sorduğumuz sorulardan birisidir bu; 'başka ülkede bu mesleği yapsaydım' dediğiniz hiç oldu mu?**

Her ülkenin kendine göre özellikleri var. Acı çeken toplumlardan daha büyük şairler çıkıyor ama acı çekmek manevi yönden olduğu kadar maddi yönden de oluyor. Maddi yönden tatmin olmamışsanız manevi yönden tam anlamıyla huzur bulmanız da zorlaşıyor. Telif haklarının ülkemizde oturmamasından dolayı bu kadar hit şarkı yazan bir insan olarak 'keşke telif haklarının oturduğu bir ülkede yaşasaydım' dediğim olmuştur.

● **Müzik camiası da pandemi sürecinden oldukça olumsuz etkilendi. Siz bu süreci nasıl değerlendirdiniz?**

Pandemi sürecinde ben üretmeye oğlum ile devam ettim. Oğluma pandemi sürecinin başladığı tarihten itibaren bugüne kadar 3 single yaptık. İlk single Suni Teneffüs, ikinci single Klarnet, üçüncü single da Fena Karış-

tım... Yani üretmeye devam ettik, çalıştık, bu zamanı enerjimizle güzel değerlendirdik. Tabii enerjik olmak için hastalanmamak gerekiyor. Aşklarımızı olduk, maskelerimizi taktık ve kendimizi bu hastalıktan koruduk.

● **Bizleri Aşkın Tuna'nın kıymetli kalemine doyuracak yeni projeleriniz neler?**

İki sene önce Aşkın'ın Şarkıları albümünü çıkardık. Amacımız gençlerle şarkılarımızı tanıştırmaktı. Şarkıcı olarak da gençlerle çalışmayı istedim. Tuğçe Kandemir'in seslendirdiği 'Gülü Soldurmam' çok popüler oldu. Albümün içindeki şarkılar tekrar gündeme geldi. Gençler şarkıları tanıdılar. Burada 15 şarkı vardı ama 1500 şarkım daha var. Bunların içinden '150 hitim var' diyebiliyorsam o zaman bunların da albümünü yapmalıyım.

Yeni projelerim arasında, bu şarkılarımdan oluşan albümümü gençlerle buluşturmak yer alıyor.

● **Varsa eklemek istedikleriniz...**

Umarım ulaştığımız her kişiye sevgilerimizi iletebiliriz. Herkese mutluluk diliyorum. Her gecenin sabahında muhakkak gün doğacaktır. Asla ümitsizliğe kapılmayalım, ümitler içerisindedir, mutlulukla yaşayalım diyorum. Herkese sevgiler gönderiyor, çok teşekkür ediyorum.

İzmir'de caz esintileri

İzmir Kültür Sanat ve Eğitim Vakfı'nın (İKSEV), İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin

katkılarıyla düzenlediği 28. İzmir Avrupa Caz Festivali, ünlüler geçidine sahne oldu. Festival boyunca sahne alan sanatçılar, muhteşem ses ve benzersiz söyleme teknikleriyle iz bıraktı.

İzmir İtalya Konsolosluğu, İzmir Fransız Kültür Merkezi, İsviçre İzmir Fahri Konsolosluğu, Goethe Enstitüsü İzmir, İstanbul Dimitrie Cantemir Romen Kültür Merkezi, Institut Français Türkiye - İzmir ile Polonya Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosluğu ve İzmir Fahri Konsolosluğu işbirliğiyle düzenlenen Festival, 16 Eylül'de Gündoğdu Meydanı'nda "Sokakta Caz" Turkish Jazz Band konseri ile başladı. Festivalin açılışı, 17 Eylül akşamı AASSM Açık Alanda vokalist, gitarist, besteci ve öğretmen kimliğiyle tanınan Carlo Lomanto'nun 8'inci albümü Blues in my Soul konseriyle gerçekleşti.

Turkish Jazz Band, ülkemizin ve özellikle İzmir'in İzmir Devlet Senfoni Orkestrası, İz-

mir Devlet Opera ve Balesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı gibi köklü sanat kurumları ile Eskişehir Büyükşehir Belediye Senfoni Orkestrası'nın Bakır Nefesli Çalgılar sanatçılarından 28. İzmir Avrupa Caz Festivali için özel olarak oluşturuldu.

Müzikal yolculuk

Efsanevi perküsyon ustası ve baterist Okay Temiz, insani ve müzikal deneyimlerini Fransa, Macaristan ve İsviçre'den gelen

yetenekli müzisyenlerle paylaştığı Crosswinds Project konseri, solo ve düetlerde doğaçlama sekanslarla bağlanmış müzikal bir gösteri oldu. Avrupa caz sahnesindeki yerini sağlamlaştıran Eva Klesse Quartet, Romanya'nın ölümsüz sesi Luiza Zan, caz müziğinin pop, klasik müzik veya Fransız şansonları gibi çeşitli etkilerin buluşma noktası olarak yer aldığı evrensel bir dil arayışını sürdüren vokal cazın usta ismi Pierre de Trégomain Quartet, "Polonya Cazının Büyükelçisi" sıra dışı caz piyanisti Artur Dutkiewicz, konserleriyle sanatseverler için unutulmaz anlara imza attı.

Söyleşiler ve atölyeler

Türkiye'de cazı en iyi bilen isimlerden biri olan, uzun yıllar TRT'de yaptığı nitelikli müzik programlarıyla da tanınan Ümit Tunçağ, "Cazın Erkek Sesleri"ni anlattı. Müzikli sohbette Tunçağ'a Türkiye'nin en iyi seslerinden Sedat Yüce ve parlak bir kariyere sahip piyanist Zafer Çebi eşlik etti. Edebiyat ve Caz konulu atölye çalışması, tanınmış şair, edebiyatçı Nihat Özdal'ın yönetiminde gerçekleşti. Caz atölyelerinde ise Eva Klesse Quartet ile Arthur Dutkiewicz vardı.

Şıpsevdi koleksiyoner: ALİ ESAD GÖKSEL

Mimar, akademisyen ve yazar Göksel'e göre koleksiyonerlik, insanın sevdalandığı herhangi bir konunun peşinden gitmesi demek. Bu bir sevda yani.

Mimar olarak bana şurada arazim var sana proje çizdirmek istiyorum denilse on gün sonraya randevu verebilirim. Ama "dedemlerden bir taş kaldı" beyanı üzerine göreyim diye kesinlikle bu akşam yola koyulabilirim.

Koleksiyonum elbette kişiliğimden bir şeyler kattığım ve kendi hikayemi anlatma aracım. Mevlana'nın deyişiyle "hamdım, yandım, piştim". Bunlara dokuna dokuna pişiyorsun, tecrübe ede

Türkiye arkeolojide sınırsız imkanlara sahip. Öğrendikçe kendini daha iyi hissediyor ve ilgilendiğin şeyi daha çok seviyorsun. Çünkü bir şeyi bilmiyorsan kenarında köşesinde dolaşırsın. Bende de öyle oldu...

sidir.

Bazen neden herkes gibi günlük ve daha makul şeylere para harcamıyorum diye düşünüyorum. Verdiğim cevaplardan en can alıcısı keşif oluyor. Nadir şeyleri keşfetmek, fethetmek ve dokunabilmek.

Uşak Halılarından, Bizans İkonalarına,

arkeolojiden resim heykel gibi klasik sanat eserlerine dek çok geniş bir ufka yayılmış koleksiyonunu yaşamının bir parçası haline getirebilmiş ender kişilerden biri olan gazeteci dostumuz Ali Esad Göksel bu ayki "Koleksiyoner" konduğumuz...

Ali Esad Göksel'in mini bir müzeyi andıran çalışma ofisine ne zaman gitsem çok mutlu mesut ayrılırım oradan. Birlikte çıktığımız çok sayıdaki yurtdışı seyahatine ilgi gösterdiği konuları takip etmek de ayrı bir keyiftir her zaman...

Ali Esad dostumuzun hikayesi şöyle başlamış:

"Yurtdışındaki eğitimimi bitirip Türkiye'ye gelince üniversiteye girdim. O zamanlar YÖK'ün olmadığı bir devirde fevkalade özgür ve neredeyse sınırsız hareket kabiliyetine sahip bir kürsüde idim. Kürsümüzün başkanı Süha Toner'di. Kendisi o sırada başkanı olduğu Moda Deniz Kulübü'nü de çok önemsiyordu. Dolayısıyla kürsüde bir sıkıntı yoksa "arkadaşlar çalışın" derdi. Serbest zamanımız dahi olurdu. O zaman ben de normal şartlar altında bir asistanın hakimiyetinde olmayacak bir kararla lisansüstü için bir ders koymayı önerdim. Kısaca bir takım eski bilinen büyük mimari binaların planlanma-

sının, tasarımının rekonstrüksiyonunu denedim. Yani örneğin Roma'daki Pantheon'u ele alıp, geri dönerek onun nasıl tasarlanmış olabileceğini, muhtelif planlama aşamalarının neler olabileceğini araştırıyorduk. Böyle 5-6 yapıyı söküyor, onun nasıl yapılmış olabileceğini keşfetmeye çalışarak tekrar birleştiriyorduk. Tabii ben de çok gençtim ve öğrencilerle aramızda birkaç yaş vardı. Bunun dışındaki tek fark doktoramdı. Kızlar bana aşık, erkekler ise beni gömmek istiyorlardı. Dolayısıyla hayatımın en sert sürecini yaşadım. Mahcup olmak derdinde, deli gibi çalışıyorum. Böyle bir şeye belki de asla kalkışmamak lazım çünkü çok zor bir ara alan...

Fakat "cahil cesur olur" derler, ben de bir kere girdim suya... Ve dediğim gibi kürsümüze mahsus sınırsız özgürlükle işler kolaylaşmakta idi. İşte tam o sıralar ben arkeolojiye merak saldım ve Türkiye böylesi bir ilgi ve merak için, inanılmaz ölçekte yataklık edebilme imkanlarına sahipti. Sosyetemiz henüz arkeolojiye meraklı değildi. Dolayısıyla iki tane alıcı tipi vardı. Birincisi yurtdışındaki yabancı alıcı potansiyeli... Ki çok şükür onun önünde çok ciddi yasal engeller vardı. İkincisi ise benim gibi "saf salaklar". Bu yarım yamalak bilgimle o zamanlar çok doğru bir şey yaparak Kapalıçarşı'ya gitmeye başladım. Kapalıçarşı'da bir esnaf takımı vardı ki... Her tür "mal" tasnif olunmak üzere bunlara gelmekte idi. Yurtdışına gidecek mallar yurtdışına gidiyor, gitmesine gerek duyulmayan mallar da burada sirküle olunuyordu.

Bu esnaflardan birisi şimdi vefat etmiş olan Halo Dayı idi... Ve neden bilemiyorum ama belki de naif ve iyi niyetli bulduğu için beni sevmişti. Bir gün "yanı başıma otur" dedi ve ekledi: "Bu işi öğrenmenin bir tek yolu var, getirilen eserlere dokunacaksın... Dokunma skoru arttıkça ve kafan çalışıyorsa malzemeyi tanıyıp öğreneceksin". Söylediği çok doğrudu. Mekanı cennet olsun, derya bir adamdı... Bir malı alır ağzına götürür, dişine sürer ve sana hakiki mi sahte mi söylerdi. Yani sahadan beslenen bir deneyim söz konusu.

Elbette bu öyle bir şey ki orada bu işi öğrendikçe, kendini daha iyi hissediyor ve ilgilendiğin şeyi daha çok seviyorsun. Çünkü bir şeyi bilmiyorsan kenarında köşesinde dolaşırsın. Oysa bilgin arttıkça sevgin de çoğalıyor. Bende öyle oldu, yani öğrenmemle sevgim birlikte gelişti.

Fakat açıkçası, bence ben bir koleksiyoner değilim. Çünkü bir koleksiyoner yürüyeceği sahayı limitler, mümkün olduğu kadar daraltır. O kulvarda yürüyerek oraya hakim olur. Ben ise "şıpsevdi" karakterliyim... Kah birinden, kah bir diğerinden hoşlanırken benim iyi bir koleksiyoner olmam mümkün değil ki... Bu yapım gereği zamanla başka başka şeylere merak sardım."

Ali Esad Göksel, Digital Müze için kendi-

Koleksiyonum, elbette kişiliğimden bir şeyler kattığım ve kendi hikayemi anlatma aracım. Mevlana'nın deyişiyle "hamdım, yandım, piştım." Koleksiyonculuğum, olgunluğa geçişimdir.

siyle yapılan röportajda, sahip olduğu değerli parçalardan örnekler de vererek koleksiyonun içeriği hakkında şunları söylemiş:

"Meraklandığım şeylerden biri de kaligrafik yazılar olan "Edirnekari" hatlardır. Bizim kendi kültürümüz olarak miras kalan şeylere giderek ilgim artmıştı. Babam çok inançlı bir insandı ve bu anlamda elbette üzerimde etkisi olmuştur. Dediğim gibi ilk başlarda özellikle beğendiğim Edirnekari kaligrafik yazılardı. Onlara merak sardım ve tabiri caiz ise epey bir "düşüp kalktık" onlarla. Fakat tabi bütün bunların içinde çok çeşitli önemli noktalar vardı. Mesela Güzel Sanatlar Akademisi'nde yazı dersimize gelen öğretmen Emin Barın'dı. Kendisi geleneği sürdüren bayrağı taşıyan ve aynı zamanda Modern Türkiye'deki en önemli hattat idi. Dolayısıyla üzerimizdeki etki yelpazesi genişti. Yani bilgi, ilişki, şans gibi pek çok motive edici şey. Atölyesinde toplantılar olurdu. Hatta kendisiyle birlikte mimari bir workshopa "Ahmet Hamdi Tanpınar için ev" çizerek bir proje bile yaptığımızı hatırlıyorum.

Mimar olarak bana şurada arazim var sana proje çizdirmek istiyorum denilse, 10 gün sonraya randevu verebilirim. Ama "dedemlerden bir taş kaldı" beyanı üzerine "göreyim" diye kesinlikle bu akşam yola koyulabilirim.

Sonra ne olduysa birden bire dedim ki ben "Bizans İkonalarını" öğrenmek istiyorum. Böylece onlara yöneldim. Çünkü anladım ki Bizans da bizim kültürümüzde aslında... Bize miras kalmıştı. Bir şeyin sahibi nasıl olursun diye sorduğumda cevap nedir? Eğer sahip olmak istiyorsan, bilmelisin diyorum. Yoksa cehalet ile kenarından tutarsan başkaları meşgul olur ve sahip çıkarlar.

İmparatorluğun başkentindeydim ve çalıştım, bir amatörün öğrenebileceğini öğrendim. Sonrasında karar verip ikonaları toplamaya başladım. Bir de böyle bir huyum vardır, herhangi bir şeyi öyle gözüme güzel göründüğü için toplayamam. Kesinlikle öğrenmek ve o saha hakkında bilgi sahibi olmak istiyorum. İkonalar için hangi dönemlerde, hangi etkiler olmuş veya ikonografisi nedir gibi pek çok detay.

Alım açısından da zaman yine çok uygundu, çünkü Sovyetler Birliği dağılıyordu. Ekonomik zorunluluklar insanları her şeyi satmaya yönlendiriyordu. Eski Doğu Bloku coğrafyasından buraya içlerinde pek çok güzel ikonanın da olduğu bir sürü şey geldi. Dolayısıyla "Bizans Sonrası İkonaları" tabir edilen eserlere ulaşabilmek mümkündü. Gerçekten iyi parçalar vardı.

Derken başıma bir dert geldi, zamanla aldığım bazı eserlerde teknik sorunlar yaşadım. Başka iklimlerden buraya geldikleri için eserler buranın ikliminde çatlamaya başladılar. Bulundukları yerin ısı-nem dengesiyle buranın ısı-nem dengesi birbirinden dramatik ölçüde farklıydı. Tabi hemen bu alanda çok iyi olan müze yetki-

lilerine sorunla ilgili başvurdum. İlk tavsiyeleri 'eserleri çatlayıp dökülmelere karşı dik tutmayın, yatırın' oldu. Çatlasın zararı yok toparlarız, eserler biraz dinlensin diye eklediler. Tabi bir müzecinin "birazı" ile sıradan insanların "birazı" epey farklı, onların kasti en az 4-5 yıldır dinleniyorlar. Süreç bitince de restore edilecekler. İlk anda karalar bağladım ve durum karşısında ne yapacağımı şaşırdım. İlk telaş sonrasında sakin olmak gerektiğini hayatta her şeyin yolunun olduğunu düşündüm. Bizim gibi eser toplayanlar için böylesi bir durum belki de dünyanın en berbat duygusu. Fakat işin uzmanı profesyoneller içinse sükunet ile karşıladıkları bir şey. Ve yeter ki sabır olsun, eserler iklime alışsın öncelikle diye yaklaştılar konuya. Yine de kesin bir şey söylemek mümkün değil.

Koleksiyonum, elbette kişiliğimden bir şeyler kattığım ve kendi hikayemi anlatma aracı. Mevlana'nın deyişiyle "hamdım, yandım, piştim". Bunlara dokuna dokuna pişiyorsun, tecrübe ede ede. Koleksiyonum olgunluğa geçişimin hikayesidir.

Hevesli kimselere en önemli tavsiyem şu: Her neye heves ediyorsanız onun ne olduğunu öğrenin.

Sonuç olarak sakin bir insanım, büyük masraflarım yok. Ve beğendiğim ya da sevdiğim şeyleri almak için mizaç olarak daha dirençsizim. Hele bir de kafaya takmış isem... Sonra yaşadıklarım nedeni ile Bizans İkonaları konusuna daha temkinli bakmaya başladım ve frene bastım. Kendime hemen yeni bir sevgili buluverdim. Türk Halıları almaya karar vermiştim.

Örneğin koleksiyonumdaki iki halı 16. yüzyıla ait. Yani 500 yıllık ve aynı şehirde Uşak'ta yapılmış. Yine de birbirlerinden ne kadar farklı şeyler olduklarına dikkatinizi çekmek isterim. Eser Teksas'taki bir müzenin koleksiyonundan. New York Christie's 'de düzenlenen müzayededen satın aldım. Kaynağı dolayısıyla bilinen bir hikaye bu ve "Uşak Lotto" deniliyor bunlara. Bu halılar nerede ise hiç bozulmamışlar. Çünkü birincisi, kilise malı olduğu için çalınmıyor. İkincisi yerlere değil, duvarlara asıldığı

için çiğnenmemişler. Üçüncüsü, kilisenin içinde nem değişmediği gibi ışık da sabit, genellikle loş. Minnettar olmamızı gerektiren bir durum yani.

"Koleksiyon bir yatırım mıdır?" sorusuna kim "hayır" diyorsa samimi değildir. Yalan söylüyordur yani. Tabii ki yatırım. Ben burada ki eserlerimden hiç birini satmam. Babamdan alınılayarak söylersem "Allah sattırmasın!". Elbette güncel olarak bir şeyin fiyatı nedir biliyorum. Özellikle bankacılar bu konularda eskisi gibi değiller, her şeyi anlatıyorlar. Gönderip "al da oku" diye adeta gözünüze sokuyorlar. Bu durumda elindeki bir Matisse eskizinin ne kadar olduğunu bilmiyorsan bu senin hatan! New York'ta bitpazarından şans eseri 100 dolara aldığı Matisse eskizinin 180 bin dolar olduğu durumda bu elbette bir yatırımdır.

Koleksiyonumdaki eserler zaman zaman akademik çalışmalara konu olabiliyor. Mesela geçenlerde James Mellaart'ın keşfettiği "Hacılar Höyüğü" üstüne çalışma yapan alanında önemli bir isim, yazdığı kitap için 40-50 civarı eseri sordu. Elbette bu tarz akademik araştırmalara yardımcı olmak bizim için bir şereftir.

Koleksiyonerlik bence bir ülkenin, bir ulusun kültürü için önemsenmesi gereken çok değerli bir sıfat. Sebebi ise şu: Bunlar aslını isterseniz bir tür sivil toplum kuruluşları gibi. Devletin üzerinden, devletin yapmasını beklediğimiz bir yükü alıyorlar ve o misyonu yerine getirdikten sonra emaneti gelecek kuşaklara devrediyorlar. Ki buna müteşekkik olmalıyız."

Enver
OLGUNSOY

BEREKET TANESİ: ÇÖREK OTU

Çörek otu sabit ve daha az olarak da uçucu yağ ihtiva eder. Uçucu yağında timokinon en önemli bileşenidir. Sabit yağı soğuk pres yöntemi ile elde edilirse daha değerlidir.

Halkımız ekmek, pide, börek, çörek vs. gibi pişirdiği hamur işi ürünlerinin üzerine değişik bir tat versin diye ilave ettiği için bu ismi alan siyah tohumlardır. Bu tohumlar yüzde 30 protein, yüzde 25 sabit yağ, yüzde 30 karbonhidrat ve yüzde 1,5 civarında da uçucu yağ ihtiva eder.

İslam tıbbının en ünlü otoritelerinden İbn-i Sina'nın "Al-Kanuni Fi't-Tıbb" kitabında, çörek otunun faydalı kullanımına dair 75'ten fazla başlık vardır. İbn-i Sina, batının "Avicenna" olarak hitap ettiği, dünya tıbbının en önemli 3 şahsiyetinden biridir. Avicenna, Hipokrat ve Galenos, bu gün bile tıp dünyasının ilk üstadları olarak bilinir.

Ayrıca peygamberimizin hadis-i şeriflerinde sözü edilen çörek otu, çok şifalı bir bitki olarak belirtilmiştir.

Halk arasında gıdalara tat versin diye ilave edilmesinden başka, özellikle mide rahatsızlıklarında da bal ile karıştırarak kullanılmaktadır.

Çörek otunun bu gün birçok rahatsızlığa deva olabildiği bilinmektedir. Bağımsızlık sistemine destek, romatizma

ve alerji tedavisinde, vücuda dinçlik ve kuvvet vermede, mide barsak gazlarını gidermede, hazımsızlık vs. gibi mide rahatsızlıklarında kullanılmaktadır. Bütün bu faydaları sağlamanın en önemli sebebi, içindeki Omega 3 ve Omega 8'dir.

Öylesine eski çağlardan beri kullanımı vardır ki, Tutankamon'un mezarında dahi bulunmuştur. Kleopatra çörek otu yağı ile güzelleşmiş, firavunlar yemek üzerine hazım için bol bol çörek otu çiğnemiştir.

Çörek otu ülkemizde kültürü yapılan pek az tıbbi-aromatik bitkiden biridir. Ülkemiz, pek çok bu tür bitkinin gen merkezi olmasına karşın kimyon, adaçayı ve anasonda olduğu gibi çörek otunun da az miktarının ziraatı yapılmaktadır.

Çörek otu bitkisi Afyonkarahisar, Kütahya, Isparta, Burdur, Denizli gibi illerimizde üretilmektedir. Aslında yurdumuzun bir çok bölgesinin ekolojik şartları çörek otu üretimine uygundur.

Çörek otuna halk arasında yöresel olarak siyah kimyon, bereket tanesi, kara tohum gibi başka isimler de veril-

mektedir.

Çörek otu tohumları aynen afyon bitkisi gibi ama daha küçük kapsüller içinde oluşur ve yaklaşık 3-4 mm büyüklüğündedir. Botanikte "Nigella Sativa L." olarak adlandırılır. Yağının içindeki timokinon güçlü bir antioksidan tesire sahiptir.

Çörek otu sabit ve daha az olarak da uçucu yağ ihtiva eder. Uçucu yağında timokinon en önemli bileşenidir. Sabit yağı soğuk pres yöntemi ile elde edilirse daha değerlidir.

Her derde deva çörek otunun tıbbi yararlarını başlık olarak sıralarsak;

- Antimikrobial etki
- Bağıışıklık sistemi güçlendirici
- Mide Barsak rahatsızlıkları
- Anti histaminik etki
- Anti diyabetik etki
- Anti viral etki
- Kardiyo vasküler, sistem desteği
- Dermatolojik olarak özellikle egzamada
- Anti enflamatuvar
- Analjezik etki
- Antipretik etkileri olduğu çeşitli deneysel çalışmalarla ispat edilmiştir.

Günlük doz olarak düşünülürse, kilogram başına 30-35 miligram hesabı ile örneğin 90 kilogram ağırlığındaki bir yetişkin için 3 gram verilebilir. Çiğnenerek ya da dövülerek bekletmeden tüketilebilir. Halk arasında dövülüp bal ile karıştırarak tüketilmektedir.

Çörek otu bildiğiniz gibi ayrıca gıdalarda da kullanılmaktadır. Hamur işi ürünlerde, hatta

peynirlerin içine rayiha vermesi için konmaktadır.

Yan tesiri az olmakla birlikte, hamilelik döneminde dikkatli kullanılmalıdır. Kan pıhtılaşma sorunu olan kişiler, düşük tansiyona sahip kişiler dikkatli kullanılmalıdır.

Yurdumuzda yetiştirilen türü olan Nigella Sativanın TSE tarafından standartları da TS 3881 no ile geliştirilmiştir. Coğrafi işaretli "Çameli çörek otu" ülkemizin önemli bir ürünüdür. Verimi genellikle ortalama dekar başına 125 kilogram civarındadır. Çörek otu ülkemizde en çok ithalatı yapılan ikinci bitkidir. Tüketim de hızla artmakta olup, çörek otu üretimi çiftçilerimize önerilebilecek önemli bir ziraat ürünü olarak dikkat çekmektedir.

Dr. Ülkümen
RODOPLU

Orman yangınları ve afetlerde biz neredeyiz?

Afet yönetiminde en önemli kısım, risk analizi yaparak felakete karşı önceden hazırlıklı olmaktır. Ülkeyi ilgilendiren afet yönetimi yanında, kişiler kendi afet yönetimi planlarını da yapmalıdır.

Ormanlarımız yandı. Manavgat'ta 28 Temmuz günü başlayan orman yangını felaketin ilk adımı olurken, aynı zamanlarda 43 kentimizde 260 farklı noktada çıkan yangınlarda canlarımız, ciğerlerimiz yandı. İki hafta boyunca izledik, üzüldük, koştuk, koşuşturup durduk ama ormanlarımızı, ciğerimizi, aldığımız nefeste bize oksijen veren ağaçlarımızı kaybettik. Güzel vatanımızın; oralarda yaşamasak bile, gidip görmesek bile, fotoğrafına bakarak bile gururlandığımız cennet gibi yerlerini kaybettik. Yangınları söndürmek için mücadele ederken şehit olan görevlilerimiz var, canlarını veren vatandaşlarımız var, evlerini, hayvanlarını, umutlarını kaybedenler var, yanan ormanlarımızla birlikte kaybettiğimiz canlılar var. Ulus olarak moralimizi kaybettik.

Şimdi önümüze bakma zamanı. Amacım; nerede hata yaptık, nerede hata oldu değil, onu anlatmak değil, ona vurgu yapmak değil ama

buradan bir ders çıkarmak. Çok iyi biliyorsunuz, ben hayat kurtarmak ve hayatta kalmak üzerine çalışan, çabalayan, bildiklerini paylaşan bir hekimim. Bir acil hekimi, bir aile hekimi ama bir taraftan da afet tıbbı ve afet yönetimi konusunda bir uzmanım. Afet tıbbı masterında da tez konum, kurum afet planları, bir başka ifadeyle afet yönetimi.

Afet yönetiminin ne olduğu ve orman yangınları gibi önemli bir afet konusunda da kısacık ama geleceğe umutla bakmak üzere bilgilerimi paylaşmak istiyorum.

Yerel imkanlarla baş edilemeyen durum

Afet; beklenmeyen, düşünülmeyen ve planlanmayan bir anda karşımıza çıkan, insanın hayatını, hayatımızdaki akışı bir anda durduran, kesintiye uğratan, doğal, insan eliyle olan ya da teknolojik bir durum. Doğal afetler; deprem, sel, hortum, çığ, yıldırım düşmesi. İnsan eliyle olanlar; büyük kazalar, trafik kazaları, uçak

kazaları, gemi kazaları. Orman yangınları da insan eliyle olan afetler bölümüne giriyor.

Buradaki en önemli tanımlama "beklenmeyen" ve "insan hayatını kesintiye uğratan." Bizim normal, rutin bir yaşantımız varken birden bire kesintiye uğruyor. Deprem olduğunda işimiz gücümüz, normal yaşantımız akışını değiştiriyor. Fakat afet tanımında çok önemli bir başka noktaya daha dikkatinizi çekmek isterim. Birleşmiş Milletler'in yaptığı tanımlamada, özellikle Dünya Sağlık Örgütü'nün kullandığı tanımlamada bir de şu var: Yerel olanaklarla baş edilemeyen bir durum... Orman yangını için baktığımızda geçtiğimiz günlerde yaşadığımız ve hala yurdumuzun değişik illerinde çıkan orman yangınları gerçek afet. Neden? Çünkü yerel olanaklarla çözülemiyor. Bu, ne demek? Mesela Datça'da çıkan yangın hemen oradaki itfaiye birimlerinin ya da Orman Bölge Müdürlüğü'nün söndürme olanaklarıyla, orada yaşayan insanların müdahalesiyle çözülemiyor, mutlaka dışarıdan yardım gelmesi gerekiyor. Yani söndürmek için dışarıdan, başka kentlerden, başka bölgelerden yardıma ihtiyaç varsa ona afet diyoruz.

Afeti böyle tanımladıktan sonra orman yangınlarına bakalım. Orman yangını ne zaman afet oluyor? Türkiye'mizde geçtiğimiz Temmuz ayı sonundan itibaren Ağustos ayında yaşadığımız orman yangınlarına

baktığımızda ilk gün Manavgat'ta, peşi sıra Muğla'da, Marmaris'te, Bodrum'da, Milas'ta, eş zamanlı olarak Mersin'de, Adana'da, Isparta'da, Kayseri'de aynı anda başlıyor. Artık o bölgedeki yerel ekipler müdahalede yeterince başarılı olamayınca, yani orman yangınına söndüremeyince, yangın başladığı alandan oradaki yerleşim birimlerine sıçramaya başlayınca afet oluyor, bir ulusal afet halini alıyor.

İnsan faktörü etken

Tam bu noktada orman yangınlarının nedenlerine bakalım. Orman yangınlarının artış sebebi, aslında aylar öncesinden belli. Yaz mevsiminde orman yangınlarının artacağı bağıra bağıra geldi. Sebep, iklim değişikliği. Bütün dünya yıllardır 2020'li yılların sonunda afetlerin artacağını konuşuyor. Çünkü iklim değişimi hızlandı, mevsim ısındı. Türkiye'de yaz ayları 4 ile 6 santigrat derece daha sıcak olmaya başladı. Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi hariç yağışlar azaldı, kuraklık, susuzluk görülmeye başlandı ve artık küresel ısınmanın etkileri nedeniyle 40 derecenin üzerinde hiç görmediğimiz sıcaklıklara tanık olduk oluyoruz. Bugün de öyle. Dolayısıyla orman yangınlarının birinci sebebi bu. Ama en önemli sebebi insan faktörü. Çünkü mutlaka bir ısı ve oksijen olmalı, bir ateş olmalı. İşte o ateşin sebebi de insan. Orman yangınlarının farklı sebepleri var. 'Cam kırıklarının bölgede bırakılması' diyor, 'çöplerin yığılması' diyor, bunları insan yapıyor. Maden araması nedeniyle ruhsat almak için ormandan yer açılması diyor, suçlu yine insan. 'Otelin genişletilmesi' diyor, bunun sebebi de insan. İntikam almak için, tarlasına yer açmak için... Hep insan, insan, insan... Ormanda ateş yakıyor, mangal yapıyor, ormanda seyir halindeyken sigara izmaritini sönmeyen dışarı atıyor, söndürse bile yarım yamalak söndürüp atıyor, yola atıyor. Hep insan. Orman yangınlarının neden çıktığını, kimin nasıl yaptığını yetkililer mutlaka araştırıyordur. Suçlu varsa bulacaktır. Ama bu bir

terör mü? Evet, ormanda piknik yapıp, camını kırıp orada bırakan bence bir terör suçlusudur. Çünkü ciğerlerimiz, akciğerlerimiz yandı.

Afet yönetiminin önemi

Orman yangınlarının nedenlerini de konuştuktan sonra şimdi gelin afet yönetimine ve onunla birlikte ve ormanlarımızı nasıl koruyabileceğimize bakalım. Afet yönetiminde temel konu afet öncesi hazırlıktır. Bunun içinde risk analizi, tahmin, bilim ve eğitim çok önemli bir yer alır. Ormanla ilgili ve orman yangınıyla ilgili düşünelim. Mevsim değişikliklerini ve iklim değişiklikleri ön görüyor muyuz? Evet. Küresel ısınma var mı? Evet. Meteoroloji tahminlerine göre hava sıcaklığı bu mevsimde 4 ile 6 derece artacak mı? Evet. Susuzluk olacak mı? Evet. Nem oranı düşecek mi? Evet. İşte bunlar veriler. Yani tahminler ve bilim.

Afet yönetiminde, oturmuş bir afet yönetimi düzeninde bu verileri alıp, topluma şu mesajı günler öncesinden duyurmak, yüksek sesle duyurup toplumu, insanları hazırlamak gerekir. Ve tabii ki kurumları da... 40 santigrat derecenin üstüne ulaşan sıcaklıklarda sıcak çarpması tehlikesi var, kronik hastalara dikkat, şu saatlerde güneş altında durmayın, kalp krizi geçirebilirsiniz, kalp yetmezliğine girebilirsiniz, orman yangınlarına dikkat. Nem oranı da düşeceği için bu yangınların çıkacağı belli. Çünkü senelerdir bu yangınları yaşıyoruz. Ama bu sene daha fazla yaşadık. İşte afet yönetiminin en önemli kısmı burası, önceden hazırlanmak... Ne demek hazırlanmak? Yanma olasılığı yüksek olan merkezlerin yakın takibe alınması. Gerekirse izinler kaldırılacak, kurumdaki bütün olanaklar, elimizdeki bütün olanaklar değerlendirilecek. Yangın söndürme cihazları, suyu, itfaiyesi ile gerekirse silahlı kuvvetleriyle, gerekirse bütün kurumlarıyla, özel fabrikalar, belediyeler, hepsi hazır olacak. Çünkü

orman yangınının ilk başladığı anda söndürdünüz söndürdünüz, söndüremediniz yayılır ve Mazi Dağı'ndan başlayıp Milas Ören'e kadar 37 kilometre yanarak gelir. Önünde ne varsa yakarak gelir. Dolayısıyla afet yönetiminin önemi budur. Türkiye'de bu konuyla ilgili olarak çalışan, kurulmuş olan, görev yapan bütün kurumların bu konuda sınıfta kaldığını düşünüyorum. Bir afet hekimi olarak, afet tıbbi uzmanı olarak bütün kurumların görevini yapmadığını düşünüyorum. Bunun mutlaka önümüzdeki günlerde masaya yatırılıp konuşulması gerekir.

Kişisel afet planımız olmalı

Risk analizini belirleyip ona göre hazırlık yapılması zaten afet yönetiminin en temel konusu. Peki biz bireyler bunun neresindeyiz? Afetlerin, afet yönetiminin, orman yangınlarının neresindeyiz? Değerli dostlar, sevgili arkadaşlarım; inanın çok önemli bir noktadayız. Hepimizin kişisel eylem afet planı olması gerekir. Deprem anında nasıl davranacağız, nerede duracağız, deprem çantamızda neler olacak? Hazır olmalı. Yangında, evimizde çıkan bir yangında ne yapmamız gerektiğini bilmek zorundayız. Size çok basit bir önlem söyleyeyim, evimizde mutlaka kullanıma hazır bir yangın söndürücü olmalı. Onu kullanmayı mutlaka öğrenmeliyiz. Bununla ilgili olarak o kadar

çok eğitim videosu var ki, YouTube kanallarında, Instagram'da rahatlıkla bulabilir ve yapabilirsiniz. Hiç gidip ayrı bir yerde eğitim almanıza da gerek yok. Çok basit, çok pratik, ama hayat kurtarıcı. Çünkü 1 dakika içerisinde evinizde çıkan yangına o yangın tüpüyle müdahale ettiğinizde söndürebilirsiniz. Evinizde ufak bir yangın çıktığında erkenden 110'u aramanız çok önemli. Yangının tipi, türü, evinizin nasıl bir ev olduğu ve net bir adres vermeniz çok önemli. Yangını haber verdikten sonra itfaiye gelinceye kadar hızla kendi olanaklarımızı yangını söndürmeniz gerekir. Yangın tüpü yoksa battaniye, gerekirse yorgan, gerekirse üstüne su atmak, bedeli ne olursa olsun hızla... Çünkü erkenden söndürdünüz söndürdünüz, aksi halde itfaiye gelene kadar iş işten geçmiş oluyor. Sakın ha kapıyı, pencereyi açmayın, aksine kapalı tutun. Çünkü oksijen, temiz hava yangını büyütüyor. Yan odadan ses geliyor, çocuklarınız var, sakın ha o odanın kapısını açmaya çalışmayın. Çocuklarınız için de sizin için de çok büyük riskli olur. Ama ne yapın? Yere yatın, yerde kalın. Dumanlar artınca karbonmonoksit zehirlenmesi riski var. Boğulabilir, ölebilirsiniz. İtfaiye gelene kadar mutlaka yerde kalın ve hızla yüzünüze, burnunuza ıslatılmış bir bez tutun, onu soluyun. Diyelim ki sırtınız, elbiseniz tutuştu, yandı. Koşmayın, yere yatıp yuvarlanarak onu söndürmeye çalışın.

Orman yangınlarında gönüllü olmak...

Orman yangınında ne yapalım, nasıl davranalım, gönüllü olalım mı? Afet yönetimlerinde gerek yurt içinden gerekse yurt dışından gönüllülük son derece önemli. Afete karşı mücadele için ülke yönetimi yardım talep edebilir ve yurtdışından özellikle de orman yangını gibi afetlerde erken dönemde yardım isteyebilir. Sonuçta ağaçların sınırı yok. Sınır komşularımızla mutlaka bu konuda işbirliği yapılmalı. Bireyler olarak orman yangınının erken dönemde söndürülmesi için, yakınımızda

çıkmış olan o yangını yine ev yangınında olduğu gibi kazma, kürek, su, hortum, ne varsa elimizdeki olanaklarla erken dönemde söndürmeye çabalamamız çok önemli. Çünkü dakikalar içerisinde 1, 2, 3, 5 derken çok sayıda ağacın tutuşması ile birlikte kendi yerleşim alanımız da tehdit altında. Bu yüzden kişisel eylem planlarımız içerisinde erken dönemde söndürme, elimizdeki olanakları belirleme, risk analizi yapma çok önemli. Bir yangın çıkarsa ihtiyaç duyulacak su deposu, havuz, itfaiyenin erken aranması gibi yerel olanakların da gözden geçirilmesi, yaşadığımız kentlerdeki alanlardaki itfaiyeler ve Orman Bölge Müdürlüğü'nde çalışan işçilerin ne durumda olduğunun analiz edilmesi de biz vatandaşlara düşüyor. Orman hepimizin ormanı, ağaçlar hepimizin. Bir ağaç yandığında hepimizin ciğeri de yanıyor ve yangınla orman içinde kaybolan birçok canlıyla birlikte oranın tekrar yeniden canlanıp kendine gelmesi yıllar, yıllar, yıllar alıyor.

Afet yönetimi önemli. Afet yönetiminin en önemli noktası da kişisel hazırlık. Her türlü afet için mutlaka kişisel eylem planımız olmalı. Hayatta kalmamız çok önemli, yaşamak için, sağlıklı olmak için bu çabalar önemli.

Oya DEMİR

Günlük hayatımızda karbon salınımını artırdığımız en önemli alan ulaşım. Yürümek, toplu taşıma araçlarını kullanmak, bisiklet, hibrit araç gibi alternatif ulaşım seçenekleri, karbon salınımını azaltır.

KARBON

emisyoununu azaltmak

Tüm dünya sanayileşme, şehirleşme, doğadaki tahribat, enerji ve doğal kaynaklara talebin artması, sera gazlarının kontrolsüz olarak doğaya salınması ve günden güne artan nüfus ile birlikte iklim değişikliğini etkileyen karbon salınımı her geçen gün dünyamızı daha fazla tehdit etmektedir.

En basit söylemi ile karbonun atmosfere salınması anlamına gelen karbon emisyonunu azaltmak için uluslararası anlaşmaların imzalanmış olmasına rağmen ülkeler ne yazık ki belirlenen hedeflerin oldukça gerisinde. Birleşmiş Milletler tarafından yayınlanan son sentez raporu biraz ilerlemenin

olduğunu ancak bunun yetersiz kaldığını gösteriyor. Ulusal iklim eylem planlarının sentez raporuna göre; Aralık 2015'te Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (United Nations Convention on Climate Change - UNFCCC) Taraflar Konferansı'nda 195 ülkenin onayıyla kabul edilen ve 2016 yılında uygulanmaya başlayan Paris İklim Anlaşması'na imza atan 191 ülkeden 113'ünün eylem planında ilerleme sağladığı belirtiliyor.

Rapora göre ülkelerin 2020'nin başından beri açıkladığı planlara göre, küresel emisyonlar 2030 itibarıyla 2010 seviyelerine göre yüzde 16 artacak. Bu artış ise hemen önlem alınmadığı takdirde, yüzyılın sonuna kadar yaklaşık

2,7 derecelik bir sıcaklık artışına neden olabilecek.

Ülkeler iklim eylem planlarını güncelleyerek iklim krizi ile mücadele yöntemlerini geliştirirken, dünyamızı tehdit eden, doğal felaketlerin bir nedeni olan sıcaklık artışı ve iklim krizini engelleme için en önemli adımı, karbon salınımını azaltmak olarak karşımıza çıkıyor.

Günlük hayatımızın her anında kullandığımız malzemelerden yediğimiz besinlere, çalışma hayatının her aşamasından üretime kadar pek çok şey dolaylı olarak ya da doğrudan karbon salınımını etkilemektedir. Şirketler ilk olarak, faaliyetlerinin karbon ayak izini ölçüp toplam karbon salımlarının ne kadar olduğunu hesaplayarak işe başlayabilirler. Diğer yandan sanayi ve üretimde faaliyet gösteren şirketler, kamu kurumları ve yerel yönetimler, karbon salınımını azaltmak için çalışmalar yaparken bireysel olarak da tüm insanlığın yapabileceği ve hayata geçirebileceği önemli adımlar var.

Günlük hayatımızda karbon salınımını arttırdığımız en önemli alan ulaşım. Yürümek, bisiklet kullanmak, toplu taşıma araçlarını tercih etmek, bireysel araçlarımızı paylaşmak, uçak ile seyahatleri azaltmak, hibrit araç kullanmak gibi alternatif ulaşım seçeneklerini tercih etmek karbon salınımını azaltmaya katkı sağlayacaktır.

Ev ve ofis hayatımızda enerji verimliliğine dikkat etmek ikinci ve önemli bir adım. Kullanılmayan elektrikli aletlerin kapatılması, gün ışığının fazla kullanılması,

tasarruflu ampullerin seçilmesi, çamaşır ve bulaşık makinesi kullanımının azaltılması gibi çok basit uygulamalar ile su ve enerji tasarrufu yaparak karbon ayak izimizi azaltabiliriz.

Beslenmeden giyime kadar tüm tüketim alışkanlıklarını gözden geçirmek, daha az karbon salınımına neden olanları tercih etmek, daha az et tüketmek, yerli ve organik gıda tercih etmek, ihtiyacımız kadar gıda tüketmek ise bir başka yöntem.

Atıkları ayırarak, organik atıkları toprağa geri kazandırarak, eşyaları yeniden kullanarak veya dönüştürerek, yeşil alanları koruyarak, ormanları arttırarak doğaya katkı sağlanabiliriz.

Tüm dünya iklim krizi ile mücadele ederken bireysel olarak ufak adımlar atarak büyük aşamalar kaydetmek mümkün. Ancak bunun için ilk adım bilinçlenmek, bilinçlendirmek ve sürdürülebilir sistemler geliştirmek.

Nedim ATILLA

Oslo şehrinin en önemli değerlerinden biri olan Vigeland Park, Gustav Vigeland'ın eseri. Günümüzde de kullanılmaya devam eden Nobel Barış Ödülü madalyasının tasarımı da ona ait.

Oslo'da dünyanın başka bir yerinde göremeyeceğiniz bir zenginlik:

VİGELAND PARKI

Onlar yürüyorlar, koşuyorlar, el ele tutuşuyorlar, bebeklerini kucaklıyorlar.

Onlar hayal kuruyorlar, gülüyorlar, endişe ediyorlar, düşünüyorlar.

Onlar aşıklar kucaklaşan, Anneler ve babalar çocuklarına sarılan,

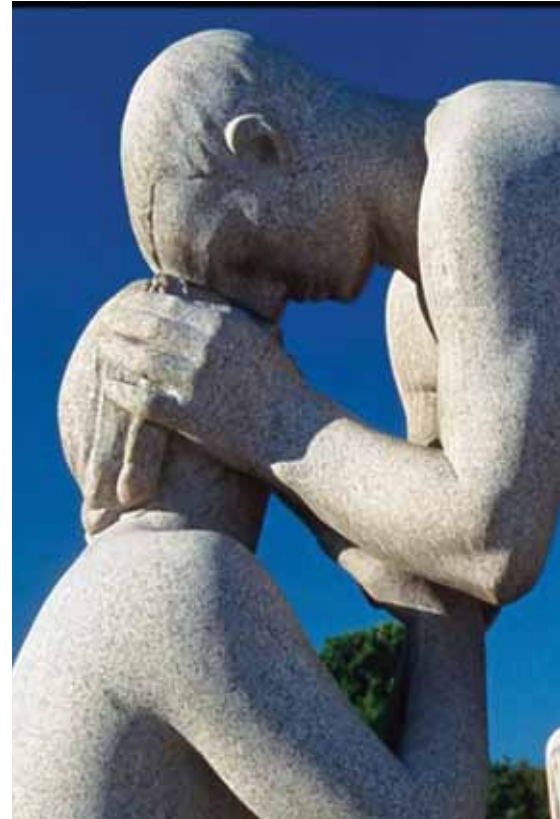
Yaşlılar kırılğan vücutları ile...

Son derece gerçekler!

Özetle onlar, insan olma deneyimini bize tasvir ediyorlar.

The Washington Post seyahat yazarı, böyle anlatmış Vigeland Park heykellerini.

Vigeland Park, Oslo şehrinin en önemli değerlerinden biri. Tek bir sanatçının eserlerinden oluşan dünyanın en büyük heykel parkı. Sanatçı Gustav Vigeland 1921 yılında Oslo Belediyesi ile anlaşma

yapar. Parkın yer alacağı Frogner bölgesinde Gustav'a stüdyo, ev ve müze sözü verir, karşılığında o da tüm eserlerini -yapmış ve yapacak olduğu- şehre bağışlar.

Vigeland, 1943 yılından ölümüne kadar burada yaşar.

Gustav Vigeland burada yaşadığı ve çalıştığı 19 yıl boyunca sadece 200 küsur heykel yapmakla yetinmeyip parkın tasarımı ve mimari planını da oluşturur. Park onun ölümünden sonra, 1939-49 yılları arasında tamamlanır, maalesef eserinin tamamını göremez.

1869 yılında ahşap mobilyalar tasarlayıp üreten zanaatkar bir ailede dünyaya gelen Vigeland, küçük yaşlarında Oslo'ya gönderilir, burada ahşap oymacılığı üzerine öğrenim görür. Sonrasında heykeltıraşlık eğitimi almayı kafasına koyar ve bu hayalini gerçekleştirir. 5 yıl boyunca Avrupa seyahatleri yapar, sanatını geliştirir. Paris'te Rodin'in stüdyosunda çalışır ve ilk dönem işlerinde Rodin etkisi hissedilir.

Günümüzde de kullanılmaya devam eden Nobel Barış Ödülü madalyasının tasarımı ona ait.

En büyük projesi olan park günümüzde dünyaca ünlü olsa da eserleri yaşadığı dönemde dünya sanat arenasında ilgi çekmez, ün kazanamaz. Sanatı, çağdaşı Munch kadar çığır açıcı olamamış ama ülkesinde takdir

edilen bir sanatçı olmayı başarmış.

Park, beş alandan oluşuyor: giriş, köprü, çeşme, monolith platosu ve "wheel of life - yaşam çemberi."

Bu beş alanın her birinin konsepti ve mesajı birbirinden farklı. Sanatçı her alanı toplam deneyimin bir aşaması olarak kurgulanmış.

Köprünün üzerindeyiz şimdi, tam karşımızda çeşme arkasında plato arkasında yaşam çemberi var. Köprünün korkulukları üzerinde yer alan 58 bronz heykel arasında ilerliyoruz.

Parkın bu bölümü son derece hayat dolu, dinamik. Sanatçı bu alanda ilişkilere odaklanmış. Daha çok genç insanlar ve çocuklar görüyoruz. Köprü heykellerinden birinden özellikle bahsetmek gerekiyor. İsmi Sinnataggen, anlamı kızgın çocuk. Bu sinirli küçük, parkın en ünlüsü olmayı başarmış.

Popüler olunca da ufaklığın başı dertten kurtulmamış; ziyaretçilerin ilgisi nedeniyle eli çok fazla tutulunca altın rengine dönüşmüş, birkaç kez kırmızı mor boyaya bulanmış ve bir kez de çalınmış neyse ki iki hafta içinde çöpte bulunmuş ve parka iade edilmiş.

Oslo'da gezerken görürsünüz, hediyelik mağazalarda kopyaları bolca satılıyor.

Heykeller ile ilgili ilk yorum her zaman bu, gerçekliği.

İlginç bir bilgi daha... Gustav Vigeland dönemin önemli isimlerinin büstlerini de çalışmış ve Henrik İbsen bu isimlerden biri.

Köprünün sonunda karşımıza çeşme çıkıyor. Park fikri ilk bu çeşmenin çizimi ile doğmuş.

Çeşmeyi sarmalayan 20 ağaç heykeli hayatın evrelerini simgeliyor, doğumdan ölüme.

Son ağacın içinde ölümü temsil eden insan iskeletini görüyoruz, aynı zamanda ölünce tekrar doğaya dönüşümü simgeliyor bu eser. Hemen yanında çocuklarla dolu bir ağaç yer alıyor yani ölümden yeni yaşama geçiş -eternal cycle / sonsuz devir- başı ve sonu olmayan.

Çeşmeyi arkamızda bırakıp parkın odak

noktasına doğru yürümeye başlıyoruz.

Monolith'e ulaşmak için daire şeklinde ve basamaklardan oluşan platoyu tırmanıyoruz. Plato'da 36 heykel grubu yer alır. Buraya adım attığınızda hele de parkın ıssız olduğu saatlerde gitmeyi tercih ettiyseniz büyümlü anlar sizi bekler. Her bir heykele vakit ayırmalı, onlara dokunmalı, onları dinlemeli ve onlara sadece bakmamalı mutlaka görmelisiniz.

Bazıları eğlenceli, çocuklarıyla oynayan adam gibi...

Parkın en yüksek noktasına ulaştık. Monolith 17,3 m yüksekliğindeki eser, tek par-

Vigeland Park, beş alandan oluşuyor: Giriş, köprü, çeşme, monolith platosu ve "wheel of life-yaşam çemberi." Her birinin mesajı ve konsepti birbirinden farklı. İnsan heykelleri gerçekçi.

ça granit bloğa oyulmuştur. (mono:bir, litho:taş) Heykelde gökyüzüne doğru hareket eden, birbiri üzerinde yükselen 121 insan figürü yer alır. Vigeland'a bu eserin anlamı sorulduğunda "bu benim dinim" diye cevap vermiştir.

Kaynaklarda heykelin pek çok yorumuna rastlamak mümkün. Dirilişi temsil ettiğini düşünenler var. İnsanlar birbirlerine sarılarak ve dayanarak sabırla Tanrı'ya doğru yükselmektedirler. Var olma savaşı olarak yorumlayanlara rastladım. İlahi olana ulaşma çabası olarak da görülmüş.

Parktaki heykellerin tamamı çıplak. Sanatçı tercihini şöyle açıklamış: "Kıyafet kişinin nereden geldiği ya da dini hakkında ipucu verebilir. Çıplak olduğunuzda siz herhangi yerden, herhangi zamandan, herhangi kişi olabilirsiniz."

Gustav Vigeland, 1900'lü yılların ilk yarısında bu eserleri oluştururken onları zamansız insanlar olarak hayal etmiş.

Platodan inip 'Yaşam Döngüsü' heykeline doğru yürüyüşümüze devam ediyoruz.

Parkin özeti, Vigeland'ın kapanış cümlesidir bu heykel. Sonsuzluğu ve döngüyü temsil eden heykel bir insanlık tacıdır. Birbirine tutunan kadın, çocuk ve erkeklerden meydana gelmiş bir taç.

Yapımı teknik zorluklar içeren, çeşitli kalıplar, maketler ve denemeler sonrası ortaya çıkan heykel tamamlandığında Vigeland'ın şöyle der: "Hiç bu kadar başarıya ulaşmış hissetmemiştim kendimi."

Parkta yer alan müzede sanatçının diğer eserlerini, çizimlerini, kalıplarını ve evini görmek mümkün.

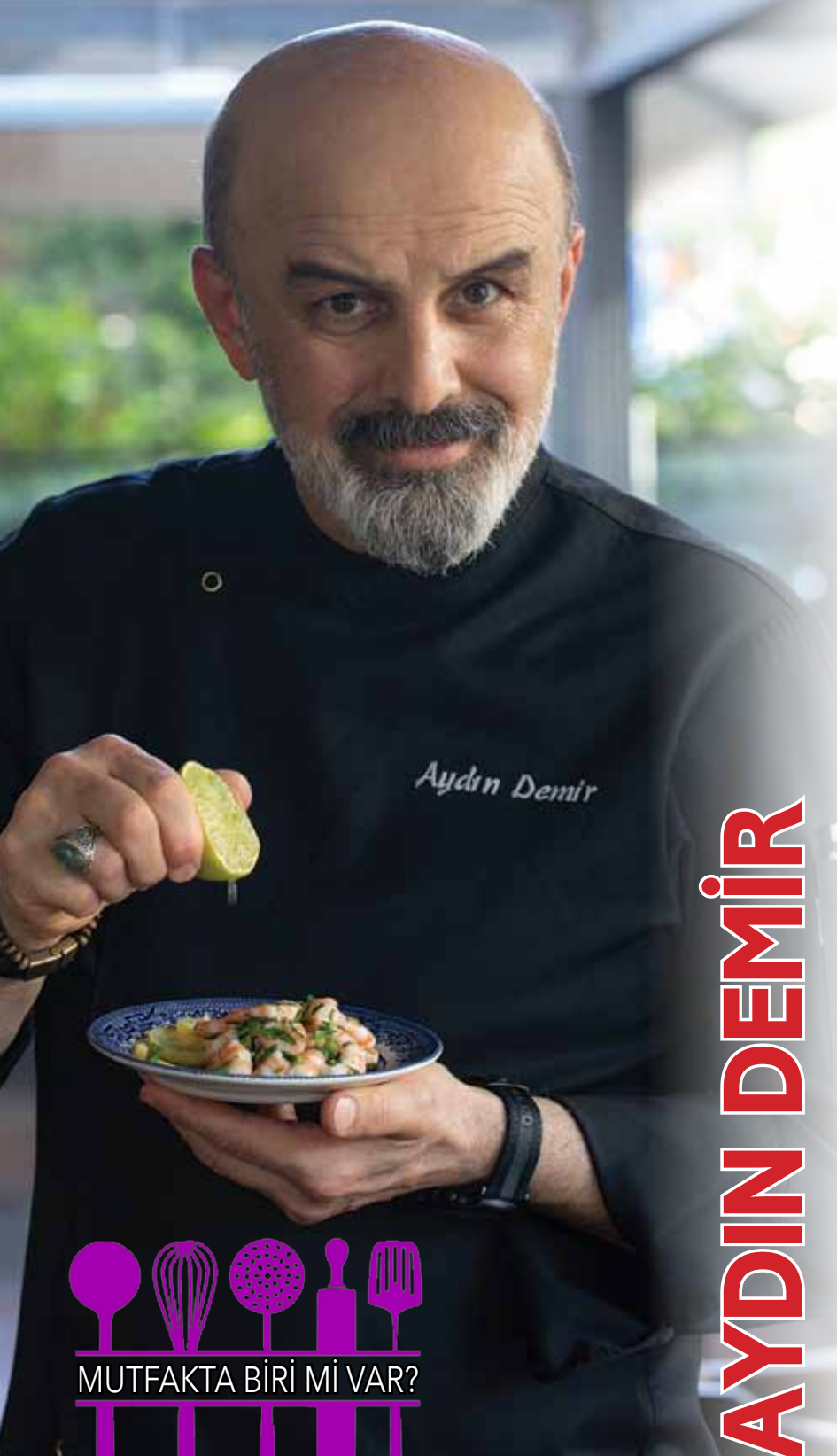
Gustav Vigeland'ın vasiyeti üzerine külleri müzenin kule kısmında bir kürenin içinde saklanmaktadır.

Ege Mutfağı'nı dünyaya tanıtan şef:

Beslenme piramidinin geniş tabanını sebze ve meyvelerin oluşturduğu, karbonhidratların dengeli biçimde dağıldığı, balık ve beyaz etin kırmızı ete göre çok daha fazla tüketildiği, katı yağlar yerine zeytinyağının kullanıldığı Ege ve Akdeniz Mutfağı...

Bu ilgi boşuna değil. Ege ve Akdeniz yöresinde yaşayanlarda, kalp hastalıklarına, örneğin Kuzey Avrupa'dakilere göre çok daha az rastlanıyor. Bu etkileyici tablo öncelikle zeytinyağının eseriydi. Bilim insanları kalp hastalıklarının en fazla olduğu Kuzey Avrupa'da insanların gıdalardan aldıkları kalorinin yüzde 40'ının katı yağlardan kaynaklandığını, Ege'de kullanılan yağın büyük bölümünün zeytinyağı olduğunu saptadılar.

Bugün Ege yemek kültürünün derinliklerine inmeye kalktığımızda, kusursuz bir mutfak senteziyle karşılaşırız. Batı Anadolu'daki, hâlâ hayranlıkla kültür anıtlarını izlediğimiz site devletlerinde yemek kültürü de çağının dünyasına örnek oluşturuyordu. Ege'nin zeytinyağı antik çağda bugünün petrolü kadar değerliydi.

Nitekim Efes, görkemini bütün dünyaya ihraç ettiği zeytinyağına borçluydu. Ege'nin insanları ürettikleri kaliteli zeytinyağı ile verimli topraklarının yetiştirdiği her türlü sebze ile olağanüstü bir beceriyle pişirme yöntemlerini kuşaktan kuşağa aktardılar.

Ege halkı tarihin en eski dönemlerinden beri zengin deniz ürünlerini mutfaklarında çok iyi değerlendirmeyi de bilmişti. Bölgenin şarapları 20. yüzyıla kadar Fransız ve İtalyan şaraplarından daha çok rağbet görmüş, sonra bir süre gerileme süreci yaşamıştı. Bölge şaraplarının kalitesi bugün her zamankinden daha yüksek.

AYDIN DEMİR

Bu ayki Konuk Şefimiz Aydın Demir işte bu saydıklarımıza uygun yemekleri gittiği her restoranda üreten önemli bir aşçı. Ona kısaca Ege Mutfağı'nı dünyaya tanıtan adam diye seslenebiliriz.

Pek çok 5 yıldızlı otelde ve restoranda şeflik yapmış olan Aydın Demir, elde ettiği başarı sayesinde de birçok ödülün sahibi. Aydın Şef, Medipol Üniversitesi'nde Beslenme ve Diyabetik Bölümü'nde de Türk Mutfak Kültürü dersleri verdi. Türk mutfak kültürü-

nün yurt dışında da tanıtılmasında önemli bir rol oynayan Aydın Demir, bu konuda pek çok sunuma ve eğitime katılmıştır. New York'ta yazar ve gurmelere yaptığı sunum ve Napa Valley'de aşçılık okulunda gerçekleştirdiği workshopla Amerika'da 2 kez Türk yemeklerini tanıtmaya imkanı elde etti.

Aydın Demir bu yaz Alaçatı'nın yenilerinden Cherie Alaçatı'da çok hoş bir mönü çıkardı. Menü'nün her alanında Aydın Demir'in dokunuşları farklılığını ortaya koyuyordu.

DENİZ MAHSULLÜ LINGUİNE

MALZEMELER

- 1 paket linguine makarna
- 150 gr karides (kabuksuz)
- 150 gr kalamar (ayıklanmış)
- 5-6 adet hamsi (30 gr)
- 10 ml zeytin yağı
- 2 diş sarımsak
- 1 bardak sebze suyu
- Cherry domates
- 20 gr maydanoz
- 150 gr parmesan peyniri (Kars Gravyeri de yakışıyor)
- Yarım limon suyu
- Tuz
- Karabiber

HAZIRLANIŞI

Bol miktarda kaynar suya tuz ve yağ ekledikten sonra makarnayı içine atın. Normalde 10-12 dakika pişirmek için idealdir ama markaya göre değişebileceğinden dolayı paketi okuyup, emin olabilirsiniz. Piştikten sonra makarnayı süzüp, kenara koyun.

Bıçakla neredeyse püre haline getirdiğiniz sarımsağı önceden ısıttığınız tavaya biraz zeytinyağı ile ekleyip, kavurun. Renk almaması tercih edilir. Daha sonra başparmak yarısı büyüklüğünde kestiğiniz deniz ürünlerini sırasıyla; karides, kalamar ve hamsi olacak şekilde ekleyin. Pişen balıkların üzerine yarıya kestiğiniz domatesleri ekleyip pişirin. Domatesler de pişince sebze suyunu ekleyip, kaynamasını bekleyin. Bu işlemleri elinizin hızına

göre orta veya yüksek ateşte yapınca sebze suyunuz hemen kaynayacaktır.

Bu işlemin ardından daha önceden pişirdiğiniz makarnayı ekleyin ve bir-iki tur karıştıktan sonra limon suyunu ekleyin. Çok ince doğranmış maydanozu ve toz parmesan peynirini de ekledikten sonra ocağı kapatın. Tadına bakıp, tuz ve karabiber serpin.

Tabaklara böldüğünüz makarnayı isteğe göre tekrar rende parmesan peyniri ve doğranmış maydanoz ile süsleyebilirsiniz.

IZGARA KUŞKONMAZ

MALZEMELER

- 1 paket taze kuşkonmaz
- 3 yemek kaşığı zeytinyağı
- 1 çay kaşığı tuz
- 1 çay kaşığı karabiber
- 1 yemek kaşığı rendelenmiş parmesan

HAZIRLANIŞI

Kuşkonmazlarınızı yıkayın ve uçlarındaki en sert kısmını kesin. Sap kısımlarını sebze soyucunuz ile hafif tıraşlayabilirsiniz.

Tercihen bir ızgara tavaını iyice ısıtın. Zeytinyağının yarısını kuşkonmazların üzerine, yarısını tavanıza ekleyin. Kuşkonmazların her bir yüzünü çevirerek 6-7 dakika pişirin. Tuz ve karabiber serpin. Parmesanla servis edin.

Parmesan rendesi yerine tulum peynir rendesi de kullanabilirsiniz.

LİMONLU TART

MALZEMELER

- Hamuru için ● 600 g un ● 125 g toz şeker
- 1 tutam tuz ● 400 g tereyağı ● 2 yumurtanın sarısı ● 4 yemek kaşığı soğuk su

LİMONLU KREMA İÇİN

- 6 yumurtanın sarısı ● 2 limonun rendelenmiş kabuğu ● 125 ml limon suyu ● 200 g toz şeker ● 100 g tereyağı

ÜZERİ İÇİN

- Rendelenmiş limon kabuğu

HAZIRLANIŞI

Un, şeker ve tuzu bir karıştırma kabında harmanlayın. Tereyağı, yumurta sarıları ve suyu ilave ederek pürüzsüz bir hamur elde edinceye kadar yoğurun. Hamurun üzerini streç filmle sararak buzdolabında en az iki saat dinlendirin. Limonlu krema için tereyağı hariç tüm malzemeyi bir sos tenceresine alın. Sürekli karıştırarak kaynatın. Sos koyulaşıp kıvam almaya başlayınca ocaktan alın. Tel süzgeçten geçirip tereyağını ilave

edin ve tereyağı tamamen eriyene kadar karıştırın. Dinlenen hamuru tart kalıbınızdan biraz daha büyük olacak şekilde bir merdane yardımıyla açın. Hafif yağladığınız tart kalıbına yayın ve kenarlarından sarkan kısımları kesin. Kestiğiniz parçaları hafif unlanmış tezgah üzerine alıp açın. Şekilli kurabiye kalıbıyla parçalar kesin. Tartınızın üzerine yağlı kağıt serip bakliyat serpin. Önceden ısıtılmış 180 derece fırında hafif pembeleşinceye kadar 15-20 dakika pişirin ve üzerindeki bakliyatları alın. Ilınan tartınızın üzerine limonlu kremayı ilave edin ve kestiğiniz parçalar ile üzerini süsleyin. Üzeri kızarıncaya kadar yaklaşık 15-20 dakika daha pişirin. Rendelenmiş limon kabuğu ile süsleyerek soğuk servis yapın.

Sağlık için sağlıklı beslenme

Vücudumuzda dakikada 10 milyon hücre ölür ve bir o kadarı da yenilenir. Ortalama 100 günde (beyin ve sinir hücreleri hariç)

bütün vücudumuz yenilenir. Düzensiz kötü beslenme yenileme sistemini aksatır. Cildiniz canlılığını, tazeliğini kaybeder ve en önemlisi hastalıklara açık olursunuz. Düşünce ve hafıza sistemi bulanıklaşır. Bu nedenlerden dolayı düzenli ve sağlıklı beslenmeye dikkat etmeli ve "yaşamak için yemeli" görüşünü benimsemeliyiz.

Sağlıklı beslenme yeterli ve dengeli beslenmedir. Vücudumuzu oluşturan hücrelerin düzenli ve dengeli çalışması için besin öğelerinden yani yağlar, karbonhidratlar, proteinler, vitaminler ve minerallerden yeterli miktarda almalıyız. Vücudumuzun tüm besin maddelerine ihtiyacı vardır. Tek taraflı beslenmek yani sadece protein veya karbonhidratla beslenmek yanlıştır. Dengeli beslenerek vitaminler, mineraller ve lifler gibi önemli besin maddelerini de almış oluruz.

Beslenme piramidi 5 ana besin grubunu içerir. Piramit en altta yer alan ve sıklıkla tüketilmesi gereken karbonhidratlarla başlar ve daha az tüketilmesi gereken gıdalara

doğru gider. Bu besin grupları karbonhidratlar, mineraller, proteinler, yağ ve şekerdir. Beslenme piramidi gıdaların doğru seçimi için rehberiniz olmalıdır.

Dengeli beslenme önerileri

Doymuş yağ (tereyağı, kuyruk yağı) oranı yüksek besinleri daha az tüketin. Yeterli miktarda doymamış yağ (ay çiçek, mısırözü, soya, fındık, zeytinyağı) almaya dikkat edin. Yarım yağlı süt, yağsız yoğurt tüketin. Yağlı kırmızı et yerine yağsız et, kuru baklagiller (nohut, mercimek, fasulye gibi) balık ve tavuk tercih edin. Süt ve süt ürünleri de (yoğurt, peynir vb.) tüketilmeli fakat bunların da az yağlı olmalarına dikkat edilmeli. Yemeklerinizi haşlama, fırında pişirme veya ızgarada pişirme yöntemleriyle pişirirseniz yemeğe eklenecek yağı da azaltmış olursunuz. Aşırı şekerli gıdalardan kaçınmalı ve hatta çay, kahve gibi içecekler şekersiz içilmeli veya şeker miktarı azaltılmalıdır.

Güne kahvaltınızı yaparak başlayın. Gece boyu gıda alımı olmadığından beyninizin sabah kalkınca enerjiye ihtiyacı vardır. Daha sonra gıda alımınızı kahvaltıdan başlayarak gün içine yaymanız daha etkin kalori yakmanıza neden olur.

DOĞRU HAMLELERİN PUSULASI

Sanayinin gelişiminde
kuruluşundan bugüne
doğru Bölgeyiz...

pasaport

M.Kemal Atatürk Blv. No:42 35620 Çiğli/İzmir
T. (0232) 376 71 76 - F. (0232) 376 71 00
iaosb@iaosb.org.tr • www.iaosb.org.tr

İZMİR ATATÜRK
ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ